

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 12 oktober 2020 18:03
Aan: secretariaatvanessen; [REDACTED]
[REDACTED] SecretariaatvanHooijdonk;
'weger.t@woerden.nl'; [REDACTED] bestuurssecretariaat@oudewater.nl';
[REDACTED] 'Bestuurssecretariaat@lopik.nl';

CC: Duurzame Energie Rijnenburg
Onderwerp: Agenda: Vervolg Bestuurlijk overleg Lokale opbrengsten windenergie
Bijlagen: Memo Lokale opbrengsten windenergie - 12-10-2020.docx

Beste mensen,

Vrijdag spreken we elkaar digitaal over de mogelijkheden voor lokale opbrengsten van windenergie.

Doelstelling van het overleg is om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden om lokale opbrengsten uit windprojecten te genereren en daarmee het draagvlak (in de raad) te vergroten.

In bijgesloten memo zijn deze mogelijkheden op een rijtje gezet. Ten opzichte van een vorige versie is vooral informatie toegevoegd over de risico's en kosten van de optie om als gemeente financieel te participeren in windprojecten.

Voorstel is om aan de hand van de volgende **agenda** het gesprek te voeren:

- a) Welke bronnen van lokale opbrengsten uit windenergie sluiten het beste aan bij de doelen die de gemeenten willen bereiken? Idee: rondje langs de Lopikerwaardgemeenten
- b) Vragen en opmerkingen over de mogelijkheden om als gemeenten zelf te investeren in windmolens?
- c) Vragen en opmerkingen over de praktijk van sociale grondvergoedingen en lokale fondsen?
- d) Welke behoefte aan verdere samenwerking tussen de Lopikerwaardgemeenten op dit thema is er en hoe kunnen provincie, U16 en gemeente Utrecht hier het beste bij helpen?

Tot vrijdag!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Ontwikkelorganisatie Ruimte

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: Duurzame Energie Rijnenburg <duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl>

Verzonden: donderdag 10 september 2020 21:33

Aan: Duurzame Energie Rijnenburg; 'SecretariaatvanEssen@provincie-utrecht.nl';

SecretariaatvanHooijdonk;

'weger.t@woerden.nl';

'bestuurssecretariaat@oudewater.nl';

'Bestuurssecretariaat@lopik.nl';

Onderwerp: Vervolg Bestuurlijk overleg Lokale opbrengsten windenergie

Tijd: vrijdag 16 oktober 2020 13:00-14:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Beste Gedupeerde en Wethouders,

Naar aanleiding van het bestuurlijk overleg van 25 mei "Opbrengsten windenergie" wil de gemeente Utrecht een vervolg Bestuurlijk overleg lokale opbrengsten windenergie inplannen.

Graag nodigen wij u uit voor dit vervolg overleg.

Memo

Aan	Bestuurders Lop kerwaard e.o., U16 en provincie	Datum	September 2020
Onderwerp	Lokale opbrengsten windenergie	Van	[REDACTED]
Kopie		Doorkiesnummer	[REDACTED]
		E-mail	[REDACTED]
		Bijlagen	

Inleiding

In het bestuurlijk overleg van 17 maart 2020 is afgesproken dat de gemeente Utrecht nader onderzoek zal doen naar de mogelijkheden voor gemeenten om mee te profiteren van de opbrengsten van windenergie. In dit memo worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke mogelijkheden heeft een gemeente om inkomsten te genereren voor lokale voorzieningen en om welke bedragen gaat het dan?
2. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de hoogte van het lokaal fonds en de garantie dat dat fonds gevuld wordt.
3. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de besteding van de middelen in het lokaal fonds?

Het antwoord op de vragen is verkregen door interviews met energieontwikkelaars en de provincie Fryslân, voor zover bekend de enige overheid die ervaring heeft met deelname in windenergie. Alle getallen die genoemd worden, hebben een onzekerheid van 10-40%. Voldoende om een gevoel te krijgen voor de materie, maar niet voldoende om beslissingen op te baseren. Daarvoor zou een professionele adviseur ingehuurd moeten worden die waarschijnlijk alleen project-specifiek concretere uitspraken kan doen.

Vormen van deelname en bijbehorende rendementen

Eigenaarschap en financiering

Financiële participatie kan in de vorm van mede-eigenaarschap (aandelen) of door bij te dragen aan de financiering van een project. Een eigenaar deelt alle lusten en lasten. Een financier stelt investeringsgeld beschikbaar tegen een afgesproken rendement en onder afgesproken voorwaarden (bepalend voor het risico van de financiering). Een aandeelhouder heeft ook invloed op het beleid in de ontwikkeling en exploitatie. Voor een financier geldt dat niet automatisch en is die invloed op de vormgeving van het project vaak beperkt.

Als een windmolen op grond van de gemeente wordt geplaatst, dan zal een grondvergoeding worden uitgekeerd. Tegenwoordig wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van sociale grondvergoedingen, waarbij deze vergoeding gedeeld wordt met omliggende grond- en woningeigenaren. De resterende grondvergoeding is circa 30.000 euro per windmolen per jaar. Deze grondvergoeding is aanvullend op de eerder genoemde vormen van deelname.

Hoe werkt de financiering?

Voor de realisatie van een windpark moet circa 6 mln euro per windmolen van 4,5 MW geïnvesteerd worden (inclusief 0,3 mln voorbereidingskosten). Windmolenprojecten worden over het algemeen 80% tot max 90% bancair gefinancierd (vreemd vermogen). De overige 10-20% dient opgebracht te worden uit eigen vermogen: inleg van aandeelhouders en achtergestelde leningen van bijvoorbeeld de overheid of omwonenden. Een gemeente kan kiezen voor deelname als aandeelhouder (hoog risico en hoog rendement) en/of in de vorm van een lening (lager risico en lager rendement).

Wat is het rendement op een aandeel?

Aandelen worden verdeeld naar rato van inleg, gecorrigeerd voor het instaprisico. Een partij die eerder instapt krijgt per euro meer aandelen dan iemand die later instapt. Dit is het resultaat van een onderhandeling tussen de verschillende aandeelhouders. Het rendement per aandeel is voor elke aandeelhouder vervolgens gelijk. Het rendement op de investering (in de aandelen) is niet gelijk en afhankelijk van het moment van instappen. Het rendement per aandeel wordt bepaald door de opbrengsten van het windpark minus de kapitaalkosten van de afgesloten leningen. De grootste projectrisico's worden gedragen door de aandeelhouders. Het komt ook voor dat een ontwikkelaar een project ontwikkelt tot en met de vergunning en daarna het project verkoopt aan andere eigenaren die de meest risicovolle beginfase vermijden en een lager rendement op hun investering accepteren.

Het jaarlijkse maximale rendement op een aandeel in een windpark is afhankelijk van het moment van instappen:

- 12-14% bij instappen aan het begin van de planontwikkeling. Dat betekent dat meebetaald wordt aan de ontwikkelkosten (circa 5% van de investering) met het risico dat het project niet door gaat en deze kosten niet terugverdiend worden.
- Circa 8% bij instappen na financial close. Het project wordt dan zeker gerealiseerd (alleen nog risico op tegenvallers in de bouw). De projectrisico's van meevallende of tegenvallende opbrengsten liggen altijd primair bij de aandeelhouder.

Een aandeelhouder moet er rekening mee houden dat de aandelen na afloop van het project waardeloos zijn, afgezien van eventuele rechten om op de betreffende locatie een nieuwe windmolen neer te kunnen zetten. Bovenop het rendement komt dus een opslag voor aflossing: jaarlijks 5% van de investering als lineair afgeschreven wordt over een periode van 20 jaar.

Wat is het rendement op een lening?

Het rendement op een lening is afhankelijk van de mate waarin de lening (1) achtergesteld is op andere leningen en (2) afhankelijk is van de gemaakte winst. Leningen worden in principe afgesloten na de financial close. Het project gaat dan (vrijwel) zeker door en de winst is vooral afhankelijk van mee- of tegenvallers tijdens bouw of exploitatie.

Afhankelijk van de twee bovenstaande factoren, behoren leningen tegen 2 tot 6% rente tot de mogelijkheden. Daarvan moet afgetrokken worden de rente die de gemeente moet betalen om te kunnen beschikken over deze lening en de administratiekosten om de lening te formaliseren en beheren.

Zijn overheidsdeelnemingen juridisch toegestaan?

Deelname door een gemeente aan een privaatrechtelijk rechtspersoon kan met toestemming van de gemeenteraad en als sprake is van behartiging van een openbaar belang. Het college dient rekening te houden met vastgesteld beleid en regelgeving:

- Nota verbonden partijen van de gemeente (met daarin de speelruimte van de gemeente)
- Besluit begroting en verantwoording
- Wet markt en overheid (spelregels voor overheden die economische activiteiten verrichten)

Als de gemeente een energieproject bekostigt, kan er sprake zijn van ontoelaatbare staatssteun tenzij aangetoond kan worden dat een marktdeelnemer onder vergelijkbare omstandigheden tot eenzelfde overweging zou komen. Fryslân heeft ervoor gekozen om hun deelname niet aan te melden als staatsteun, omdat er sprake was van:

- (1) Een marktconforme rente op hun lening (iets hoger dan dat de banken vroegen);
- (2) De opbrengsten uit het aandeelhouderschap gebruikt werden voor maatschappelijk nut.

De Europese Commissie heeft deze constructie onderzocht en geen redenen gezien om bezwaar te maken. Een deelname, in combinatie met maatschappelijke besteding van de middelen, lijkt dus niet in strijd met de staatssteunregels.

OZB en overige opbrengsten en kosten gemeente

De gemeente ontvangt jaarlijks onroerendezaakbelasting (OZB) voor windmolens. De OZB-tarieven verschillen per gemeente en bedragen landelijk gemiddeld 0,09% van de waarde van het onroerend goed. Uit jurisprudentie over de wet onroerende zaken volgt dat 42% van de waarde van windmolens, op grond van de werktuigenvrijstelling, wordt meegenomen in de grondslag van de bepaling van de WOZ-waarde. Bij de gemeentefondsuitkering houdt het Rijk rekening met de mogelijkheden van gemeente om OZB-inkomsten te genereren. Dat betekent dat ongeveer 70% van de waarde van (extra) onroerend goed wordt verevend in het Gemeentefonds. De netto inkomsten uit OZB van één 4,5 MW windmolen over een periode van 20 jaar zijn hierdoor ongeveer 14.000 euro ($6 \text{ mln} \times 0,09\% \times 42\% \times 30\%$). In deze berekening is een eventuele daling van de WOZ-waarde van woningen in de nabije omgeving van de windmolens verdisconteerd.

De gemeente maakt ook kosten om in te spelen op de plaatsing van windmolens. Te denken valt aan beleidsvoorbereiding, de ruimtelijke procedure, juridische kosten en vergunning- en omgevingsmanagement. Gemeente kan deze kosten deels verhalen op de initiatiefnemer door middel van leges en kostenverhaal (af te spreken in anterieure overeenkomsten). De gemeente kan ervoor kiezen om actief in te zetten op visievorming en publieksparticipatie voordat er een initiatiefnemer geselecteerd is. Hierdoor wordt het ontwikkelrisico verkleind. Er is dan wel sprake van niet-verhaalbare of voor te schieten kosten voor de gemeente. De gemeente Utrecht heeft tot en met 2019 circa 1,5 mln euro gestoken in energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

Lokaal fonds

Wat is een lokaal fonds?

In de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land wordt aanbevolen om voor windenergieprojecten een lokaal fonds op te richten. Doel van dit fonds is om de acceptatie van omwonenden van de windmolens te vergroten. De besteding van het fonds wordt bepaald door of in overleg met deze omwonenden. Vaak wordt dit fonds gebruikt voor verduurzaming van woningen in de omgeving van de windmolens of voor bovenwettelijke hinderbeperkende maatregelen. Dit fonds is niet bedoeld als potje voor de gemeente om doelen uit te financieren die door de gemeente worden bepaald. In principe kan de gemeente, noch de initiatiefnemer beslissen over de besteding van het fonds.

Hoe groot is het fonds?

Een gemeente heeft geen bestuursrechtelijke grondslag om een initiatiefnemers te verplichten een omgevingsfonds te vullen. Hierover zal een tweezijdige privaatrechtelijke afspraak gemaakt moeten worden tussen initiatiefnemer en de gemeente. De windenergiesector heeft zichzelf verplicht om 0,40 tot 0,50 euro/MWh in een lokaal fonds te storten. Dit komt neer op 6.000-7.500 euro per jaar per molen, ofwel maximaal 150.000 euro per molen over een periode van 20 jaar. Initiatiefnemers zullen niet genegen zijn om deze inleg veel verder te verhogen. Als de gemeente zelf aandeelhouder is, dan kan ze ook zelf (mee)beslissen over de hoogte van het omgevingsfonds.

Risico's van investeren in windmolens

Risico dat project niet door gaat

Als een windmolenproject om wat voorredenen dan ook niet door gaat, dan is de ontwikkelaar zijn ontwikkelkosten kwijt. Commerciële ontwikkelaars houden er rekening mee dat een beperkt deel van hun initiatieven de eindstreep haalt en verdienen op deze projecten ook de ontwikkelkosten terug voor vastgelopen projecten. Een gemeente heeft zelf veel invloed op dit risico en is daarom voor ontwikkelaars een heel aantrekkelijke partner. Over het algemeen kan een gemeente niet investeren in de ontwikkeling van meerdere windparken en zo het risico spreiden.

Risico op hogere investeringen

De kosten van investeringen in windmolens zijn redelijk voorspelbaar, maar er is altijd een risico dat bijvoorbeeld de materiaalkosten ineens stijgen, of de overheid hogere eisen stelt, waardoor duurdere technologie nodig is.

Risico op lagere opbrengsten

De opbrengsten van windmolens zijn de laatste jaren om twee redenen veel onvoorspelbaarder geworden. Anders dan een paar jaar geleden worden de inkomsten uit de stroomproductie nog maar voor een klein gedeelte bepaald door de SDE-subsidie die bij het begin van het project vast staat voor een exploitatie periode van 15 jaar. Hierdoor wordt de exploitatie afhankelijker van de marktprijs voor elektriciteit. Het is onduidelijk of de SDE-tarifiering, die gecorrigeerd wordt voor de gemiddelde marktprijs) op dit moment voldoende rekening houdt met momentane fluctuaties in de marktprijs voor elektriciteit door onbalans in vraag en aanbod. Er is een risico dat een business case die er nu goed uitziet over 5 of 10 jaar verliesgevend is.

Kosten van kapitaal

De meeste gemeenten hebben geen financiële reserve. Dat betekent dat geld geleend moet worden als een gemeente wil investeren. De meest voor de hand liggende partij om geld bij te lenen is de BNG Bank. Deze bank leent geld uit tegen lage rentes (op dit moment 0,5-1%) onder de voorwaarde dat een overheid garant staat voor deze lening. Hierbij zijn twee varianten denkbaar:

1. De gemeente staat zelf garant voor de lening die ze aangaat.
2. De provincie staat garant voor de lening die een gemeente aangaat.

Gemeente staat garant voor de lening

Voor een garantstelling dient een gemeente een risicovoorziening in haar begroting op te nemen, ook wel weerstandsvermogen genoemd. Voorbeeld: de gemeente staat garant voor een lening van 1 mln euro en het risico dat deze lening niet wordt terugbetaald wordt geraamd op 1%. De gemeente richt in de begroting een potje in van 10.000 euro. Zo'n voorziening weerstandsvermogen werkt natuurlijk vooral goed als een gemeente meerdere garantstellingen aangaat. Het weerstandsvermogen werkt dan als een soort verzekeringspotje. Er is niet meteen een begrotingsprobleem als een risico optreedt. Een garantstelling is niet gratis en vraagt om een begrotingsbesluit van de raad.

Provincie staat garant voor de lening

De provincie kan ervoor kiezen garant te staan voor meerdere gemeentelijke investeringen in duurzame energie. Het voordeel hiervan is dat de provincie beter in staat is om risico's te spreiden over meerdere garantstellingen. Ook de provincie moet hiervoor een weerstandsvermogen oprichten en kan ervoor kiezen om dit deels te laten betalen door de gemeente waarvoor de provincie garant staat. Om een goede inschatting te maken van het faalrisico op windprojecten dient professioneel onafhankelijk advies ingewonnen te worden.

De provincie kan er voor kiezen om de garantstelling via het Energiefonds Utrecht te laten lopen. Dit heeft vooral nadelen:

1. De provincie staat nog steeds garant (want provincie staat garant voor het energiefonds), alleen is dat minder transparant.
2. Het gaat hier om garantstelling voor grote bedragen. Als een garantstelling getrokken wordt, kan het energiefonds deze mogelijk niet vanuit de eigen begroting ophoesten. Het is dan ook de vraag of de BNG Bank leningen op basis van deze garantstelling wil verstrekken. En als ze dat doen zit er mogelijk een hogere rente op de lening dan dat de provincie zelf de garantstelling verstrekt.

Opbrengsten

Opbrengsten als aandeelhouder

Als aandeelhouder draagt een gemeente het risico van tegenvallende investeringen en opbrengsten. Op de inleg moet dan een hoog rendement zitten; dit is het duurste deel van de financiering. In onderstaande tabel zijn we uitgegaan van een inleg van 10% van de investering: 600.000 euro per molen. Een hogere inleg is slecht voor de business case. Een gemeente kan helemaal op het begin van de projectontwikkeling instappen. Het rendement is dan 12% (1,5 mln euro per windmolen over een periode van 20 jaar). De gemeente loopt in dat geval ook het risico op mislukking van het project en daarmee het verlies van de gemaakt ontwikkelkosten (0,15 euro per molen). Bij instappen na financial close is het risico lager, evenals het rendement: 8% (1 mln per molen).

Opbrengsten als financier

Een gemeente kan ook een lening verstrekken. Op een lening met niet winstafhankelijke rente zal netto nauwelijks een rendement worden behaald. Op lening met een winstafhankelijke rente kan per windmolen 0,75 mln euro worden verdiend als uitgegaan worden van een lening voor 15 jaar met een omvang van 20% van de totale investering en een netto rendement van 4%. Een gemeente die een dergelijke lening verstrekt, loopt alleen het risico van tegenvallende opbrengsten.

Absolute opbrengsten

In onderstaande tabel zijn de maximale inleg en de maximale opbrengsten per windmolen opgenomen.

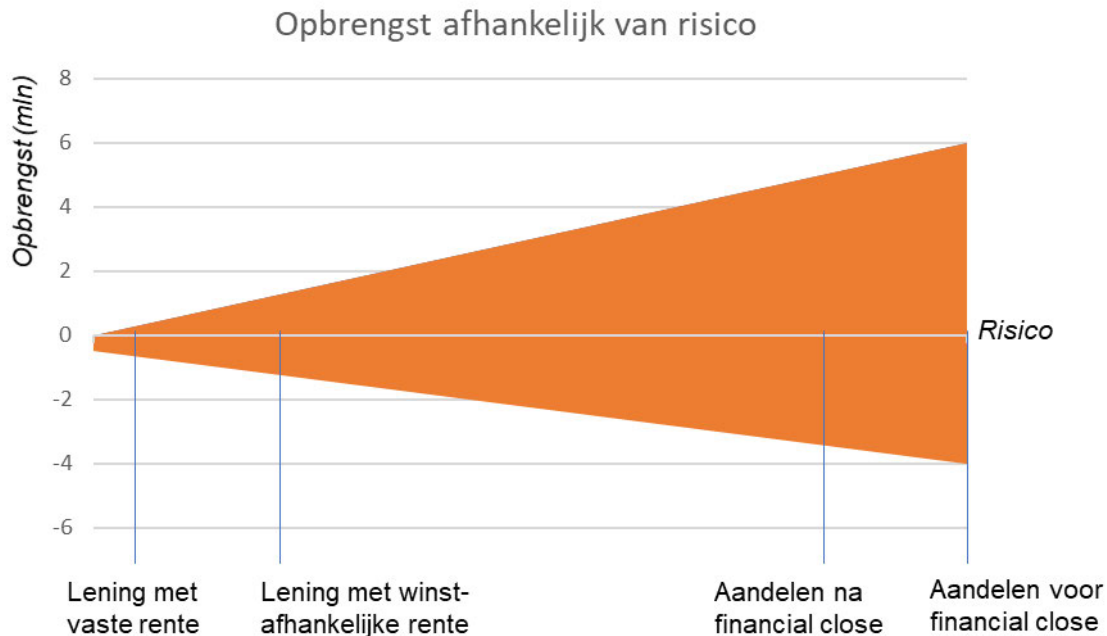
Inkomstenbron	Inleg	Winst per jaar	Winst over levensduur	Toelichting
Aandelen na financial close	0,60 mln	50.000	1,00 mln	Winst/verlies afhankelijk van mee/tegenvaller in tijdens bouw of exploitatie
Aandelen voor financial close	0,75 mln	75.000	1,50 mln	Zie boven + kans op verlies van 0,15 mln als project niet door gaat
Lening (15 jaar)	1,20 mln	72.000	1,08 mln	Winst afhankelijk van winstgevendheid windmolen en veel lager als gekozen wordt voor een vaste rente-uitkering
OZB		700	0,01 mln	Geen risico
Leges en kostenverhaal		kostendekkend		
Lokaal fonds		7.500	0,15 mln	Niet door gemeente over te beschikken
Grondvergoeding	0 mln	30.000	0,60 mln	Extra opbrengst als gemeente grondeigenaar is

De in de tabel opgenomen opbrengsten moeten nog gecorrigeerd worden voor de kosten van:

- Kapitaal: 0,5-2 % van de investering afhankelijk van het type garantstelling dat achter de lening staat.
- Opstellen en beheersen van contracten, inclusief bestuurlijke besluitvorming daarover: 0,5 tot 1 mln euro per windpark, onafhankelijk van het aantal windmolens.

Opbrengsten per inleg

Hoe hoger de inleg, hoe groter de opbrengsten. Hoe hoger het maximale rendement, hoe groter ook de kans op een potentieel verlies. In onderstaande figuur is schematisch weergegeven wat de potentieel opbrengst en het mogelijke verlies is bij een inleg van 3 mln euro (plus kosten van kapitaal en contractering).

Conclusies

Opbrengst het grootste voor grondeigenaren en eigenaren van windmolens

De makkelijkste manier om geld te verdienen aan windmolens is als grondeigenaar (0,6 mln per windmolen). In de meeste gevallen is dat voor gemeenten niet aan de orde. Als eigenaar kan maximaal 1,5 mln euro per windmolen verdiend worden, maar dan zijn er ook kosten en risico's, zelfs het risico op verlies. Voor het verstrekken van leningen geldt een vergelijkbaar risicoprofiel en een iets lagere maximale opbrengst. De netto opbrengst voor risicolozere leningen zal minimaal zijn. Zeker als een gemeente zelf geen financiële reserves heeft. Overige inkomsten uit windmolens voor gemeenten (OZB en leges) zijn niet significant.

Deelname aan windpark is niet zonder risico

Bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van een windmolenpark gelden in elke fase specifieke risico's. Een gemeente kan alleen baten genereren uit een windmolenpark als er bereidheid is om risico te lopen. Besluitvorming en contractering over dit te nemen risico vergt professioneel advies en bijbehorende kosten van 0,5 tot 1 mln euro per windpark. Deelname in een windpark is daarom vooral aantrekkelijk als het gaat over een groter aantal windmolens. De potentiële winst op een park van drie windmolens is dus maximaal 4 mln euro, maar er is ook een kans op een verlies van 1 mln euro of meer. Helaas leert de ervaring ons dat het regelmatig gebeurt dat overheidsinvesteringen in een commerciële activiteiten, vroeg of laat problematisch worden, waardoor een politiek probleem ontstaat. Er is geen reden om aan te nemen dat deze waarschuwing niet geldt voor investeringen in windmolens.

Provincie en gemeenten kunnen waarde creëren door planologische zekerheid te geven.

Risico's kunnen het beste gedragen worden door de partijen die het risico kunnen beïnvloeden. Het grootste risico tijdens de ontwikkelfase is de bestuurlijke besluitvorming. Daarom is het voor ontwikkelaars belangrijk dat het bevoegd gezag in deze fase meewerkt of deelneemt. Door meer zekerheid te geven over planologische medewerking wordt het ontwikkelrisico beperkt en kan genoeg genomen worden met een lager rendement op investeringen van de ontwikkelende partij. Hierdoor blijft meer geld over voor investeringen in het gebied of winstuitkering aan de aandeelhouders en financiers.

Voor windparken van meer dan drie windmolens is de provincie bevoegd gezag. De praktijk in Utrecht is dat de provincie de rol van bevoegd gezag laat aan de gemeenten, zolang dat de snelheid van besluitvorming ten goede komt. Deze praktijk scheidt wel onduidelijkheid voor ontwikkelaars, omdat er feitelijk twee bevoegde gezagen zijn die goedkeuring moeten even aan een initiatief voor windmolens. Zowel de kaders van de provincie (nieuwe Omgevingsvisie en omgevingsverordening) als de gemeentelijk uitnodigingskaders en afwegingskaders zijn in ontwikkeling. Voor ontwikkelaars is het van belang dat deze kaders zo duidelijk mogelijk aangeven onder welke voorwaarden op welke locaties windmolens kunnen komen.

Scheiding van rollen is aandachtspunt

De rol van bevoegd gezag staat op gespannen voet met deelname aan een windpark; zeker als de planologische besluitvorming politiek gevoelig ligt. Zonder uitputtend te zijn, zijn er een aantal manieren om hiermee om te gaan die nadere verkenning verdienen:

- Provincie neemt rol van bevoegd gezag en gemeente neemt deel, of juist andersom.
- Heldere besluitvorming aan de voorkant door volksvertegenwoordiging, zowel over planologische ruimte als over voorwaarden voor deelname.
- Instappen door overheid als deelnemer na planologische besluitvorming (minder risico's en minder rendement).

NAAM VERGADERING	Bestuurlijk afstemmingsoverleg RES'en provincie Utrecht
DATUM	4-11-2020
TIJD	11.00 – 12.00 uur
NAAM SECRETARIS	██████████
DOORKIESNUMMER SECRETARIS	██████████

1. Opening en agenda
2. Mededelingen
3. Onderwerpen

3.1 Participatie, 50% lokaal eigendom en energiecoöperaties

- a. Reden agendering:
Onderling uitwisselen informatie
- b. Doel:
 - Hoe wordt invulling gegeven aan lokale en regionale participatie?
 - Zou het representatief burgerforum in FoodValley ook in U16 en regio Amersfoort ingezet kunnen worden?
 - Hoe wordt in de RESsen omgegaan met borging van 50% lokaal eigendom?
 - Hoe worden de energiecoöperaties betrokken bij de lokaal en regionale processen?
- c. Bijlage(n):
Geen.

3.2 Toolkit windenergie

- a. Reden agendering:
Deelnemers informeren over de in ontwikkeling zijnde Toolkit windenergie
- b. Doel:
Het uitwerken van zoekgebieden en kansrijke locaties is complex en tijdrovend. Om dit werk te vergemakkelijken heeft de provincie t.b.v. de RESsen deze Toolkit voor het ruimtelijk inpassen van windturbines gemaakt. De Toolkit is een hulpmiddel om beperkingen en voorwaarden die verbonden zijn aan het realiseren van windturbines, beter in beeld te brengen.

Met de 3 RES-coördinatoren is besproken hoe de Toolkit kan worden ingezet in de lopende lokale en regionale zoekprocessen. Is er behoefte om de Toolkit ook in de BO's te presenteren?

- c. Bijlage(n):
Geen. ██████████ (provincie Utrecht) zal een korte demonstratie geven van de online toolkit.

3.3 Rol provincie en bestuurlijk trekkers RESsen

- a. Reden agendering:
Onderling uitwisselen informatie
- b. Doel:
De provincie is samen met de gemeenten en waterschappen partij in de RESsen. De provincie vervult in deze fase een faciliterende rol, maar heeft vanuit het omgevingsbeleid ook een regulerende rol. Wat verwachten de bestuurlijk trekkers in deze fase van de provincie en hoe vullen zij hun eigen rol in het proces in?

- c. Bijlage(n):
Geen

3.4 Risico's voor RES 1.0

- a. Reden agendering
Onderling uitwisselen informatie
- b. Doel:
De plannen van aanpak om tot RES 1.0 te komen zijn of worden binnenkort vastgesteld. Duidelijk is dat er in korte tijd veel moet gebeuren om tot voldoende zoeklocaties te komen die ruimtelijk inpasbaar zijn, op voldoende maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen en inpasbaar zijn op het elektriciteitsnet. Wat zijn hierbij de grootste risico's en hoe gaan we hiermee om?
- c. Bijlage(n):
Geen

3.5 RES-overstijgende zaken

- a. Reden agendering:
Onderlinge afstemming
- b. Doel:
 - Is het zinvol om de contacten met RWS en ProRail onderling af te stemmen of hierin gezamenlijk op te trekken?
 - Draagvlak, communicatie en ondersteuning vanuit het Rijk op dit onderwerp is belangrijk. Is het zinvol hier (extra) actie op te ondernemen? (verzoek van Astrid Janssen)
- c. Bijlage(n):
Geen

4. Rondvraag en sluiting

[REDACTED]

Van: secretariaatvanessen
Verzonden: vrijdag 30 oktober 2020 10:22
Aan: [REDACTED] 'secretariaatBO
(secretariaatBO@houten.nl)'; [REDACTED] Bdosecretariaat; Secretariaat
Renswoude; 'directie-bestuur@hdsr.nl'; Henk van 't Pad
(directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl); 'bestuurssecretariaat@eemnes.nl';
[REDACTED]
[REDACTED]
Onderwerp: bespreekpunten (aanvullingen?) BO RES 4/11 a.s.

Beste allemaal,

Het BO RES van woensdag 4/11 a.s. is bedoeld voor onderlinge afstemming over RES-overstijgende zaken, maar ook om gezamenlijk vooruit te blikken en van elkaar te leren. Gedeputeerde Van Essen wil om die reden de deelnemers graag de gelegenheid geven om vooraf bespreekpunten in te brengen.

De onderwerpen die de heer Van Essen zou willen bespreken zijn:

- hoe geven de RES-trekkers invulling aan hun rol, wat verwachten ze van de provincie?
- waar liggen de grootste risico's op weg naar RES 1.0 en hoe gaan we daarmee om in de 3 RES-sen?
- participatie en 50% lokaal eigendom. Bij de RES FoodValley wordt een representatief burgerforum opgericht. Wellicht zou Sander van 't Foort hier iets over kunnen vertellen.
- afstemming contacten met RWS en ProRail

Zouden jullie aan je bestuurder willen vragen of hij/zij aanvullingen heeft op deze bespreekpunten en deze begin volgende week (liefst uiterlijk dinsdagochtend) met mij willen delen? Dan kan er dinsdag begin van de middag een gezamenlijk opgestelde agenda door mij aan alle deelnemers worden toegezonden.

Namens gedeputeerde Van Essen, alvast hartelijk dank hiervoor!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht
[REDACTED]

www.provincie-utrecht.nl
twitter.com/ProvUtrecht

Van: secretariaatvanessen
Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 15:37
Aan: [REDACTED] secretariaatBO
(secretariaatBO@houten.nl) <secretariaatBO@houten.nl>; [REDACTED]

Bdosecretariaat <Bdosecretariaat@agv.nl>; Secretariaat Renswoude <secretariaat@renswoude.nl>; 'directie-
bestuur@hdrs.nl' <directie-bestuur@hdrs.nl>; Henk van 't Pad (directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl)
<directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl>; 'bestuurssecretariaat@eemnes.nl' <bestuurssecretariaat@eemnes.nl>;

CC: [REDACTED]

Onderwerp: BO RES woe 4/11 11-12 uur bevestiging

Beste allemaal,

In vervolg op onderstaande en met dank voor jullie snelle (en meest positieve) reacties, bevestig ik hierbij de datum voor dit overleg:

- woensdag 4 november a.s. 11:00-12:00 uur (MS Teams)

Alleen wethouder Janssen (Amersfoort) en de heer Mager (AGV) hebben aangegeven helaas niet beschikbaar te zijn. Hopelijk kunnen zij zich laten vervangen/vertegenwoordigen door een collega.

De aangepaste agenda-uitnodiging hebben jullie zojuist ontvangen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
secretaresse gedeputeerde dhr. H.P. (Huib) van Essen
Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

[REDACTED]

[REDACTED]

www.provincie-utrecht.nl
twitter.com/ProvUtrecht

Van: secretariaatvanessen

Verzonden: dinsdag 27 oktober 2020 17:00

Aan: [REDACTED]

'secretariaatBO (secretariaatBO@houten.nl)' <secretariaatBO@houten.nl>; [REDACTED]
[REDACTED] 'Bdosecretariaat' <Bdosecretariaat@agv.nl>; 'Secretariaat Renswoude'
<secretariaat@renswoude.nl>; 'directie-bestuur@hdrs.nl' <directie-bestuur@hdrs.nl>; Henk van 't Pad
(directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl) <directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl>; 'bestuurssecretariaat@eemnes.nl'
<bestuurssecretariaat@eemnes.nl>; [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: MOET VERZET BO RES 29/10 :-(

Urgentie: Hoog

Beste allemaal,

Ik durf het jullie bijna niet te melden, na alle moeite die er is gedaan om dit overleg tot stand te laten komen ...

Echter: i.v.m. een spoedoverleg in Den Haag (agenda gedeputeerde Van Essen) kan het BO RES van donderdag 29/10 a.s. niet doorgaan.

Graag wil ik dit overleg verzetten naar onze 'reservedatum' woensdag 4 november a.s., echter: tijdstip 12-13 uur dat hiervoor stond, is inmiddels in gebruik door PS.

Ik heb twee opties en één ervan ga ik prikken:

- woensdag 4 november a.s.: 10-12 uur (1 uur)

- woensdag 4 november a.s. 16-18 uur (1 uur)

Willen jullie via een reply op deze mail en in rood/groen achter de tijden zetten wat wel/niet kan voor je bestuurder?

Ik prik het moment waarop de meesten kunnen en ga er van uit dat de rest zich aanpast (sorry ...) of zich laat vervangen.

Voor ieders duidelijkheid zet ik de agendauitnodiging van donderdag 29/10 a.s. alvast naar woensdag 4/11 11-12 uur, omdat dit tijdstip het dichtst ligt bij de eerder genoemde reservedatum 4/11 12-13 uur.

Mijn excuses voor de 'overlast', het is helaas niet anders. Hopelijk kunnen jullie de agenda van je bestuurder vrij maken t.b.v. dit overleg, alvast mijn hartelijke dank!

Met vriendelijke groet,

secretaresse gedeputeerde dhr. H.P. (Huib) van Essen
Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

www.provincie-utrecht.nl
twitter.com/ProvUtrecht

Van: secretariaatvanessen

Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 13:47

Aan: 'secretariaatBO
(secretariaatBO@houten.nl)' <secretariaatBO@houten.nl>; Bdosecretariaat <Bdosecretariaat@agv.nl>; Secretariaat Renswoude <secretariaat@renswoude.nl>; 'directie-bestuur@hdr.nl' <directie-bestuur@hdr.nl>; Henk van 't Pad (directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl) <directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl>; 'bestuurssecretariaat@eemnes.nl' <bestuurssecretariaat@eemnes.nl>;

Onderwerp: bevestiging do 29/10 a.s. 15-16 uur - RE: bestuurlijk overleg RES Trekkers do 29/10 OF woe 4/11 a.s.

Beste allemaal,

In vervolg op onderstaande, wil ik hierbij graag zoals aangekondigd, de knoop doorhakken om dit overleg te laten plaatsvinden donderdag 29/10 a.s. 15-16 uur (MS Teams)

Op dit moment is iedereen beschikbaar/heeft zijn agenda kunnen vrijmaken, ook de heer Van Benthem (Eemnes), en de heer Ter Maten (Waterschap Vallei en Veluwe). Voor de heer Van 't Foort (Renswoude) is er nog een vraagteken ('ja' via de datumprikker, maar nu een agendadubbeling) en van de heer Mager heb ik geen reactie ontvangen (voicemail ingesproken bij Mireille Muntslag)

Echter: omdat we op 4/11 a.s. in elk geval twee verhinderden hebben (Hilde de Groot en Henk van 't Pad) hak ik de knoop door naar do 29/10 a.s. 15-16 uur.

Julie ontvangen hierna van mij een MS-Teamsuitnodiging vanuit de agenda van gedeputeerde Van Essen. Woensdag 4/11 12-13 uur houd ik als reservedatum gereserveerd (12-13 uur is het enige tijdstip waarop wethouder Janssen kan)

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature block]

Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

www.provincie-utrecht.nl
twitter.com/ProvUtrecht

Van: secretariaatvanessen

Verzonden: vrijdag 16 oktober 2020 14:59

Aan: [Redacted] secretariaatBO

(secretariaatBO@houten.nl)' <secretariaatBO@houten.nl>; [Redacted]

Bdosecretariaat <Bdosecretariaat@agv.nl>; Secretariaat Renswoude <secretariaat@renswoude.nl>; 'directie-
bestuur@hdr.nl' <directie-bestuur@hdr.nl>; Henk van 't Pad (directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl)

<directie.bestuurssecretariaat@wsrl.nl>; 'bestuurssecretariaat@eemnes.nl' <bestuurssecretariaat@eemnes.nl>;

[Redacted]

Onderwerp: bestuurlijk overleg RES Trekkers do 29/10 OF woe 4/11 a.s.

Beste collega's secretaresses bij de gemeenten en waterschappen,

Julie hebben van mij 2x een datumprikker ontvangen voor het inplannen van BO RES Trekkers op verzoek van gedeputeerde Van Essen graag op korte termijn.

Ik heb 10 opties gegeven vanuit de agenda van gedeputeerde Van Essen, **daarbij komt donderdag 29/10 a.s. (14-17 uur) als favoriete datum uit de bus:**

- wethouder Rob Jorg kan alleen 15-16 uur
- wethouder Astrid Janssen kan van 15-17 uur
- burgemeester Roland van Benthem kan van 16-17 uur
- Els Otterman kan niet (ik heb van haar secretariaat begrepen dat het overleg kan doorgaan zonder haar, wanneer Rob Jorg en/of Hilde de Groot erbij aanwezig kunnen zijn)
- Frans ter Maten kan niet

Ik sta op het punt een knoop door te hakken voor ofwel do 29/10 15-16 uur, in de hoop dat de heer Van Benthem zijn agenda hierop kan aanpassen; ofwel do 29/10 16-17 uur, in de hoop dat de heer Rob Jorg zijn agenda hierop kan aanpassen.

Op alle andere data heb ik teveel verhinderingen staan.

Echter: in de agenda van gedeputeerde Van Essen is inmiddels één ander alternatief vrijgekomen, nl. de ochtend van woensdag 4 november a.s. 10:30-13:00 uur (1 uur hierin)

Kunnen jullie me laten weten of deze ochtend/tijd past voor jullie bestuurders? Als 4/11 niet beter past dan do 29/10 a.s., dan stel ik do 29/10 a.s. 15-16 uur OF 16-17 uur vast als definitief (willen jullie dit alvast reserveren?!) en hoop ik dat de heer Van Benthem en de heer Ter Maten zich ofwel kunnen laten vervangen, ofwel hun agenda kunnen aanpassen (+ Rob Jorg) zodat zij eveneens kunnen aansluiten op dit tijdstip.

Ik hoor graag van jullie, hartelijk dank alvast en een goed weekend toegewenst!

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature block]

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

[Redacted address line]

[Redacted address line]

www.provincie-utrecht.nl
twitter.com/ProvUtrecht

Aan de colleges van B&W en de gemeenteraden van Amsterdam en De Ronde Venen, aan de colleges van gedeputeerde staten en de provinciale staten van Noord-Holland en Utrecht en aan de RES NHZ en U16

Amsterdam, 11 oktober 2020

Geachte dames en heren,

In 1989 heeft het rijk de provinciegrens Noord-Holland - Utrecht gewijzigd opdat het Geingebied voortaan in één bestuurlijke hand zou komen en daarmee beter beschermd zou zijn tegen aantasting. Het Amsterdamse deel van het Geingebied werd overgedragen aan de (toenmalige) gemeente Abcoude. U kunt dit nalezen in de [Memorie van Toelichting](#) (p 10).

De gemeente De Ronde Venen (waarvan Abcoude thans deel uitmaakt) heeft dit in haar raadsvergadering van 1 oktober jongstleden onderkend door de Stelling van Amsterdam en haar landschappelijke inbedding in het Geinlandschap uit te sluiten als mogelijk zoekgebied voor windenergie. De motie van De Ronde Venen is met de grootst mogelijke meerderheid aangenomen en als aparte bijlage toegevoegd.

De gemeente De Ronde Venen heeft ook keer op keer aangegeven met Amsterdam, met de RES NHZ en met de provincie Noord-Holland in overleg te willen gaan om de problemen met betrekking tot windenergie aan beide kanten van de grens te bespreken. Zij heeft een soortgelijke afstemming aan de grens voor ogen als in dit stuk wordt voorgesteld.

Tegen de provinciegrens tussen beide provincies is sprake van vier zoekgebieden wind, die over en weer gevoelig liggen. Zowel politiek in gemeenteraden als bij omwonenden. In dit stuk wordt voorgesteld om deze vier zoekgebieden aan de provinciegrens te vrijwaren van windturbines. Het gaat om drie relatief kleine (deel-)zoekgebiedjes aan de Hollandse kant en het grotere Geingebied aan de Utrechtse kant.

Voor Amsterdammers en Gaasperdammers behoort het Geingebied samen met de aangrenzende Gaasperplas gevoelsmatig tot het metropolitane landschap. Er zijn officieel 8 deelregio's met betrekking tot het MRA landschap (MRA: metropool regio Amsterdam). Het Geingebied hoort hier niet bij want het ligt over de provinciegrens. Maar voor Amsterdammers en vroeger Mondriaan, Roelofs en Thijssse is het de dichtstbijzijnde natuur. Dichterbij dan Gooi en Kennemerland. Een populaire bestemming voor wandelaars, fietsers en watersporters. Even sportief aan het Gein en dan een duik in de Gaasperplas is een dagje uit voor menig Amsterdammer. Een bezoek aan het Gein is beter voor klimaat en milieu dan een verre vliegreis. Amsterdam hoort op te komen voor deze natuur, net zoals ze in de MRA opkomt voor de natuur in het Gooi.

Amsterdam hoort ook op te komen voor de [Stelling van Amsterdam](#) die niet voor niets haar naam draagt. Versterking en behoud van de Stelling van Amsterdam is ook een topprioriteit voor de provincie Noord-Holland, alleen al voor het toerisme dat de Unesco erfgoed status [genereert](#).

Dat kunnen Amsterdam en Noord-Holland doen door de gemeente De Ronde Venen te vragen het hele Geingebied definitief, onomwonden en zonder voorbehoud uit te sluiten als zoekgebied voor windenergie en zelf af te zien van windenergie op Hollandse locaties die even bedreigend zijn voor het Geingebied. Zo doen Noord- Holland en Amsterdam recht aan de wijziging van de provinciegrens van 1989 door gezamenlijk met de provincie Utrecht en de gemeente De Ronde Venen dit gebied te vrijwaren van windturbines.

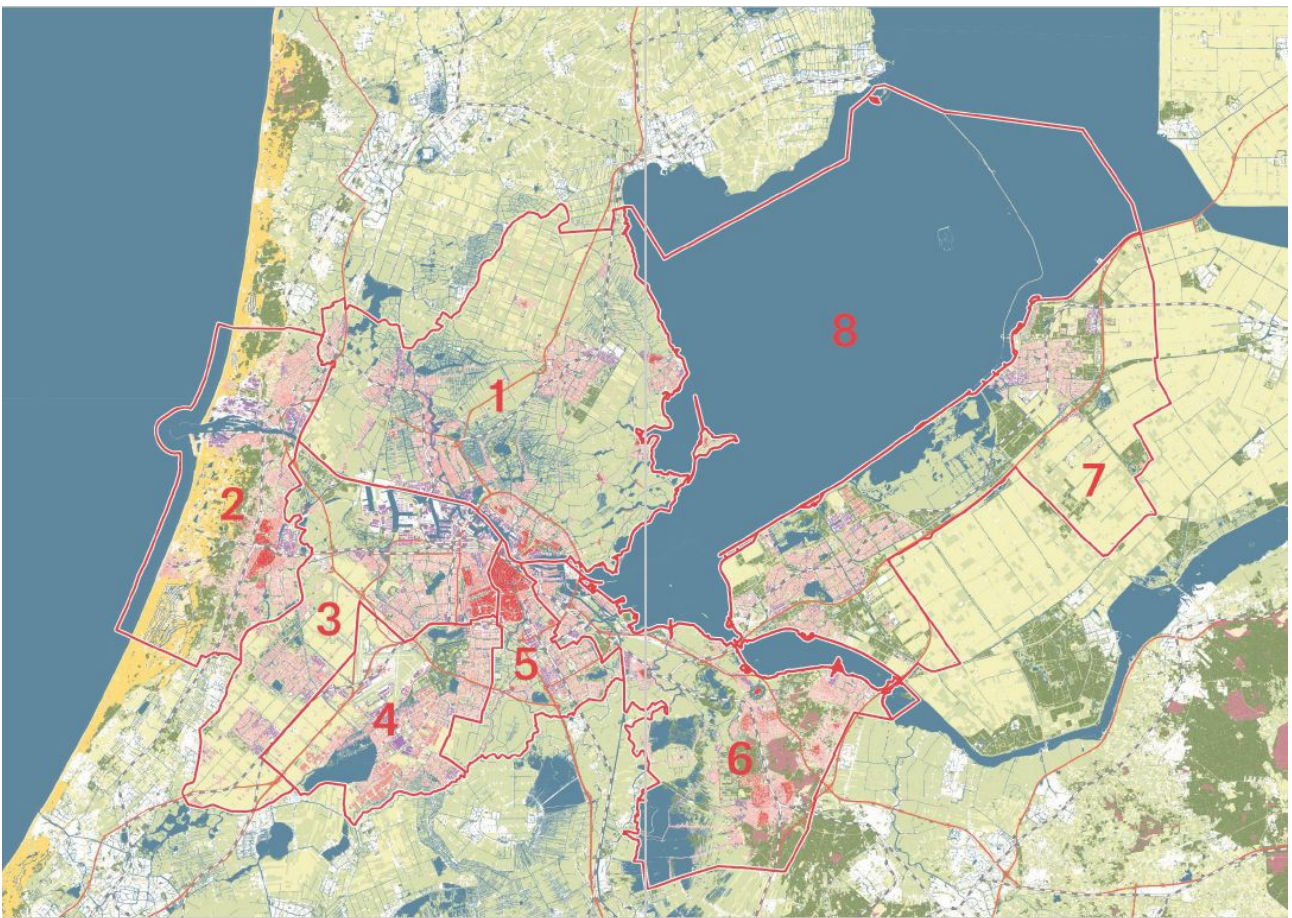
Op 5 oktober j.l. hebben de Provinciale Staten van Noord-Holland unaniem een [motie](#) aangenomen die haar bestuur verzoekt om bovenstaande in te brengen in goed overleg met de provincie Utrecht en andere partners in de RES-regio U16. Met het uitsluiten van deze gebieden over en weer wint de energietransitie aan beide zijden van de grens aan draagvlak. Een win-win voor besturen aan weerszijden.

Wij roepen de aangeschrevenen op om met elkaar in goed overleg te treden ten einde het Geingebied en omgeving te vrijwaren van windturbines. In de vier bijlagen treft u gebieden aan waarin wij voorstellen doen tot betere afstemming in het grensgebied.

Aan de onderkant van deze pagina treft u een kaart aan van de metropoolregio Amsterdam (MRA). Met betrekking tot het landschap heeft de MRA beleid ontwikkeld dat ondermeer ziet op de ontspanningsfunctie ervan die zowel belangrijk is voor de volksgezondheid als de economie. De kaart toont de diepe insnijding in de MRA gevormd door de gemeentes De Ronde Venen en de Stichtse Vecht. Naar ons inzicht nodigt deze insnijding uit tot samenwerking in de vorm van structureel overleg. Een belangrijk thema in deze samenwerking zou kunnen zijn het behoud en de versterking van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Namens de Vereniging Spaar Het Gein, [REDACTED] Voorzitter
Namens de Stichting Stop Windturbines Geingebied, [REDACTED], Secretaris

....

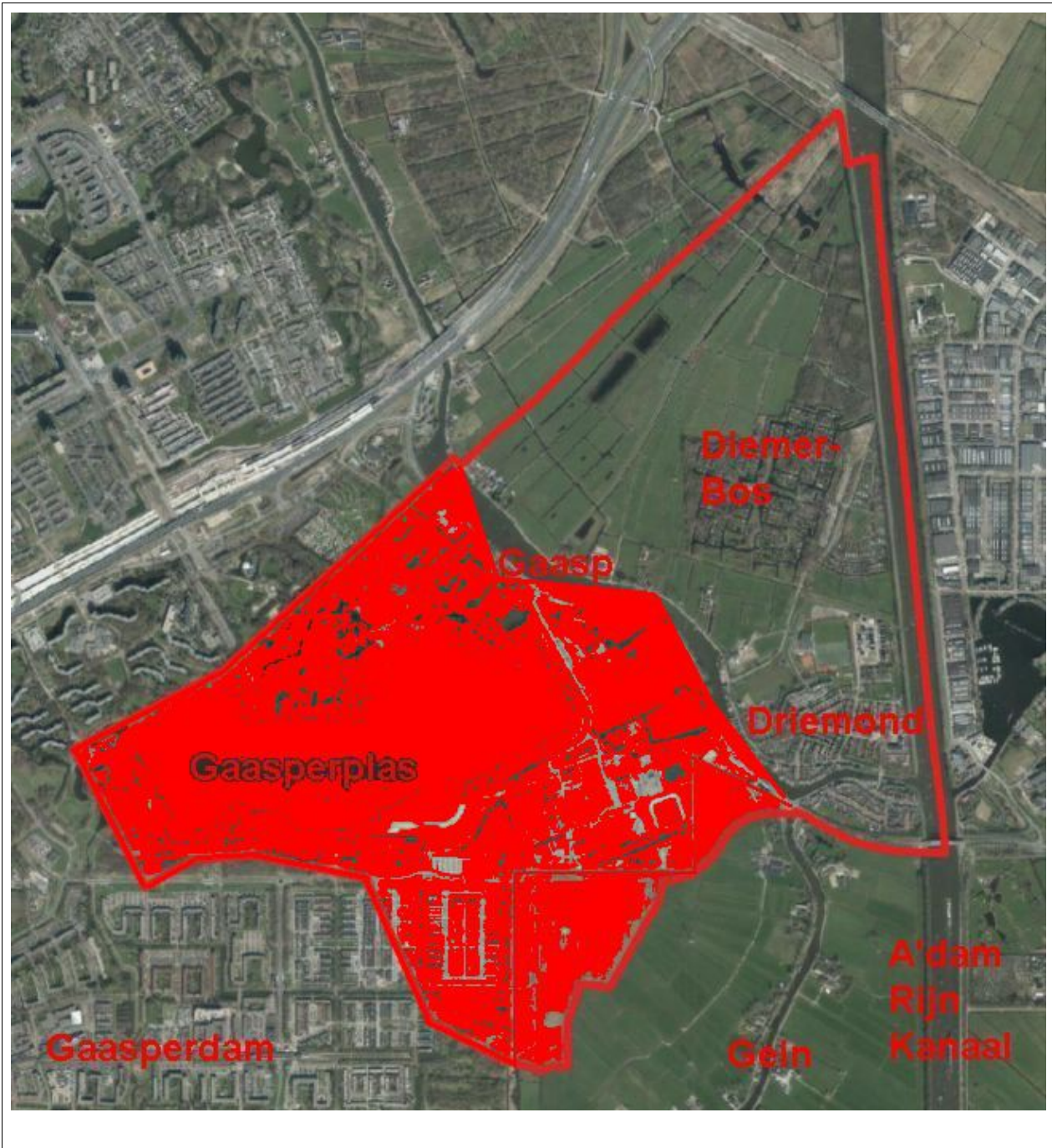
Illustratie 1: De Metropool Regio Amsterdam

Bijlage 1. NHZ: Wind 06 Amstel III deelregio Amsterdam (RES NHZ)

Het [uit te sluiten zoekgebied](#) is rood gekleurd en ligt tegen de Abcouderplas aan. Windturbines hier beschadigen het [rijksbeschermd dorp](#) van Abcoude en veroorzaken aanzienlijke overlast voor de bewoners van de nieuwbouwwijken aan het Abcoudermeer. We stellen voor van het zoekgebied Wind 06 ofwel Amstel III van deelregio Amsterdam (RES NHZ) uit te sluiten het deel ten zuiden van Knooppunt Holendrecht en Tafelbergweg.

Bijlage 2. NHZ: Wind 05: Gaasperplas deelregio Amsterdam (RES NHZ)

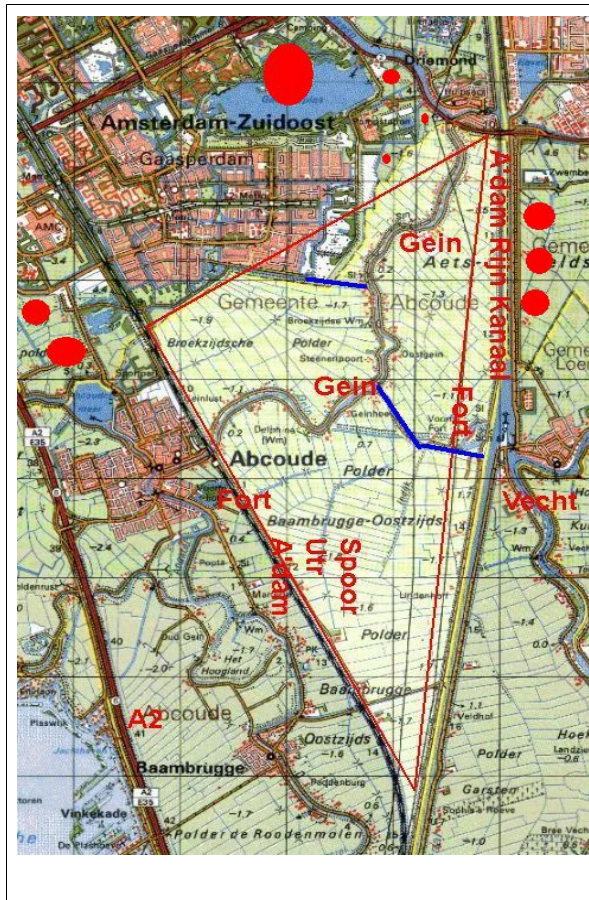
Het [uit te sluiten zoekgebied](#) is rood gemarkeerd en ligt tegen de provinciegrens aan en maakt deel uit van het Groengebied Amstelland en natuurnetwerk Nederland. Windturbines daar verstoren de Stelling van Amsterdam, het Geinlandschap en het [NNN netwerk](#). Ze zijn strijdig met de intenties waarmee de grenswijzing tussen Amsterdam en Abcoude tot stand zijn gekomen. Voorts doen ze afbreuk aan de recreatieve functie van het gebied en veroorzaken ze overlast voor de omwoners. We stellen voor van het zoekgebied Wind 05 ofwel Gaasperplas van deelregio Amsterdam (RES NHZ) uit te sluiten het deel ten zuiden en ten zuidoosten van de Waternet Locatie Weesperkarspel.

**Bijlage 3. NHZ: Aetsveld
zoekgebied 04 Wind deelregio Gooi & VechtStreek (RES NHZ)**

Het [uit te sluiten zoekgebied](#), de Aetsveldse Polder, is rood gemarkeerd en ligt tegen de provinciegrens aan ten zuiden van Weesp in de Aetsveldse polder, vlak bij het Utrechtse [Nigtevecht](#). Een karakteristiek dorpje, idyllisch gelegen aan de Vecht. De Aetsveldse polder is een [aardkundige monument](#) en heeft als broed- en leefgebied van weidevogels een beschermde status. Richting Utrecht doen windturbines in de Aetsveldse polder afbreuk aan het nabijgelegen Geingebied. Ook het [beschermde dorpsgezicht van Nigtevecht](#) zou ernstig aangetast worden door windturbines zo dicht bij. Niet veel verder liggen de Vecht met Hinderdam en in de hollandse gemeente de Wijde Meren de Spiegel- en Ankeveense plassen. De gemeenteraad van Weesp heeft in grote meerderheid zich uitgesproken tegen windturbines in het Aetsveld. Wij stellen voor het zoekgebied 04 Wind ofwel de Aetsveldse polder van de deelregio Gooi en Vechtstreek (RES NHZ) uit te sluiten als zoekgebied voor Windturbines.

Bijlage 4: RES U16: Het hele Geingebied

Het [uit te sluiten gebied](#) ligt tegen de provinciegrens aan en grenst aan de gemeenten Amsterdam en Weesp. Dit gebied heeft de gemeente De Ronde Venen al uitgesloten. In de afstemming tussen de provincies en gemeentes kan dit als Utrechtse bijdrage worden beschouwd. Op de kaart wordt het omsloten door de 3 rode lijnen die samen een driehoek vormen. Het gebied benoorden de blauwe lijn behoorde vroeger tot de Noord-Hollandse gemeente [Weesperkarspel](#) en is in 1989 overgeheveld van de gemeente Amsterdam naar de gemeente Abcoude teneinde het behoud van het Geingebied onder één bestuur zeker te stellen. Dit is zo expliciet verwoord in de [Memorie van Toelichting](#) (p 10) bij deze grenswijziging. De rode bolletjes representeren de Hollandse gebieden betrokken bij de afstemming. Tezamen met het eerder afgestane gebied, boven de blauwe lijn, illustreren ze de evenwichtigheid van de afstemming. Noord-Holland ontziet Utrecht en vice versa.

Agenda bestuurlijke overleg ‘ Geingebied in relatie tot de RES’en’

Datum en tijd: 17 november van 17:15 tot 18:00

De afspraak vindt digitaal plaats.

Genodigden

Gedeputeerde Stigter (provincie Noord-Holland)

Gedeputeerde van Essen (provincie Utrecht)

Wethouder van Doorninck (gemeente Amsterdam)

Portefeuillehouder De Jager (Stadsdeel Amsterdam Zuidoost)

Wethouder Hagen (gemeente Ronde Venen)

Wethouder Klomp (gemeente Stichtse Vecht)

Programmamanager RES NHZ, [REDACTED]

Programmamanager U16, [REDACTED]

Er zal ambtelijke ondersteuning aanwezig zijn.

Aanleiding

Provincies, gemeenten en waterschappen zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES). In een RES moet duidelijk worden waar deze partners kansen zien voor de opwekking van wind- en zonenergie, wat het effect is op de energie-infrastructuur en hoe regionale warmtebronnen ingezet kunnen worden in de warmtetransitie. De concept RES'en zijn voor 1 oktober gereed gemaakt, deze zijn tot stand gekomen in overleg met vele stakeholders in participatieprocessen. Door het actief betrekken van de stakeholders, waaronder inwoners van gemeenten, is veel gesprek op gang gekomen en zijn ook zorgen zichtbaar geworden. Ook in het Geingebied, waar een groep inwoners zich zorgen maakt over de planning voor opwekking van wind- en zonenergie. Dit heeft geleid tot publiciteit en een aantal wensen- en bedenkingen.

De bestuurders van dit overleg constateren dat het Gein-gebied zich begeeft in een ‘grensregio’, waar meerdere overheden en RES-regio's betrokken zijn. In het belang van de inwoners en de verdere totstandkoming van de RES'en achten zij het belangrijk om elkaar goed te informeren en te verkennen waar samenwerking nodig is.

Agenda

1. Introductie/ welkom door gespreksleider

2. Stand van zaken RES'en in het Geingebied.

Er zullen twee korte pitches gegeven worden over de zoekgebieden in de concept RES'en en de processen. Ook zal inzicht gegeven worden in de wensen- en bedenkingen.

3. Reactie van bestuurders

Aanwezige bestuurders krijgen de mogelijkheid om inzicht te geven in de maatschappelijke bewegingen en bestuurlijke intenties.

4. Samenwerking

Verdere verkenning waar samenwerking nodig is en hoe te organiseren.

POSTADRES Postbus 250 T [REDACTED]
3640 AG Mijdrecht F [REDACTED]
BEZOEKADRES Croonstadlaan 111 E gemeente@derondevenen.nl
3641 AL Mijdrecht I www.derondevenen.nl

RES-regio Noord-Holland Zuid

DATUM 29 september 2020
UW KENMERK --
ONS KENMERK 0046830/RU
UW BERICHT VAN --
CONTACTPERSOON [REDACTED]
DOORKIESNUMMER [REDACTED]
E-MAIL [REDACTED]

ONDERWERP

reactie op ontwerp RES

Geachte heer, mevrouw,

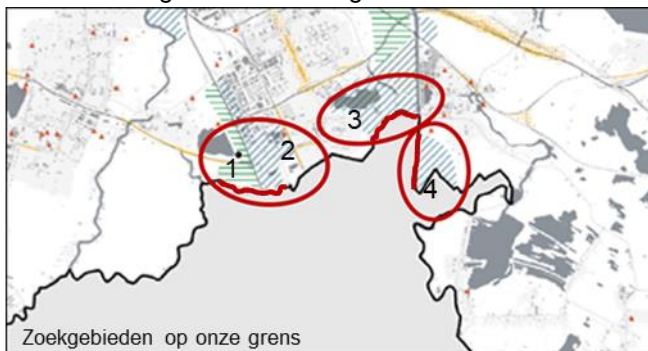
Met deze brief geven wij een reactie op de concept Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Zoals al eerder ambtelijk en bestuurlijk aangegeven maken wij ons grote zorgen over de concept RES Noord-Holland Zuid met daarin 4 zoekgebieden voor windmolens op de grens met onze gemeente. In deze brief lichten wij onze zorgen toe. Gelet op het ontbreken van een goed proces, waarbij belanghebbenden worden betrokken en meer naar de regionale impact wordt gekeken, lijkt het ons onjuist om nu te kiezen voor het plaatsen van windmolens aan de grens van onze gemeente. Kortom: de belangen van De Ronde Venen en haar inwoners zijn op dit moment nog niet meegewogen in uw besluit.

Samenvatting

Op basis van de ontwerp RES hebben wij het beeld dat u bij het bepalen van zoekgebieden voor windenergie een goede ruimtelijke ordening en de belangen van bewoners buiten uw energieregio nog onvoldoende heeft meegewogen. Dit baseren wij op de inhoudelijke keuzes en het proces dat u heeft doorlopen. U plaatst 4 zoekgebieden op de grens met onze gemeente. De gebieden omsluiten de noordoost hoek van onze gemeente. De belangen van de inwoners van het gebied dat centraal in deze zoekgebieden ligt heeft u niet meegewogen. Dit is een onevenredige last voor ons gebied en onze inwoners. Wij vragen u geen windmolens te plaatsen aan de grens van onze gemeente.

Het betreft de zoekgebieden:

1. A2-Ouderkerkerplas
2. Amstel III en omgeving
3. Gaasperplas / Driemond
4. Aetsveldsepolder

REGISTRATIENUMMER

VERZONDEN

Voor het vervolg vragen wij u het landschap en omgeving van zoekgebieden centraal te stellen. Kijk waar de impact van zoekgebieden voor windmolens stapelt. In de huidige schets van het vervolgproces lezen wij nog onvoldoende dat de belangen van (de inwoners van) onze gemeente meewegen.

Buiten de exacte locaties van zoekgebieden vragen wij u bij uw ambities voor lokaal eigendom onze inwoners volwaardig te betrekken. Daarnaast zoeken we graag samenwerking in de benutting van het elektriciteitsnetwerk.

Onderbouwing

Hieronder werken wij ons standpunt op onderdelen verder uit aan de hand van diverse fragmenten uit de ontwerp RES.

1. Weeg de gevolgen voor onze gemeente en het totale landschap, mee

U schrijft:

Daarnaast willen we hier benadrukken dat een integrale afweging nog niet is gemaakt. Bij de keuze voor zoekgebieden is uiteraard nagedacht over beperkingen vanuit leefbaarheid, ruimte, natuur, landschap en milieu, over slimme combinaties maken van energievraag en -aanbod en of er draagvlak voor is. De integrale afweging gebeurt echter als we een stap verder zijn in de verkenning. (voorwoord p.3)

Wij zien dat u de integrale afweging nog niet heeft gemaakt. Wij herkennen niet dat er is nagedacht over beperkingen vanuit leefbaarheid, ruimte, natuur, landschap en milieu, slimme combinaties en draagvlak buiten uw eigen grondgebied. Er is onvoldoende aandacht voor een goede integrale afweging over ruimtelijke kwaliteit waarbij niet alleen de gevolgen op uw grondgebied, maar ook de gevolgen voor het grondgebied van onze gemeente meeweegt. Wij zien niet dat het participatieresultaat is meegewogen voor zover het niet uw eigen grondgebied aangaat. Wij verzoeken u dit wel te doen.

Overigens concludeert u dat zelf ook al:

Daarnaast valt op dat de zoekgebieden die zijn ontstaan niet altijd vanuit landschappelijke logica zijn gevormd. (aandachtspunten ruimtelijke kwaliteit, p. 40)

U schrijft:

Geen/weinig steun: zon op agrarische gronden, zon/wind in natuurgebieden (duinen, bos) en zon/wind in cultuurhistorisch landschap. (Hoofdpunten uit de bijeenkomsten en werksessies p. 11, p.32)

U schrijft:

En waar niet?

Naast de mogelijkheden en kansen is in de bijeenkomsten heel duidelijk aangegeven waar hernieuwbare energie niet wenselijk is. De cultuurhistorische landschappen, natuurgebieden, duinen en het open landschap in de regio worden zonder uitzondering gekoesterd. Dit vertaalt zich op de kaart in zoekgebieden die voornamelijk tegen het stedelijk gebied aanliggen. Deze keuze is niet alleen om landschappelijke redenen wenselijk, maar ook met het oog op het elektriciteitsnetwerk. Vraag en aanbod van energie liggen hier immers dicht bij elkaar. (p. 12, p.33)

U schrijft:

Zo dient de toekomstige energiemix passend te zijn bij de unieke regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen van het gebied. (regionale uitgangspunten, p. 116)

De genoemde vertaling in de zoekgebieden herkennen wij niet. Sterker, we zien juist dat de zoekgebieden tegen cultuurhistorisch, open landschap aanliggen. Sommige zoekgebieden hebben (deels) de status van UNESCO werelderfgoed. Voor andere zoekgebieden loopt de aanvraag om (deels) UNESCO werelderfgoed te worden.

U schrijft:

In de Gooi en Vechtstreek laat men duidelijk zien trots te zijn op het oudste cultuurhistorisch landschap van Nederland. Deze natuurrijke en mede daardoor kwetsbare omgeving leent zich minder voor grootschalige opwekking van windenergie. De ambitie is daarom vooral gericht op zonne-energie (zon op grote daken en parkeerplaatsen) en forse energiebesparing. De zoekgebieden voor windturbines bevinden zich bijna uitsluitend langs infrastructuur aan de randen van het gebied. (1.6 Wat gebeurt er al in de regio, waar staan we nu?, p. 28)

Met het zoekgebied Aertsveldse polder kiest u er voor de randen van uw eigen gebied op te zoeken. Daarmee ontziet u niet het oude cultuurhistorische landschap, de gevolgen vallen voor het grootste deel buiten uw gebied.

U schrijft:

Zoekgebied Aetsveldse polder. Ten zuiden van Weesp is een zoekgebied voor windenergie gedefinieerd. Gezien dit een weidevogelkerngebied is zal ook hier nadere verkenning in overleg met provincie en natuurorganisaties moeten plaatsvinden. Het gebied behoort tevens tot de Stelling van Amsterdam, Unesco-Werelderfgoed. Ook grenst het gebied aan een zoekgebied van Amsterdam, waardoor eventuele ontwikkeling in samenhang zal worden gezien. (zoekgebieden, p. 113)

U vergeet hier te melden dat het zoekgebied ook grenst aan onze gemeente. Ontwikkeling van het zoekgebied moet in samenhang met ontwikkelingen en landschappelijke kwaliteit van het aangrenzende gebied in onze gemeente worden gezien. Wij gaan hierover graag met u in gesprek.

Voor deelgebied Amsterdam schrijft u:

Het Amsterdamse gemeentebestuur kiest ervoor om álle technisch mogelijke locaties te benutten voor het zoeken naar de realisatie van grootschalige opwek van duurzame elektriciteit door zon en wind. Er worden geen gebieden bij voorbaat uitgesloten. Dit vertaalt zich in twee typen zoekgebieden: 1) gebieden met een energie-ambitie en 2) 'extra' zoekgebieden met als voorwaarde 'nee, tenzij' voor zon als de ambitie niet in het eerstgenoemde type gebieden gerealiseerd kan worden. Deze verdeling in twee type zoekgebieden sluit aan bij de kwetsbaarheid van de gebieden, de wens van inwoners, om voor grootschalig zon eerst op de daken te zoeken en de verschillende beperkingen. (Keuze Amsterdam, alle mogelijkheden benutten, p. 106)

De sterke focus op technische mogelijkheid en niet op landschappelijke kwaliteit komt niet overeen met wat u in hoofdstuk 2 schrijft over een zorgvuldige ruimtelijke afweging. De focus op technische argumenten kan grote gevolgen hebben voor ons landschap. Wij roepen u dan ook op om ruimtelijke kwaliteit een grotere rol te geven in het proces.

U schrijft:

Samenhang met omliggende RES-regio's

Als RES-regio's hebben we een verantwoordelijkheid om keuzes die regio-overstijgende effecten kunnen hebben, af te stemmen met omliggende RES-regio's. Deze afstemming is gericht op een goede kwaliteit van de leefomgeving. De energietransitie vraagt om een integrale benadering en om een passende weging van belangen. Dat speelt nog meer in gebieden die qua ruimtelijke kwaliteit uniek en kwetsbaar zijn. In die gebieden lopen veel ontwikkelingen gelijktijdig. Zonder passende afstemming kan dit tot onsamenhangende keuzes leiden. Dit geldt bijvoorbeeld in Noord-Holland Zuid voor de UNESCO werelderfgoederen als de Beemster en de Stelling van

Amsterdam maar ook voor het Groene Hart en het IJsselmeergebied die zich over meerdere RES-regio's uitstrekken. Zowel in provinciaal als Rijksbeleid (de Nationale Omgevingsvisie) wordt het belang van dit soort gebieden benadrukt. Voor dit soort regio overstijgende gebieden wordt in samenwerking met de relevante overheidspartijen zoals BZK en RWS gewerkt aan gedeelde uitgangspunten voor hernieuwbare energieopwekking.

Wij ondersteunen uw pleidooi voor een goede kwaliteit voor de leefomgeving uit het eerste deel van dit fragment. Echter, BZK en RWS maken geen onderdeel uit van een RES-regio. Wij roepen u op samenhang te creëren door met de omliggende RES-regio's, gemeenten en inwoners samen te werken.

2. Neem het landschap als uitgangspunt bij de bepaling van zoekgebieden, niet een bestuurlijke grens

U schrijft:

Effecten op het landschap

De effecten van mogelijke opwek van hernieuwbare energie op het landschap van de zoekgebieden in Noord-Holland Zuid worden beoordeeld aan de hand van vier verschillende invalshoeken. De zoekgebieden zijn per deelregio beoordeeld, waarna de beoordeling is geaggregeerd tot een beoordeling op energieregioniveau. In de nadere uitwerking richting RES 1.0 is het van belang dat de specifieke effecten van de zoekgebieden na concretisering worden beoordeeld. Zo kunnen keuzes worden gemaakt, zowel binnen als tussen de zoekgebieden in de bredere context van de hele regio. (effecten op het landschap, p. 35).

De 4 invalshoeken zijn: *aansluiting op huidig beleid, aansluiten bij bestaande landschappelijke kwaliteit, bijdrage aan duurzame energielandschappen, bijdrage aan provinciale ruimtelijke kwaliteit.*

Voor een goede beoordeling van de impact op het landschap is het noodzakelijk dat het landschap als uitgangspunt wordt genomen en niet bestuurlijke grenzen zoals een provinciegrens of een RES-grens. Op basis van wat u schrijft lijkt u de energieregio centraal te stellen. Wij roepen u op het landschap als uitgangspunt te nemen bij de beoordeling van de impact op het landschap.

U schrijft:

Met de juiste aandacht en uitwerking van de zoekgebieden, kunnen de gebieden bijdragen aan de provinciale ruimtelijke kwaliteit. Zo is de overgang tussen landschapstypen een aandachtspunt, bijvoorbeeld in Waterland langs de A10 en bij overschrijding van grenzen van de energieregio. Het grootschalige open landschap in de Beemster en Wormer, de Haarlemmermeer, rond Weesp en in

het IJmeer vragen vanwege de impact op de omgeving ook om zorgvuldige inpassing van energie-opwek. (bijdrage aan de provinciale ruimtelijke kwaliteit, p. 37).

Deze 4^e invalshoek om de effecten op het landschap te beoordelen versterkt het beeld dat de administratieve grens centraal staat. Begrijpen wij goed dat overschrijding van de energieregio slechts in beeld is als 'aandachtspunt' bij de 'uitwerking' van zoekgebieden en dan vooral bij de 'overgang tussen landschapstypen'? Wij roepen u op het landschap als uitgangspunt te nemen bij het bepalen van zoekgebieden, niet alleen bij de invulling er van.

3. Organiseer participatie voor de mensen die met de gevolgen te maken hebben

U schrijft:

De globale zoekgebieden die in hoofdstuk 2 tot en met 8 worden beschreven, zijn na een uitvoerig participatieproces met de betrokken overheden, inwoners, maatschappelijke partners en stakeholders tot stand gekomen. Hierbij is rekening gehouden met de draagkracht en unieke kenmerken van het landschap in onze regio en is veel aandacht besteed aan ruimtelijke inpassing van hernieuwbare opwek. (1.4 Samenspel van overheid, inwoners en bedrijfsleven, p. 23)

U plaatst 4 zoekgebieden op de grens met onze gemeente. Deze omsluiten het noordoosten van onze gemeente. De inwoners die centraal tussen deze zoekgebieden wonen, het gebied waar de impact stapelt, zijn tot op heden niet voldoende in de gelegenheid gesteld te participeren. Dat wil zeggen: gehoord te worden en hun inbreng meegewogen te zien in de beleids- en besluitvorming. Dit geldt voor alle 3 de deelregio's.

- In de zoekgebieden Gaasperplas / Driemond en Amstel III en omgeving (deelgebied Amsterdam) hanteert u voor participatie bij de uitwerking van de zoekgebieden tot op heden een afstand van 350 meter. Dit is een veel kortere afstand dan dat op basis van het juridische begrip 'belanghebbende' betrokken zou moeten worden. Bovendien is het geen redelijke afstand voor de impact van een windmolen in een open landschap.
- In het zoekgebied A2-Ouderkerkerplas (deelgebied Amstelland) is de participatie tot op heden beperkt tot een handvol adressen op de gemeentegrens van onze gemeente.
- Voor het zoekgebied Aetsveldsepoolder (deelgebied Gooi en Vecht) is er voor überhaupt geen contact geweest met onze inwoners of een uitnodiging daartoe (lokaal atelier 50 Weespers).

Wij roepen u op onze inwoners veel meer te betrekken bij het proces. Stel de mensen in de omgeving van zoekgebieden centraal, niet uw eigen inwoners.

4. Conclusie: pas de zoekgebieden aan

U schrijft:

Over de status van de zoekgebieden zijn we duidelijk: deze liggen nog niet vast, maar zijn een eerste proeve. Ze geven zeker de denk- en zoekrichting aan, maar er kunnen nog steeds zoekgebieden afvallen of bijkomen. Deze verdere uitwerking gebeurt in de komende periode als we aan de RES 1.0 gaan werken. (voorwoord p.3)

U schrijft:

Bij de concretisering richting de RES 1.0 wordt de discussie over de specifieke zoekgebieden ook concreter onder andere doordat dan meer regionale en lokale effecten en belangen inzichtelijk worden. (effecten, p. 12)

U heeft 4 zoekgebieden aangewezen op de grens met onze gemeente. Hiermee ontstaat er een concentratie van zoekgebieden die een deel van onze gemeente omsluit. Dit is een onevenredige last voor onze inwoners en ons landschap. Wij roepen u op geen windmolens te plaatsen aan de grens van onze gemeente. De 'extra zoekgebieden' geven u die ruimte.

Ongeacht de exacte locatie van zoekgebieden hebben wij nog twee aanvullende verzoeken:

5. Organiseer lokaal eigendom voor omwonenden uit onze gemeente

U schrijft:

Verdeel de lusten en de lasten: opbrengsten uit wind- en zonne-energie moeten ook ten goede komen aan de gemeenschap. (Hoofdpunten uit de bijeenkomsten en werksessies p. 11)

U schrijft voor het deelgebied Amsterdam:

Keuze Amsterdam: minimaal 50 procent lokaal eigendom. Amsterdam streeft bij deze ambitie naar minimaal 50 procent lokaal eigendom (inwoners en/of bedrijven). Indien dit niet zo is, zal Amsterdam zorgen dat omwonenden door een andere manier mee profiteren en dit vast leggen in een omgevingsovereenkomst. (4.6 proces en invulling aanbod in de zoekgebieden, p. 106)

Wij onderschrijven het belang van het delen van de lusten en de lasten. Wij nemen aan dat de verdeling van de lusten ook geldt voor onze inwoners. Wij helpen u graag hierbij met communicatie.

6. Zoek de samenwerking op in het kader van het elektriciteitsnetwerk

Voor optimaal gebruik van het elektriciteitsnetwerk is afstemming essentieel. Zon- en windinitiatieven in verschillende gemeenten en RES-regio's zullen gebruik maken van dezelfde elektriciteitsstations en -

netwerk. Om overbelasting van het netwerk en vertraging van projecten te voorkomen, is afstemming nodig. Zowel in Uithoorn als in Amsterdam bij de A2 lijkt er in 2030 nog ruimte te zijn. Dit is nabij gebieden waar wij mogelijk op termijn onvoldoende netwerkcapaciteit hebben. Wij gaan graag met u in gesprek over de mogelijkheden en behoeften in het kader van het elektriciteitsnetwerk.

Tot slot

Inmiddels heeft het bestuurlijk overleg met onze buurgemeenten vorm gekregen. Dit willen wij graag vasthouden en verbeteren zodat we daadwerkelijk samenwerken en niet verrast worden door ingetekende zoekgebieden of vergaande plannen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente De Ronde Venen,

Lilian Schreurs
secretaris

Maarten Divendal
Burgemeester

BIJLAGE(N)

--

REGISTRATIENUMMER

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Weesperplein 8
1018 XA Amsterdam

Postbus 1104
1000 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 1104, 1000 BC Amsterdam

Gemeente De Ronde Venen

T.a.v. Burgemeester M. Divendal [REDACTED]

Croonstadtlaan 111

3641 AL MIJDRECHT

e: [REDACTED]

Datum 4 november 2020

Behandeld door [REDACTED], Ruimte en Duurzaamheid, [REDACTED]

Kopie aan

Bijlage(n)

Onderwerp Beantwoording brief 'reactie op ontwerp RES' d.d. 29 september 2020

Geachte burgemeester Divendal,

Graag wil ik u bedanken voor uw brief waarin u uw zorgen kenbaar maakt over de concept-RES Noord-Holland Zuid, waarbij vier zoekgebieden voor windmolens grenzen aan uw gemeente. U schrijft in uw brief dat de gemeenten waarin de zoekgebieden liggen de belangen van de bewoners in uw gemeente nog onvoldoende heeft meegewogen. U vraagt ons om geen windmolens te plaatsen aan de grens van onze gemeente. Daarnaast vraagt u ons het landschap en omgeving centraal te stellen en rekening te houden met de impact van meerdere bij-één-gelegen zoekgebieden voor de omgeving groter is. Mochten er wel windmolens ontwikkeld worden in de zoekgebieden, dan verzoekt u ook de inwoners van uw gemeente volwaardig te betrekken in het lokaal eigendom. Als laatste benoemt u dat u graag samenwerkt in het benutten van het elektriciteitsnetwerk. In deze brief geef ik graag antwoord op uw vragen en wil ik voornamelijk de gewenste samenwerking tussen onze gemeenten benadrukken.

Ten eerste wil ik benoemen dat de zoekgebieden voor windmolens nog geen specifieke locaties voor windmolens aangeven. Momenteel zijn we bezig met het definiëren en concretiseren van de zoekgebieden op basis van een breed onderzoeks- en participatietraject, met een intern ruimtelijk-ecologisch experttraject, een onderzoek over het draagvlak voor windmolens in Amsterdam en in en rond de zoekgebieden, en digitale bijeenkomsten met bewoners en belanghebbenden over het realiseren van windmolens in de zoekgebieden in november 2020.

Amsterdam zet juist in op een grote betrokkenheid van inwoners in Amsterdam en aangrenzende gemeenten. Het brede participatie en onderzoekstraject is ook in samenwerking met de buurgemeentes van Amsterdam gedaan. Voor de enquête zijn ook uw inwoners benaderd, net als dat deze welkom zijn bij de informatie- en participatiemomenten. Ambtelijk voeren beide gemeentes gesprekken over de uitkomsten van het interne ruimtelijk-ecologische onderzoek.

Ik begrijp uw verzoek om in het geval dat er windmolens op grondgebied van Amsterdam worden ontwikkeld, inwoners van uw gemeente te betrekken bij het organiseren van lokaal eigendom en participatie via burgercoöperaties. Iedereen kan lid worden van burgercoöperaties en meebeslissen over besluiten in de windcoöperatie. De deelname is niet gebonden aan wel of niet inwoner van Amsterdam te zijn. Gemeente Amsterdam zal zorgen dat inwoners van de Ronde Venen worden betrokken.

Als laatste geeft u aan graag samenwerking te zoeken in het slim benutten van het elektriciteitsnetwerk bij duurzame opwek. De netwerken worden beheerd door twee verschillende netbeheerders. Amsterdam wil graag met uw gemeente en de twee netbeheerders onderzoeken of en hoe het mogelijk is om het elektriciteitsnetwerk slim te benutten in relatie tot onze zoekgebieden bij de gemeentegrens.

Wij werken graag met u samen op dit vraagstuk over de grenzen heen van de RES regio Noord-Holland Zuid en U16.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

De Ronde
Venen

Motie: Zoekgebieden en bescherming UNESCO werelderfgoed gebieden De Ronde Venen

De gemeenteraad van de gemeente De Ronde Venen, in vergadering bijeen op donderdag 1 oktober 2020, betreffende raadsvoorstel nr 19/20 'Ontwerp Regionale Energiestrategie U16 (RES U16) inclusief 'bod';

AANGENOMEN
24 VOOR
1 TEGEN (CU-SGP)

Overwegende dat:

1. de wethouder aan de slag is om zoekgebieden voor windmolens en grootschalige zonnevelden in De Ronde Venen vast te stellen maar nog geen zoekgebieden heeft uitgesloten en geen voorwaarden voor de aanwijzing aan de gemeenteraad heeft voorgelegd;
2. het duidelijkheid geeft in de maatschappelijke discussie als inwoners weten dat bepaalde gebieden zijn uitgesloten als zoekgebied;
3. er onrust is in Abcoude en de inwoners aan het Gein over de aantasting van het UNESCO Werelderfgoed van de stelling van Amsterdam door windturbines;
4. in De Ronde Venen een deel van de Stelling van Amsterdam ligt welke sinds 1996 Unesco werelderfgoed is en voor een deel in het Geingebied ligt;
5. de Werelderfgoed Conventie (Stockholm, 1972) de bescherming borgt van cultureel en natuurlijk erfgoed dat wordt beschouwd als onvervangbaar, uniek en eigendom van de hele wereld;
6. ter bescherming van zijn erfgoed Nederland een erfgoedwet (2016) heeft, waarmee het de bescherming van cultureel erfgoed en van objecten/ensembles van de UNESCO Werelderfgoedlijst borgt en zich verplicht heeft het werelderfgoed in stand te houden;
7. volgens de kwaliteitsgids van de provincie Utrecht de Stelling van Amsterdam de status van werelderfgoed verdient op grond van uitzonderlijke en universele waarden waaronder de relatief grote openheid, een groene en relatief stille ring rond Amsterdam, en dat aantasting van die waarden die status in gevaar brengt.

Verzoekt het college om:

In De Ronde Venen het Unesco Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam uit te sluiten als zoekgebied voor windturbines;

In het traject van aanwijzing van zoekgebieden sterk rekening te houden met de landschappelijke inbedding en het eeuwenoude cultuur historische gebied van de Stelling van Amsterdam en met name die van het Geingebied.

De gemeenteraad en de inwoners intensief te blijven betrekken bij het hele traject tot en met aanwijzing van de eerste zoekgebieden voor windturbines en zonnevelden.

Namens

CDA De Ronde Venen
Coos Brouwer

VVD De Ronde Venen
Rob Evers

D66 De Ronde Venen
Meindert Brunia

M143/ps 5-10-2020

AANGENOMEN

Motie

Vergadering Provinciale Staten – 5 oktober 2020

Agendapunt 10 – Concept-Regionale Energiestrategieën

“Geingebied”

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constateerende dat:

- ten aanzien van zoekgebieden voor windturbines de communicatie tussen buurgemeenten aandacht behoeft, maar in het bijzonder die waar ook een provinciegrens in het geding is
- er een samenballing van windturbines dreigt aan de grens met de provincie Utrecht, met name betreffende de gemeenten Amsterdam en De Ronde Venen
- dit een gebied betreft dat een UNESCO werelderfgoed status heeft en bovendien van groot belang is als groen- en recreatiegebied voor de bewoners van Amsterdam Zuid-Oost en wijde omstreken

Verzoeken het college van GS:

- Om in samenspraak met andere RES partners, zoals gemeenten en programmaorganisatie, in goed overleg te treden met de provincie Utrecht en andere partners van de RES regio U-16 over het ‘Geingebied’
- De huidige erfgoedstatus en belangrijke publieke functies van het gebied als belang in te brengen in de verdere concretisering van de zoekgebieden in het ‘Geingebied’.

En gaat over tot de orde van de dag.

Eric Smaling

SP

Motie inwonersparticipatie zoekgebieden

De gemeenteraad van de gemeente De Ronde Venen,
in vergadering bijeen op donderdag 1 oktober 2020, gelezen het raadsvoorstel
raadsvoorstel 19/20 en gehoord de discussies,

Constateert dat:

onlangs een petitie is aangeboden met meer dan 4400 handtekeningen om in het
Geingebied geen megaturbines te plaatsen;
ook elders in de gemeente handtekeningen zijn of worden verzameld om te
pleiten tegen of juist voor een zoekgebied;
het zoekproces met de inwoners naar locaties die geschikt of juist ongeschikt zijn
voor het plaatsen van windmolens en/of zonnevelden inmiddels van start is
gegaan

Overweegt dat:

draagvlak een onmisbare voorwaarde is voor de energietransitie;
daarom handtekeningacties serieus moeten worden genomen;
ook het lopende proces van inwonersparticipatie moet worden gerespecteerd,
naast het invullen van de app voor zoekgebieden meer in gesprek gegaan moet
worden met inwoners om tot zoekgebieden te komen.

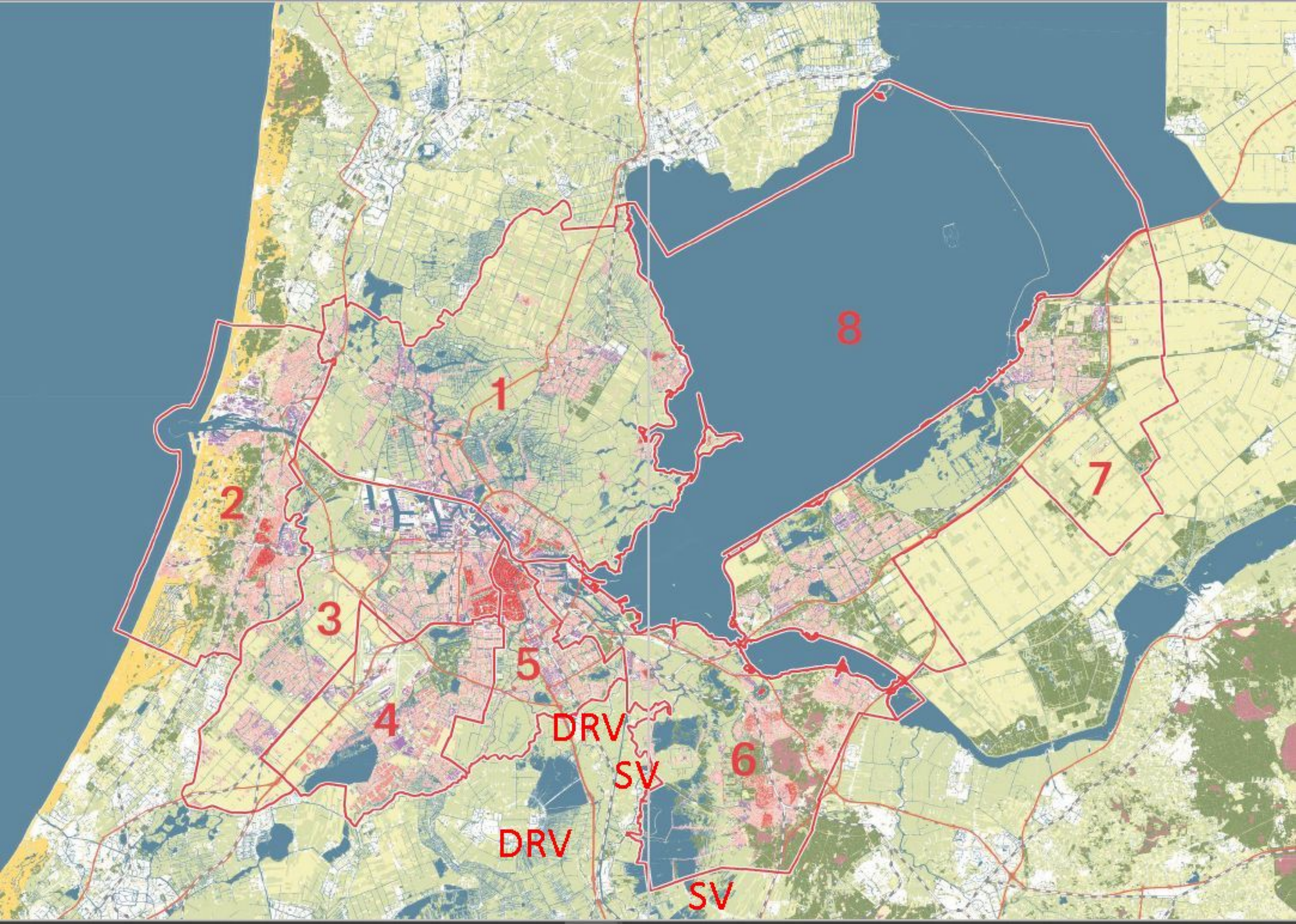
Draagt het college op:

de verzamelde of nog te verzamelen handtekeningen mee te tellen in de
uitkomsten van de inwonersraadpleging naar de zoeklocaties.
In gesprek te gaan met inwoners, zo nodig online, om tot zoekgebieden te komen
waar draagvlak voor is.

Fractie D66
Meindert Brunia

Fractie VVD
Rob Evers

Fractie CDA
Ria de Korte

8

1

2

7

3

5

4

DRV

SV

6

DRV

SV

RES Amersfoort

Tegenbod van onderop – plan van aanpak

Auteurs: [REDACTED] (NMU) & [REDACTED] (Energie Samen)

Datum: 16 oktober 2020

Aanleiding

Begin oktober heeft de regio Amersfoort haar Concept-RES opgeleverd. Daarin worden de eerste contouren geschetst van een plan voor grootschalige energieopwekking uit zon en wind in 2030 (en daarna). De concept RES beschrijft onder meer het ambitieniveau van de regio, en een optelsom van een aantal projecten en zoeklocaties die daartoe moeten leiden. De NMU en Energie Samen zijn – samen met hun achterbannen – niet geheel tevreden over de conceptplannen: de 2 beoogde locaties voor windturbines zijn niet gunstig voor natuur en landschap, en er lijkt nog weinig aandacht voor projecten van onderop. In een ‘tegenbod van onderop’ willen we daarom laten zien hoe het ook kan: energieprojecten met oog voor natuur en landschap, ontwikkeld voor en door de lokale gemeenschap.

Doel

De belangen van natuur, landschap en lokale energie-initiatieven zijn beter geborgd in RES Amersfoort, dankzij:

- Onze inbreng van alternatieve zoekgebieden, projectkansen en randvoorwaarden
- Beter zichtbaarheid van onze belangen in de regio

Beoogd resultaat

Een **manifest** waarin we laten zien dat een hoge ambitie voor grootschalige energieopwekking in de regio Amersfoort (0,5 TWh uit zon en wind) gerealiseerd kan worden met respect voor natuur en landschap, door goed gebruik te maken van lokale kennis en kunde. Het manifest bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Een alternatieve kansenkaart met realistische zoeklocaties/zoekgebieden waarin de belangen van natuur en landschap zijn meegenomen.
2. Een lijst met plaatsingsprincipes/ontwerpcriteria voor zorgvuldige inpassing in verschillende landschappen.
3. Een uitwerking van randvoorwaarden waarmee participatie (in proces en financieel) van de omgeving geborgd kan worden.
4. Een pleidooi/oproep van de energie-initiatieven: op deze plekken zien wij kansen om energieprojecten te realiseren met draagvlak van /meerwaarde voor de lokale gemeenschap.
5. Een onderbouwing van de economische haalbaarheid van deze lokale projecten.

Het manifest zal worden uitgegeven door Energie Samen en de NMU; indien mogelijk wordt het mede ondertekend door een groot aantal achterbanorganisaties en onze groene partners Natuurmonumenten en Utrechts Landschap.

Stappen

1. **Quickscan:** kansen energie en aanwezige natuur- en landschapswaarde. Dit doen wij zelf, als een voorzet om in het vervolg gezamenlijk verder aan te scherpen. Daarin nemen we een aantal harde restricties voor wind en zon alvast mee, zoals veiligheids- en geluidscontouren. De regio delen we op in drie deelgebieden: Eemvallei, Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei. Voor ieder deelgebied benoemen we – in grote lijnen – de gebieden en elementen

Quickscan energie

RES Amersfoort

Cheat sheet energietechnieken

Windturbine (250m tip):	5,6 MW	3000 vollasturen	0,017 TWh
Zonneveld (2000 panelen/ha):	10 ha = 8 MW	1000 vollasturen	0,008 TWh
Zonneveld (3000 panelen/ha):	10 ha = 12 MW	1000 vollasturen	0,012 TWh

1 windturbine = 21 ha zonneveld (extensief) = 14 ha zonneveld (intensief)
 0,1 TWh = 6 windturbines = 80-125 ha zonneveld (ca. 250.000 panelen)

Kansenkaart wind

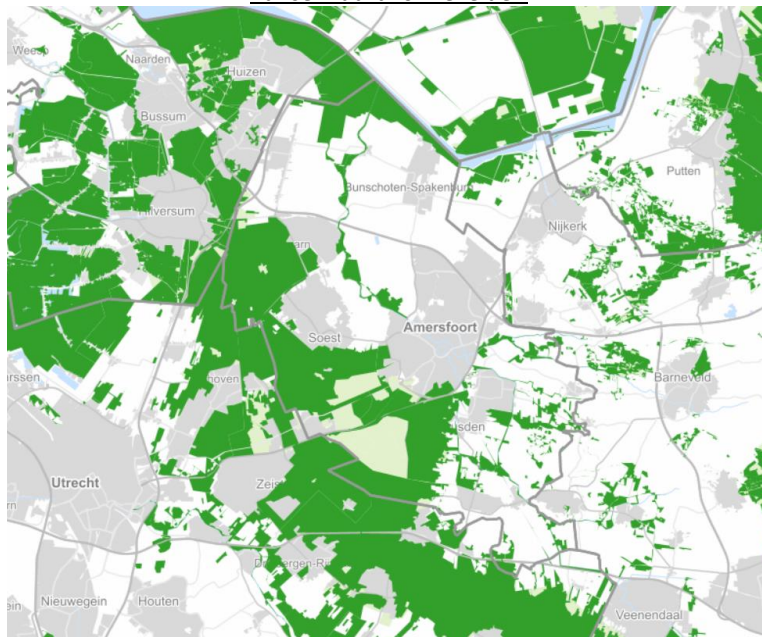
Legenda

- Begrenzing RES Amersfoort
- Woonkernen/geluid (400m)
- Woningen buitengebied (240m)
- Spoorwegen/waterwegen/autowegen (75m)
- Hoogspanningsinfra 240m)
- Buisleidingen (240m)
- NNN / Natura 2000

Overige restricties (niet verwerkt):

- Onderlinge afstand: 500m
- Woningen buitengebied moet zijn: 400m
- Toetsingsvlakken radar
- **Weidevogelgebied, zie Quickscan N&L**
- Stiltegebied
- Militair oefenterrein (met natuurwaarde)
- Overig, zie Quickscan N&L

Kansenkaart zonnevelden

Legenda

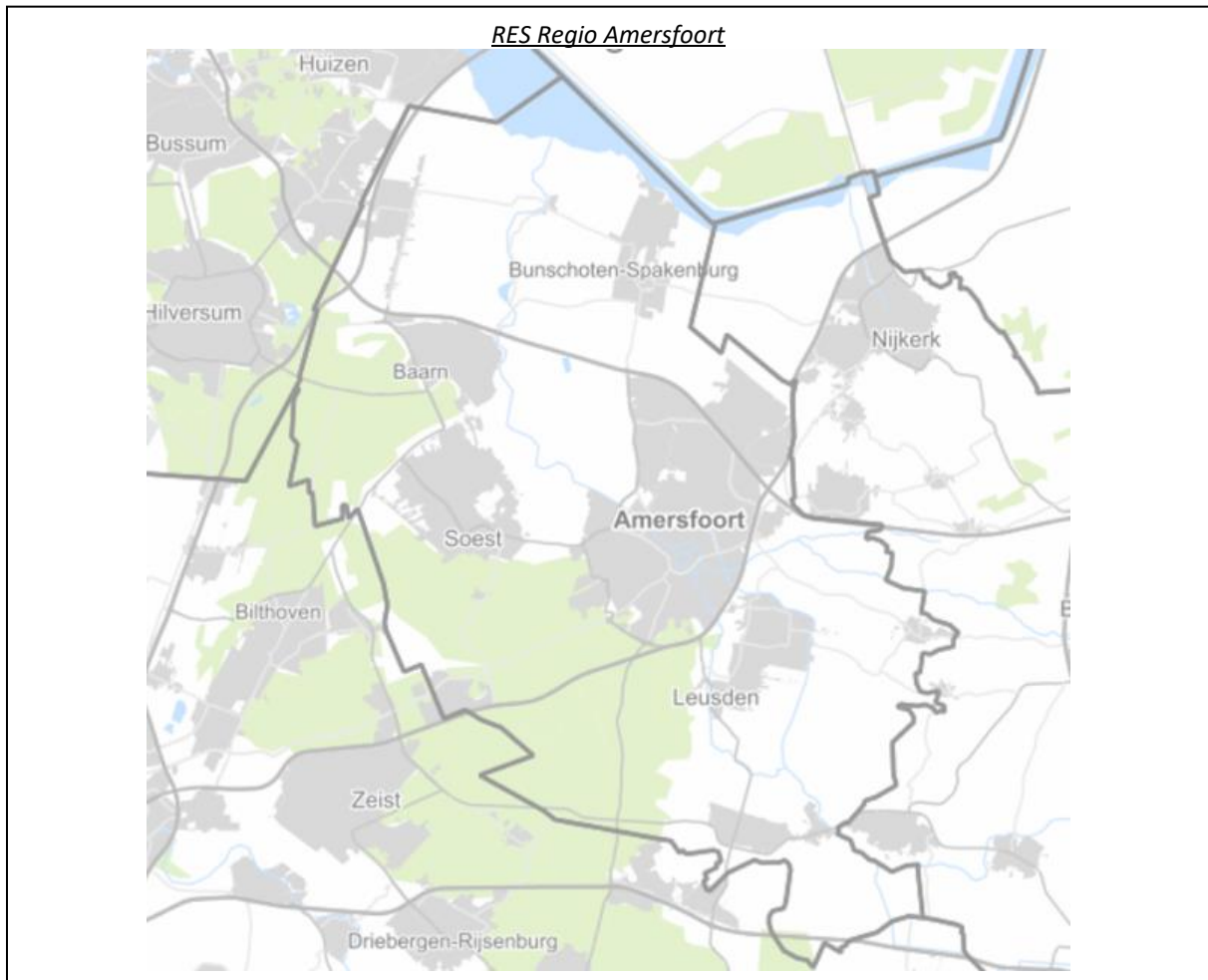
- Begrenzing RES Amersfoort
- NNN / Natura 2000
- Bebouwing
- Ruimte voor zonnevelden

Overige restricties (niet verwerkt):

- Minimaal 10 ha per project?
- Max. 5km afstand tot onderstation
- Stiltegebied
- **Weidevogelgebied, zie Quickscan N&L**
- Overig, zie Quickscan N&L

<u>Opgave RES Amersfoort</u>		<u>Technisch potentieel (grobe schatting)</u>		
Theoretisch potentieel (volgens Quintel)	3,3 TWh	<i>Eempolder</i>	<i>Heuvelrug</i>	<i>Gelderse V</i>
Ambitie regio Amersfoort 2030	<u>0,5 TWh</u>	9 wind	7 wind??	3 wind
Gerealiseerde/geplande projecten	0,09 TWh	150 ha zon	0 ha zon?	200 ha zon
Zon op dak grootschalig (eigen projectie)	0,11 TWh	0,15 + 0,15		0,051 + 0,2
Restopgave wind & zonneveld	0,30 TWh	=0,30 TWh	=0,12 TWh	=0,25 TWh
➔ 18 windmolens OF 250-375 ha zonneveld				

- Onderbouwing opgave & potentieel
- Aanname: alle reeds geplande projecten vinden doorgang, maar enig planuitval bij nieuwe projecten.
 - Technisch potentieel: wat in principe ruimtelijk/technisch mogelijk is, rekening houdend met harde restricties (veiligheid, milieu), NNN/N2000, weidevogels, en beperkingen op Leusderheide.

Agenda Overleg Regionale Energiestrategie Regio Amersfoort

26 november 2020

MS Teams overleg van 10:45 – 11:45 uur

Genodigden

Huib van Essen, [REDACTED] (provincie Utrecht)
Roland van Benthem (voorzitter BO RES Amersfoort)
Joris Hogenboom, [REDACTED] (NMU)
[REDACTED] (Energie Samen)
[REDACTED] (BRA)

Agenda

1. Opening, aanleiding voor dit overleg en vaststelling agenda

2. Toelichting NMU op 'bod van onderop'

Bijlage

Als leidraad bij dit agendapunt is bijgevoegd:

- aanbevelingen van NMU en Energie Samen voor concept RES Regio Amersfoort
- het plan van aanpak 'bod van onderop'
- de quick scan energie

3. Toelichting op uitkomst BO RES

Het aandeel van de landelijke opgave zoals gesteld in het Klimaatakkoord bedraagt voor Regio Amersfoort 0,5 TWh. Er zijn extra zoeklocaties nodig om het bod gestand te kunnen doen. NMU, Energie Samen en hun achterban kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Het presenteren van een tegenbod / een parallel proces *kan* contra productief werken.

Gemeenten staan namelijk aan de lat voor het generen van draagvlak onder inwoners voor de zoeklocaties en voor participatie over hun uitnodigingskader voor zon en wind.

De doorlooptijd voor het uitnodigingskader is in veel gevallen langer dan de periode die NMU nodig heeft voor het 'bod van onderop'. Het is belangrijk dat door NMU / ES voorgestelde locaties worden meegenomen in de lokale participatieprocessen. Daarnaast is het van belang dat door NMU / ES voorgestelde locaties worden beoordeeld op net impact door Stedin.

4. Rondvraag, vervolgspraken en sluiting

Utrecht, 11 maart 2020

Betreft: Aanbevelingen van NMU en Energie Samen voor concept RES Regio Amersfoort

Geachte bestuurders betrokken bij RES Regio Amersfoort / colleges in de regio Amersfoort,

In het kader van het nationale Klimaatakkoord werken de 7 gemeenten in de regio Amersfoort samen aan een Regionale Energie Strategie (RES). Ook netbeheerder Stedin, Provincie Utrecht en Waterschap Vallei en Veluwe zijn nauw betrokken. Een belangrijk onderdeel van de RES is de uitwerking van gedragen keuzes voor grootschalige duurzame energieopwekking in de regio: hoeveel energie gaan we uit wind en zon halen in 2030 en daarna, en op welke wijze? Als bestuurders bent u met de uitvoering van dit plan aan de slag gegaan en is er een concept RES uitgewerkt, met daarin een bod voor 2030.

Voor de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) en de energiecoöperaties in de regio is de RES van groot belang om voortvarend, met ambitie, met oog voor zorgvuldige inpassing en met lokaal eigenaarschap invulling te geven aan de energietransitie. In de afgelopen drie maanden zijn wij middels een reeks bijeenkomsten actief in gesprek gegaan met onze achterban: lokale groepen in regio Amersfoort die zich inzetten voor natuur, milieu, landschap en klimaat. Die uitwisseling heeft waardevolle ideeën opgeleverd over hoe de kwaliteit van de RES en het huidige concept-bod kan worden verhoogd. In deze brief geven we u graag onze aanbevelingen mee.

Energietransitie kan Drievoudig Duurzaam

Bij de ontwikkeling van klimaatbeleid is het van belang rekening te houden met een goede maatschappelijke en fysieke inpassing van de beoogde projecten. Om tot een verantwoorde uitrol van grootschalige energie in de regio Amersfoort te komen, pleiten wij daarom voor een energievoorziening die 'drievoudig duurzaam' is:

1. *Energiebesparing en opwekking van duurzame energie* volgens een strakke routekaart om tijdig het doel van een klimaatneutrale regio (en wereld) te bereiken.
2. *Zorgvuldig inpassing* in natuur, landschap en leefomgeving.
3. *Participatie*: betrokkenheid van omwonenden en andere stakeholders in de planvorming; eerlijke verdeling van lusten en lasten; een gelijkwaardige samenwerking met de lokale omgeving en streven naar (minimaal) 50% lokaal eigendom en zeggenschap.

Concrete punten die we aan RES Amersfoort willen meegeven

Passen we de visie 'drievoudig duurzaam' toe op de regio Amersfoort en het huidige concept-bod RES, dan levert dat de volgende aanbevelingen op.

Ambitieniveau:

- Neem als regio verantwoordelijkheid voor een realistisch aandeel van de landelijke opgave zoals gesteld in het Klimaatakkoord: 35 TWh grootschalig op land in 2030. Gezien het theoretisch potentieel in regio Amersfoort (3,3 TWh) en de ruime mogelijkheden die er liggen op en nabij stedelijke knooppunten zou in 2030 *minimaal* 0,5 TWh gerealiseerd moeten zijn. Houd daarbij rekening met planuitval: om op 0,5 TWh uit te komen, zou de potentie in zoekgebieden aanzienlijk hoger moeten liggen, met terugvalopties als de voorkeurslocaties niet (volledig) haalbaar blijken.
- Zet dus in op ruimere zoekgebieden, zodat de kans groter wordt dat de ambitie voor 2030 gehaald wordt. In zijn huidige vorm is het bod een optelsom van enkele specifieke ontwikkellocaties, waarvan de haalbaarheid nog uiterst onzeker is. Dat maakt het bod kwetsbaar.
- Maak duidelijk hoe de regio tegelijkertijd meer werk maakt van kleinschalige energieopwekking (zoals 'zon op dak') en energiebesparing. Gebeurt dit niet voldoende, dan dreigt een afkalking van het draagvlak voor grootschalige oplossingen.

Keuze voor zoekgebieden en locaties:

- Maak transparant hoe vanuit het totale potentieel aan wind en zon wordt getrechterd naar kansrijke gebieden en het bod voor 2030. De redeneerlijn naar locaties zien we nu niet terug in de tekst. Van het theoretisch potentieel van 3,3 TWh komt slechts een klein gedeelte terug op de kaart met 'kansrijke gebieden'. Wel staat uitgelegd *dat* belangenafwegingen, een landschappelijke analyse en beleidsmatige restricties hebben geleid tot deze selectie, maar niet *welke* afwegingen bepalend zijn geweest voor de keuzes om gebieden wel of niet op te nemen. Het zelfde geldt voor de vertaalslag van 'kansrijke gebieden'

naar 'bod 2030'. Wij herkennen ons dan ook niet in (een deel van) de resulterende zoeklocaties: zijn er niet veel méér kansen voor zonnevelden en windmolens langs infrastructuur, randen van stedelijk gebied en op bedrijventerreinen? Dat heeft de voorkeur boven natuurgebieden als het Eemmeer en de Leusderheide.

- Ontzie kwetsbare natuurgebieden. Zoals gezegd: er zijn voldoende andere locaties en toepassingen voor wind- en zonne-energiemogelijk die veel minder schade toebrengen aan natuur en landschap. Het defensie terrein Leusderheide is het meest waardevolle heideterrein van de provincie Utrecht, een bronlocatie voor veel beschermde vogels en vleermuizen. Een windmolencluster op deze locatie is daarom geen goed idee. Het Eemmeer is een N2000-gebied, van internationaal groot belang voor diverse watervogels. De Leusderheide en het Eemmeer zouden niet als zoekgebied aangewezen moeten worden.

Randvoorwaarden voor projecten:

- Maak een aanzet voor heldere randvoorwaarden waaraan grootschalige energieprojecten moeten voldoen. De gewenste wijze van inrichting en inpassing van projecten verdient een prominentere plaats in het document. De kwaliteit van projecten wordt in grote mate bepaald door de wijze waarop plannen worden uitgewerkt in samenspraak met bewoners en stakeholders. In het bijzonder:
- Maak 'minimaal 50% lokaal eigendom' een harde voorwaarde voor alle zonnevelden en windmolens. Hiermee komen lokale initiatieven in positie voor een gelijkwaardige samenwerking met commercieel ontwikkelaars, opdat de projecten optimaal meerwaarde kunnen creëren voor de lokale gemeenschap.
- Werk in zoekgebieden met gebiedsprocessen, waarin bewoners en belanghebbenden gezamenlijk de spelregels uitwerken voor locatiekeuze, inrichting en verdeling lusten/lasten.
- Stel regels op voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing/inrichting, aansluitend bij *best practices* en gebiedskenmerken. Belangrijke aspecten zijn onder meer: wijze van ecologisch vooronderzoek¹, mitigerende maatregelen en kansen voor versterking van natuur- en landschapskwaliteiten. Deze randvoorwaarden moeten vervolgens geborgd worden in gemeentelijke beleidskaders.

Ruimte voor lokale initiatieven:

- Zet de regio niet op slot voor lokale initiatieven op andere locaties dan aangegeven in het concept-bod. De bijdrage van sommige gemeenten is nu beperkt, terwijl ook daar initiatieven van onderop (energiecoöperaties) met draagvlak projecten zouden kunnen realiseren. Met name de beeldvorming is hier belangrijk: leg in het document helder uit hoe wordt omgegaan met initiatieven die buiten de kansrijke gebieden vallen, of niet meegenomen zijn in het bod voor 2030.
- Communiceer helder over de status van lopende initiatieven. Nog niet al deze initiatieven zijn reeds vergund. Hoe maakt de regio de afweging of deze projecten nodig en wenselijk zijn?

Er liggen volop kansen voor een ambitieuze RES in de regio Amersfoort met aandacht voor natuur & landschap en participatie van de omgeving. En we zien ruimschoots mogelijkheden om de doelstellingen voor 2030 te halen. Wij verzoeken u om onze aanbevelingen in overweging mee te nemen tijdens uw collegebehandelingen.

Tot slot: in het vervolgtraject tot de uitwerking van de RES 1.0 zouden wij graag actiever betrokken worden dan in de afgelopen fase is gebeurd. Wij bieden aan een bijdrage te leveren aan de concretisering, onder andere voor de randvoorwaarden voor projecten en selectie van locaties.

Voor vragen kunt u contact opnemen met [REDACTED] van de NMU [REDACTED] of [REDACTED] van Energie Samen [REDACTED]

Met vriendelijke groet,
Mede namens Energie Samen

Joris Hogenboom, directeur Natuur & Milieufederatie Utrecht

¹ Zie hiervoor ook de [Checklist natuurbelangen bij windenergie op land](#) en de [Checklist natuurbelangen bij grondgebonden zonneparken](#).

Agenda bestuurlijk overleg 'Afstemmen en samenwerken rond de A12'

Datum en tijd: 30 november van 17:00 tot 18:00 uur

De afspraak vindt digitaal plaats.

Genodigden

Jolanda de Heer, wethouder gemeente Rhenen
Rob Jorg, wethouder gemeente Utrechtse Heuvelrug
Sander van 't Foort, wethouder gemeente Renswoude
Pieter de Kruif, wethouder gemeente Woudenberg
Engbert Strooboscher, wethouder gemeente Veenendaal
Marco Verloop, wethouder gemeente Veenendaal
Huib van Essen, gedeputeerde provincie Utrecht

Er zal ambtelijke ondersteuning aanwezig zijn.

Aanleiding

Provincies, gemeenten en waterschappen zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES). Als onderdeel van de RES-en in de regio's Amersfoort, Food Valley en U16 zijn de gemeenten Woudenberg, Renswoude, Veenendaal, Rhenen en Utrechtse Heuvelrug aan het verkennen hoe duurzame energieproductie ruimtelijk ingepast zou kunnen worden. Deze gemeenten liggen allen aan de randen van de RES-regio's waarin ze actief zijn. De geformuleerde ambities binnen de drie RES-en, meerdere zoekgebieden / denkrichtingen langs de A12) en de bestaande elektriciteitsinfrastructuur in het gebied vragen om intensiever contact, aanvullende afstemming en samenwerking tussen de gemeenten en de provincie Utrecht. In april 2020 is daarom een afstemmingsoverleg opgezet.

In het plan van aanpak voor dit traject was een verkenning naar de aansluitmogelijkheden van de ambities voor duurzame opwek op het elektriciteitsnetwerk een belangrijk onderdeel. Tijdens dit BO zal Stedin hier een presentatie over geven.

Daarnaast is er (conform PvA) een eerste check op de ruimtelijke haalbaarheid gedaan. Veel ruimtelijke aspecten moeten (in het eigen RES-verband) nog nader onderzocht worden en ook is het maatschappelijk draagvlak voor sommige locaties onzeker. Vóór vaststelling van de RES 1.0 zal over veel zaken geen definitief uitsluitsel gegeven kunnen worden.

Dit bestuurlijk overleg dient om te bespreken welke informatie er tot nu toe is verzameld. Daarbij liggen de volgende vragen op tafel:

1. welke vervolgstappen zijn nodig en haalbaar in aanloop naar de RES'en 1.0?
2. welke van deze vervolgstappen kunnen het beste in lokaal/RES-verband worden opgepakt en welke zijn zinvol om in A12-verband op te zetten?

Voor een overzicht voor de tot nu toe verzamelde informatie, zie het 'Tussenrapportage'-document.

Agenda

- Welkom / stand van zaken in de afzonderlijke gemeenten en RES-regio's. Wat zijn de ontwikkelingen in de gemeenten m.b.t. de zoekgebieden, denkrichtingen en initiatieven rond de A12? (2 minuten per gemeente).
- Presentatie door [REDACTED] werkzaam bij Stedin (15 minuten) over de aansluitmogelijkheden van nieuwe duurzame opwekprojecten op het elektriciteitsnetwerk. Kort ruimte voor vragen (max. 5 minuten).
- Korte toelichting op de andere onderdelen uit de tussenrapportage door [REDACTED] (provincie Utrecht).

- Hoe nu verder? Vragen aan portefeuillehouders:
 1. Hoe kijkt u naar de “A12 (oost) als energiecridor”?
 2. Wat zijn gewenste vervolgstappen in het kader van RES 1.0 of verkenning A12? Te denken valt aan:
 - i. voortzetten van het overleg met Rijkswaterstaat over zonnepanelen langs de A12 op eigen grondgebied van RWS (gemeenten en provincie);
 - ii. pilot starten om de ruimtelijke (waaronder ecologische) inpassing van (een deel van) de locaties in het NNN te onderzoeken (provincie i.s.m. gemeenten);
 - iii. locaties uit de tussenrapportage meenemen in het participatieproces met inwoners en andere verkenningen in lokaal/RES verband (gemeenten);
 - iv. een ontwerpend onderzoek naar de landschappelijke inpassing van windmolens en zonnepanelen in de gebieden met de minste beperkingen uit de tussenrapportage uit (laten) voeren, binnen de kaders van wettelijke bepalingen en provinciaal beleid (gemeenten en provincie);
 - v. ...
 3. Het voorstel is om in Q1 2021 opnieuw bijeen te komen om de vervolgstappen en stand van zaken te bespreken als input voor de RES 1.0.

Verslag vervolgstappen en afspraken bestuurlijk overleg ‘Afstemmen en samenwerken rond de A12’

Datum en tijd: 30 november van 17:00 tot 18:00 uur

Genodigden

Jolanda de Heer, wethouder gemeente Rhenen
Rob Jorg, wethouder gemeente Utrechtse Heuvelrug
Sander van 't Foort, wethouder gemeente Renswoude
Pieter de Kruijf, wethouder gemeente Woudenberg
Engbert Strooboscher, wethouder gemeente Veenendaal
Marco Verloop, wethouder gemeente Veenendaal
Huib van Essen, gedeputeerde provincie Utrecht

Er was ambtelijke ondersteuning aanwezig en een gebiedsregisseur van Stedin.

Vragen aan portefeuillehouders:

- 1. Hoe kijkt u naar de “A12 (oost) als energiecridor”?*
- 2. Wat zijn gewenste vervolgstappen in het kader van RES 1.0 of verkenning A12?*

Renswoude

De plannen voor windenergie in de gemeente krijgen steeds meer vorm. Wat Renswoude betreft wordt er vaart gemaakt, en wordt dit overleg vaker ingepland. In januari is het zaak om het communicatieplan goed af te stemmen. Renswoude wil voor de verkiezingen stappen zetten. Er is daarnaast een initiatiefnemer aan het verkennen in Renswoude en Utrechtse Heuvelrug.

Woudenberg

Woudenberg zou n.a.v. de duidelijke boodschap van Stedin de verdere verkenningen graag breed oppakken, ook met Rijkswaterstaat aan tafel. Verzoekt de provincie om hier kartrekker in te zijn, als spil tussen de RES-regio's en gemeenten.

Utrechtse Heuvelrug

Is het met Woudenberg eens dat het overleg breed moet worden voortgezet, maar wil daarbij ook ProRail uitnodigen. Zij hebben hun eigen (elektriciteit)stations, wellicht liggen daar nog kansen. Daarnaast liggen er vragen met betrekking tot de haalbaarheid van zoekgebieden in het NNN. Utrechtse Heuvelrug lijkt het goed om zo snel mogelijk weer bestuurlijk bij elkaar te komen.

Veenendaal

Onderschrijft de wens om het vervolg samen op te pakken. Veenendaal kijkt daarbij naar de provincie in haar natuurlijke regierol.

Provincie Utrecht

De provincie ziet dat er goede stappen zijn gemaakt om de kansen en belemmeringen met betrekking tot het netwerk in beeld te brengen. Nu is het zaak om in te zetten op het in beeld brengen van ruimtelijke beperkingen, en lokale participatietrajecten te starten. De provincie vindt het niet voor de hand liggen om de regie te pakken over dit gebied, wanneer de besluitvorming bij de afzonderlijke raden ligt. Eventueel zou de provincie de regie kunnen nemen via een PIP/projectbesluit. De provincie heeft niet de indruk dat dit verzoek nu door

de gemeenten wordt gedaan. Er zou wel een projectleider kunnen komen, waarbij gedeeld eigenaarschap/opdrachtgeverschap het uitgangspunt zou moeten zijn.

Woudenberg

Sluit een PIP in de toekomst niet uit, maar nu niet aan de orde. De provincie heeft wel de ideale positie om de drie RES'en met elkaar te integreren. Is op zoek naar een 'sturende coördinerende provinciale projectleider'.

Veenendaal

De onderliggende behoefte is om goed af te stemmen met elkaar.

Rhenen

Vraagt aandacht voor zoekgebieden in het NNN. Wil de provincie hierin een welwillende houding innemen?

Provincie Utrecht

De provincie is welwillend om enkele zoekgebieden in het NNN te onderzoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een pilot. De provincie heeft niet direct een projectleider beschikbaar, en vindt gezamenlijkheid belangrijk. Er zou wel een financiële bijdrage kunnen komen.

Utrechtse Heuvelrug (in de rol van voorzitter)

De samenvatting is als volgt: er zijn grote technische en financiële voordelen met betrekking tot het net te halen door plannen aan elkaar te koppelen. Er wordt op zoek gegaan naar een sturende coördinerende projectleider, maar het eigenaarschap/opdrachtgeverschap wordt gedeeld door gemeenten en provincie. Ambtelijk moet worden gekeken of er iemand ingehuurd kan worden. Deze projectleider gaat ook kijken naar ruimtelijke aspecten. We spreken opnieuw af in Q1 2021.

[Diverse gemeenten geven aan dat er resultaten moeten zijn voor eind februari/begin maart].

Provincie Utrecht

Graag nog aandacht voor participatie als vervolgstap in dit proces.

Stedin

Graag nog aandacht voor het feit dat er nog onzekerheden zijn over de mogelijkheid om alles in één keer op één aansluiting aan te sluiten, bijvoorbeeld of dit wel mag van de ACM en de onduidelijkheid over grondbezit.

Ideeën uit het overleg voor de opdracht:

- Door een gemeenschappelijke, gebiedsgerichte blik komen kansen in beeld die anders buiten beschouwing zouden blijven: bijvoorbeeld financieel, ruimtelijk, netimpact, maakbaarheid
- Grootschalige opwek langs rijkswegen als ontwerpprincipes
- Verbinding krijgen/houden met doelstellingen van de 3 RES'en
- Ruimtelijke verkenning
- Elektriciteitsinfra: organisatorisch, regelgeving, varianten en opties uitwerken
- In kort tijdbestek een product opleveren dat gebruikt kan worden in de RES'en
- Marktpartijen betrekken?

Afstemmen en samenwerken langs de A12

Tussenrapportage

Stand van zaken november 2020

Ambtelijk werkdocument

Management samenvatting

Het initiatief tot het afstemmingsoverleg waar dit de rapportage van is, ontstond door een gesprek tussen gemeente Renswoude en netbeheerder Stedin. Daarbij rees de vraag of het mogelijk zou zijn om meerdere initiatieven vanuit meerdere gemeenten met elkaar te bundelen om die met elkaar middels één aansluiting op station Driebergen te kunnen aansluiten. Een voordeel zou kunnen zijn dat de totale aansluitkosten verminderd worden, waarmee de businesscase als geheel meer binnen bereik zou kunnen komen. Stedin heeft daarnaast binnen het proces van de RES regio Amersfoort geconstateerd dat opwek langs de A12 een optie kan zijn, mits dit rond de A12 (over de RES-grens heen) verder wordt verkend.

In RES regio Amersfoort wordt de A12 zone daarom nu ook gezien als interessante zone voor zonne- en windenergie, maar alleen als dat aansluit bij een logisch geheel langs de weg of spoorlijn. De gemeente Woudenberg heeft daarnaast geen onderstation om op aan te sluiten in de directe omgeving binnen de RES regio Amersfoort.

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug spelen twee initiatieven betreffende zonnepanelen langs de A12 waarvoor samenwerking met Rijkswaterstaat (RWS) gewenst is. Bij deze twee initiatieven bleek dat zonne-energie op gronden van Rijkswaterstaat langs de A12 enkel op medewerking van RWS kan rekenen indien die ontwikkeling onderzocht wordt over de gemeentegrenzen heen.

Vanuit verschillende kanten bestond zo behoefte aan een gezamenlijke verkenning van de mogelijkheden rond de A12 (oost). De provincie heeft het afstemmingsoverleg gefaciliteerd en een PVA geschreven. Het project beoogde bij te dragen aan:

- Intensievere samenwerking en afstemming in het gebied op het gebied van de energietransitie;
- Nadere afstemming van ambities en plannen op het gebied van duurzame energieprojecten, en waar mogelijk koppelingen te identificeren met andere strategische beleidsontwikkelingen;
- Meer helderheid over de ruimtelijke haalbaarheid van de ambities en plannen om zicht te krijgen op de realisatiekansen;
- Meer kennis over de wijzen waarop de ambities en plannen gefaciliteerd kunnen worden door de bestaande elektriciteitsinfrastructuur;
- Indien er knelpunten geïdentificeerd worden, zicht krijgen op oplossingsrichtingen en (al dan niet tijdelijke) alternatieven voor de kostenefficiënte realisatie van de ambities en plannen.

Gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg, Woudenberg, Renswoude, Veenendaal, Rhenen, netbeheerder Stedin en provincie Utrecht nemen deel aan het afstemmingsoverleg.

(Voorlopige) resultaten

Het belangrijkste resultaat is dat de gemeenten in de verschillende RES-regio's elkaar weten te vinden, en op de hoogte zijn van denkrichtingen / zoekgebieden / initiatieven over elders langs de A12. Op de volgende vier thema's is daarnaast het volgende bereikt:

- 1. Inventarisatie van locaties en eerste ruimtelijke check op kansrijkheid (windenergie)*
Een scan van het gebied op met name geluids- en veiligheidsnormen schetst een eerste beeld van de potentie van de A12 tussen Driebergen en Veenendaal als 'energiecorridor'. Er moet daarnaast nog veel meer onderzocht worden, de scan nodigt dan ook vooral uit tot een verdere verkenning van concrete locaties en projecten. Een lastig punt is dat veel locaties uit de scan in het NNN liggen. Eén lange lijn van windturbines lijkt op basis van de scan niet waarschijnlijk, enkele clusters zouden misschien wel kunnen. De clusters bevinden zich aan de randen van de gemeenten en beslaan soms ook delen van meerdere gemeenten.
- 2. Verdieping op energie-infrastructuur in relatie tot financiële haalbaarheid van ambities en plannings*
Stedin heeft in het afstemmingsoverleg haar eerste bevindingen toegelicht, bestaande uit een inzicht van de wijze van aansluiten volgens traditionele, niet gelijktijdige, aanvraag. Hieruit bleek dat er inderdaad situaties zijn, waar er weliswaar (fictief) initiatieven zijn tot windmolens en zonnevelden, maar dat die vanwege de relatief hoge kosten waarschijnlijk "niet gaan vliegen". Er wordt nog ingezet op het verdiepen van alternatieve scenario's in het afstemmingsoverleg (nog niet in deze tussenrapportage opgenomen).
- 3. Afstemming met Rijkswaterstaat over gronden rondom A12*
In het kader van dit afstemmingsoverleg is een aantal keer overlegd met Rijkswaterstaat over de mogelijkheden van zonne-energie langs de A12. Hierbij is niet alleen naar het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug gekeken. Daarnaast is gekeken naar de gronden van Prorail. RWS werkt aan een OER-lijst (Opwekking Energie Rijksgronden). De OER lijst is medio september aan de Tweede Kamer aangeboden.
- 4. Inventarisatie van invloed planning en ambities gericht op ZonPV op daken*
Het doel was inzichtelijk maken wat de potentie is voor zon op dak in het gebied en welke claim dit mogelijk al legt op het aansluitvermogen. Het zou onwenselijk zijn als zon op dak initiatieven geblokkeerd worden (mede) doordat grote zon/windprojecten 'aansluitruimte' hebben weggekaapt. Omdat 100% benutting daken geen realistisch uitgangspunt is, zijn diverse varianten onderzocht (15, 25 en 40% benutting). Conclusie is er toch een aanzienlijk opwekvermogen gerealiseerd kan worden door middel van zon op dak i.r.t. de plaatselijke aansluitcapaciteit in met name Veenendaal. Op te merken valt dat bijvoorbeeld zonnepanelen op woningen nog niet mee zijn genomen, hetzelfde geldt voor solar carports. Onduidelijk is daarnaast of bijvoorbeeld een combinatie met windenergie of laden elektrische auto's bij bedrijven de totale piekbelasting op het net niet aanzienlijk minder zal maken.

Globaal kan worden gesteld dat uit de eerste verkenningen m.b.t. het elektriciteitsnet blijkt dat het aansluiten van de ambities per gemeente volgens traditionele, niet gelijktijdige, aanvraag met relatief hoge kosten gepaard kan gaan. Dit drukt op de businesscase van mogelijke toekomstige

initiatieven en kan daarmee de haalbaarheid beïnvloeden. In het afstemmingsoverleg wordt ingezet op het verder uitdiepen van alternatieven.

De ruimtelijke en haalbaarheid en het maatschappelijk draagvlak zijn voor sommige locaties nog erg onzeker. Veel openstaande vragen moeten nog worden onderzocht.

Gezien de wederzijdse afhankelijkheid van eventuele toekomstige projecten langs de A12 wat de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk betreft, en enkele gedeelde ruimtelijke uitdagingen is het advies om het afstemmingsoverleg voort te blijven zetten.

Inhoudsopgave

Management samenvatting	2
Inleiding	6
1. Inventarisatie van locaties en eerste ruimtelijke check op kansrijkheid (windenergie)	8
2. Verdieping op energie-infrastructuur in relatie tot financiële haalbaarheid van ambities en planningen.....	12
3. Afstemming met Rijkswaterstaat over gronden rondom A12	14
4. Inventarisatie van invloed planning en ambities gericht op ZonPV op daken	15
Conclusie	16

Inleiding

Het initiatief tot het afstemmingsoverleg waar dit de rapportage van is, ontstond door een gesprek tussen gemeente Renswoude en netbeheerder Stedin. Daarbij rees de vraag of het mogelijk zou zijn om meerdere initiatieven vanuit meerdere gemeenten met elkaar te bundelen om die met elkaar middels één aansluiting op station Driebergen te kunnen aansluiten. Een voordeel zou kunnen zijn dat de totale aansluitkosten verminderd worden, waarmee de businesscase als geheel meer binnen bereik zou kunnen komen. Stedin heeft daarnaast binnen het proces van de RES regio Amersfoort geconstateerd dat opwek langs de A12 een optie kan zijn, mits dit rond de A12 (over de RES-grens heen) verder wordt verkend.

In RES regio Amersfoort wordt de A12 zone daarom nu ook gezien als interessante zone voor zonne- en windenergie, maar alleen als dat aansluit bij een logisch geheel langs de weg of spoorlijn. De gemeente Woudenberg heeft daarnaast geen onderstation om op aan te sluiten in de directe omgeving binnen de RES regio Amersfoort.

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug spelen twee initiatieven betreffende zonnepanelen langs de A12 waarvoor samenwerking met Rijkswaterstaat (RWS) gewenst is. Bij deze twee initiatieven bleek dat zonne-energie op gronden van Rijkswaterstaat langs de A12 enkel op medewerking van RWS kan rekenen indien die ontwikkeling onderzocht wordt over de gemeentegrenzen heen.

Vanuit verschillende kanten bestond zo behoefte aan een gezamenlijke verkenning van de mogelijkheden rond de A12. De provincie heeft het afstemmingsoverleg gefaciliteerd en een PVA geschreven.

Gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg, Woudenberg, Renswoude, Veenendaal, Rhenen, netbeheerder Stedin en provincie Utrecht nemen deel aan het afstemmingsoverleg.

Zoals beschreven in het plan van aanpak, beoogde dit project bij te dragen aan:

- Intensievere samenwerking en afstemming in het gebied op het gebied van de energietransitie;
- Nadere afstemming van ambities en plannen op het gebied van duurzame energieprojecten, en waar mogelijk koppelingen te identificeren met andere strategische beleidsontwikkelingen;
- Meer helderheid over de ruimtelijke haalbaarheid van de ambities en plannen om zicht te krijgen op de realisatiekansen;
- Meer kennis over de wijzen waarop de ambities en plannen gefaciliteerd kunnen worden door de bestaande elektriciteitsinfrastructuur;
- Indien er knelpunten geïdentificeerd worden, zicht krijgen op oplossingsrichtingen en (al dan niet tijdelijke) alternatieven voor de kostenefficiënte realisatie van de ambities en plannen.

Waarom doen we dit?

- ✓ Zonne-energie op gronden van Rijkswaterstaat langs de A12 blijkt enkel op medewerking te kunnen rekenen als de ontwikkeling onderzocht wordt over de gemeentegrenzen heen. Windturbines langs de A12 winnen aan haalbaarheid als zoveel mogelijk gebundeld wordt in termen van de benodigde aansluiting én winnen mogelijk in ruimtelijke kwaliteit.
- ✓ De combinatie van wind en zon voor aanbod, maar ook het clusteren van afname door bijvoorbeeld laadpleinen en mobiliteitshubs, versterkt het duurzame energiesysteem van het gebied.
- ✓ In de RES kijken we globaal en op hoofdlijnen, maar wordt lokaal door de gemeenten concreet gemaakt en ingevuld. Onderlinge afstemming rond lijnen door het landschap en rond elektriciteitsinfrastructuur draagt daar aan bij.
- ✓ Van elkaar weten wat ieder als kansrijke locaties in de eigen gemeenten beschouwd en hoe daar aan gewerkt wordt is belangrijk. Concreet, collegiaal en gericht op samenwerking, daar gaan we voor.

1. Inventarisatie van locaties en eerste ruimtelijke check op kansrijkheid (windenergie)

Verkenning capaciteit opwek windenergie rond A12

Het beantwoorden van deelvragen uit het PvA mondt uit een eerste beeld van de potentie van de A12 tussen Driebergen en Veenendaal als 'energiecorridor', waarbij de potentie weliswaar globaal onderzocht is (m.n. wettelijke geluids- en veiligheidsnormen) maar zonder in te gaan op locatie specifieke factoren waar rekening mee gehouden moet worden. Deze scan nodigt dan ook vooral uit tot een verdere verkenning van concrete locaties en projecten.

De kaartjes op de volgende pagina's dienen dan ook niet als voorstel voor het gebied worden opgevat, maar louter als een eerste verkenning van de potentie van windenergie. In het vervolg moet in ieder geval rekening worden gehouden met:

- Veel van de locaties die uit de scan naar voren komen bevinden zich in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), of lopen kans op overdraai over het NNN. In het provinciaal beleid is te lezen dat het in NNN-gebied onder voorwaarden mogelijk is om windturbines te plaatsen. Uitgezocht moet worden of er aan de voorwaarden voldaan zou kunnen worden en wat daarvoor onderzocht moet worden. Enkele locaties liggen in de nabijheid van een ecoduct, het is nog onduidelijk of en hoe dit samen kan gaan.
- Naast het NNN dient er ook getoetst te worden aan al het ander provinciaal beleid. Dit is te lezen in de ontwerp-interim omgevingsverordening. In het gebied bevinden zich onder andere landschappelijke waarden en aardkundige waarden, die onderzocht en meegenomen moeten worden bij een vervolgstudies naar specifieke locaties.
- Enkele locaties bevinden zich binnen de veiligheidscontouren van gebouwen. De plaatsing van een windturbine is dan enkel mogelijk indien de eigenaar/gebruiker van het pand akkoord gaat met het project.
- Er moet nog nader onderzocht worden of aanliegroutes van Schiphol en de (militaire) radar van invloed kunnen zijn de maximale hoogte voor windturbines.
- De afstand tot de aansluitstations is met name voor het middelste 'cluster' een belangrijk issue. Indien die locatie verder verkend wordt is het belangrijk vanaf het begin te kijken hoe de aansluiting mogelijk gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door die te combineren met een project dichterbij de aansluiting. Daardoor ontstaat wel een afhankelijkheid bij dat 'cluster'.
- In de diverse gemeenten zijn moties aangenomen met implicaties voor de inpassing van grootschalige energieproductie. Deze moties zijn nog niet meegenomen in deze analyse.
- Het is voor de meeste locaties nog niet duidelijk of er politiek/maatschappelijk draagvlak voor zou zijn.
- Veel grondeigenaren zijn (nog) niet geconsulteerd.
- Voor een deel van de locaties is op het moment geen initiatiefnemer met interesse om deze te ontwikkelen.
- Windturbines leiden mogelijk tot aanvaringslachtoffers wanneer ze in vliegroutes van vogels en vleermuizen staan, binnen bosgebied is de kans heel groot dat deze vliegroutes er zijn. In het kader van de Wet Natuurbescherming moet worden uitgezocht welke soorten aanwezig

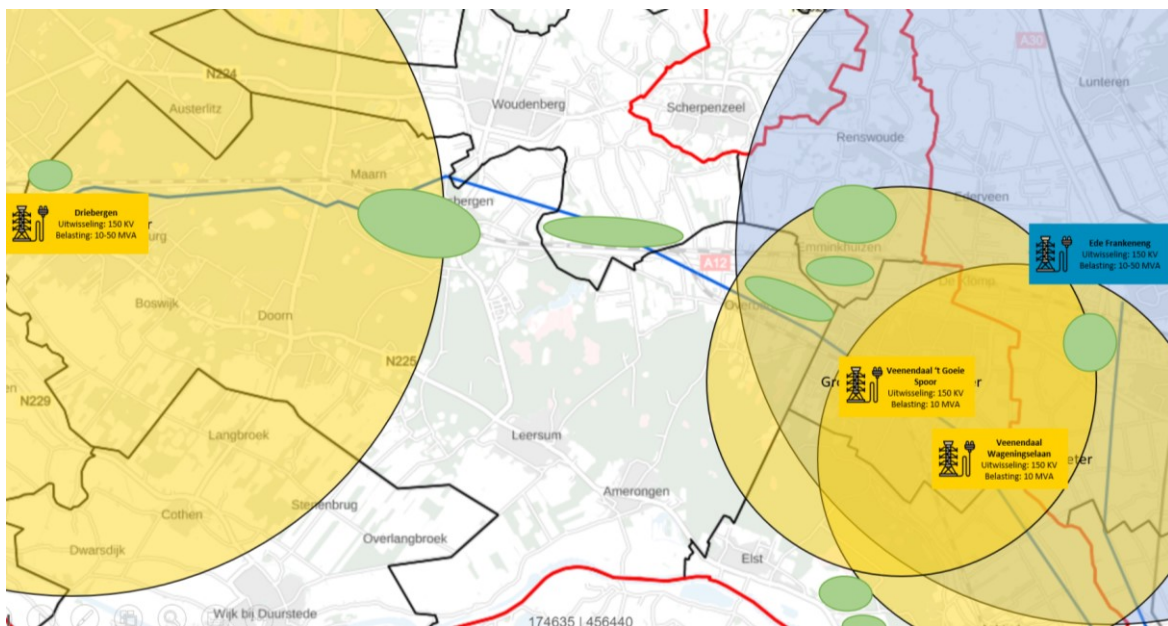
zijn en wat het effect van beoogde ontwikkelingen zal zijn op de aanwezige populaties (NB. dit geldt overigens voor alle locaties).

De lijst is een eerste indicatie van alles dat nog verder uitgezocht moet worden, deze is niet uitputtend.

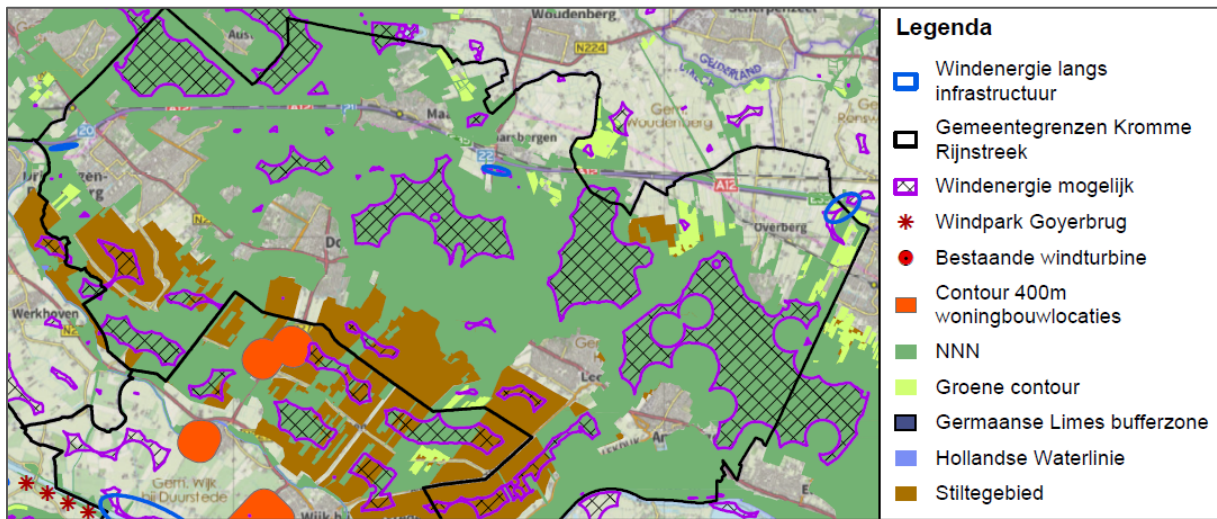
Kaarten

Kaart 1: Onderstations van Stedin in de omgeving (geel). Het blauwgekleurde station ligt in het verzorgingsgebied van Liander. De cirkel om het onderstation geeft een visuele weergave van de geschatte afstand tot de onderstations waarbinnen er een haalbare businesscase mogelijk is (i.v.m. kosten aanleggen kabel).

De groengekleurde ovals en cirkels zijn een visuele weergave van mogelijke zoekgebieden voor windenergie, aangedragen door de gemeenten. Deze zoekgebieden variëren van rijp tot groen: sommigen zijn slechts een idee waar bij de koffieautomaat over gesproken wordt, anderen zijn verder in het proces.

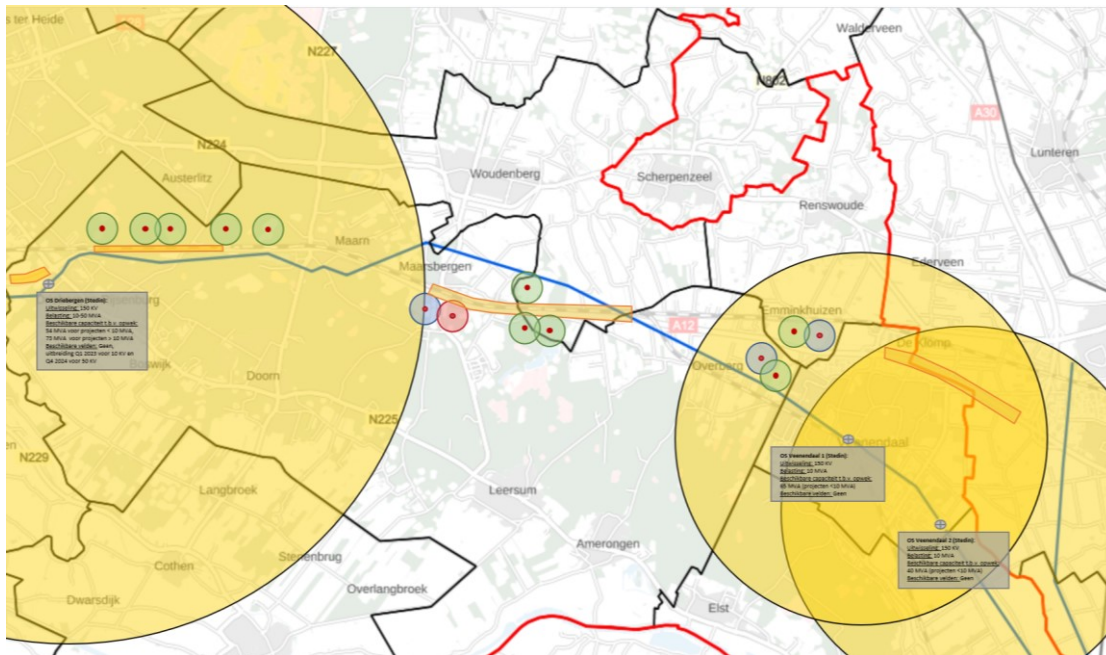

Kaart 2: Bevindingen onderzoek Pondera (2020) in opdracht van de gemeenten in de Kromme Rijnstreek.

Op de volgende pagina is een 'scan' van het gebied aan de hand van het onderzoek dat Pondera in opdracht van de gemeenten in de Kromme Rijnstreek heeft uitgevoerd (2020), en GIS kaarten van de provincie Utrecht.

Kaart 3: Uitkomst eerste check op ruimtelijke kansrijkheid.

Legenda

- Locatie wellicht mogelijk voor windturbine qua geluids- en veiligheidsnormen, maar in het NNN of met overdraai over het NNN
- Locatie wellicht mogelijk voor windturbine qua geluids- en veiligheidsnormen, en mogelijk ook in te passen buiten het NNN
- Mogelijkheid voor windturbine qua geluids- en veiligheidsnormen volgens onderzoek Pondera, maar niet volgens GIS kaart provincie Utrecht
- ○ Afstand tot onderstation RNB haalbaar in business case (grote cirkel diameter ± 20 km, kleine cirkel diameter ± 10 km)
- Gebieden RWS-gronden tegen A12 aan met relatief veel geschikte plekken voor ZonPV op maaveld
- ⊕ Aansluitstation Stedin (zie toelicht per station voor spanningsniveaus)

Voor zowel het onderzoek uitgevoerd door Pondera als de GIS kaarten van de provincie Utrecht, is windturbintype V150-5.6 MW van de Deense windturbinefabrikant Vestas als referentie gebruikt. Deze turbine heeft een rotordiameter van 150 meter. Omdat de afstand tussen de mast en de tip (i.e. halve rotordiameter) voor veel veiligheidsnormen leidend is, is er wellicht meer mogelijk met een kleinere turbintype. Dit zou dan met name invloed hebben op te hanteren afstanden tot bijvoorbeeld wegen en hoogspanningslijnen, voor de te hanteren geluidsnorm tot woningen geldt dat een kleiner type turbine niet per definitie stiller is. Een turbintype met een kleinere rotordiameter kan wellicht op sommige locaties ook overdraai over het NNN voorkomen.

N.B.: op de locaties voor zonne-energie in bovenstaand kaartje is geen ruimtelijke check uitgevoerd, anders dan door Rijkswaterstaat zelf (geschiktheid, passend bij hun beleid, voldoende aaneengesloten).

2. Verdieping op energie-infrastructuur in relatie tot financiële haalbaarheid van ambities en plannen

Het initiatief tot het afstemmingsoverleg waar dit de rapportage van is, ontstond door een gesprek tussen gemeente Renswoude en netbeheerder Stedin. Daarbij ontstond de vraag of het mogelijk zou zijn om meerdere initiatieven vanuit meerdere gemeenten met elkaar te bundelen om die met elkaar één aansluiting op station Driebergen te kunnen aansluiten. Een voordeel zou kunnen zijn dat de totale aansluitkosten verminderd worden, waarmee de businesscase als geheel meer binnen bereik zou kunnen komen.

In meerdere sessies zijn denkbeelden bij elkaar gebracht en die hebben diverse beeldende informatie opgeleverd:

- Eerst een sessie waarbij we op zoek zijn gegaan naar mogelijke locaties voor windmolens langs de A12 (zie het eerste hoofdstuk 'Inventarisatie van locaties en eerste ruimtelijke check op kansrijkheid').
- Vervolgens heeft netbeheerder Stedin een uitleg gegeven over de werking van het elektriciteitsnet en de regels die gelden voor het aansluiten van grootschalige opwek. In die sessie kwam ook netefficiëntie ter tafel, en daarmee samenhangende begrippen als cablepooling en het samenbrengen van opwek met grote verbruikers. Zodoende is het initiatief ontstaan om RWS te betrekken om te bezien hoe hun grondeigendommen gebruikt kunnen worden voor 'grootschalig zon'.
- De informatie uit de globale scan naar kansrijkheid (zie het eerste hoofdstuk 'Inventarisatie van locaties en eerste ruimtelijke check op kansrijkheid') is samengebracht om een fictieve 'maximale' variant uit te diepen als studie.
- Aan Stedin ligt nu voor om inzichtelijk te maken wat de mogelijkheden zijn aansluitbaarheid en qua kosten. Afgelopen afstemmingsoverleg heeft Stedin haar eerste bevindingen toegelicht, bestaande uit een inzicht van de wijze van aansluiten volgens traditionele, niet gelijktijdige, aanvraag. Hieruit bleek dat er inderdaad situaties zijn, waar er weliswaar (fictief) initiatieven zijn tot windmolens en zonnenvelden, maar dat die vanwege de relatief hoge kosten waarschijnlijk "niet gaan vliegen". Mooi inzicht; en een mooie opmaat om op zoek te gaan naar constructies die het wellicht mogelijk maken om de kosten te reduceren.
- Wat Stedin betreft wordt nog verder onderzocht wat mogelijk is. Twee zaken zullen worden belicht:
 - Hoe ziet de situatie er uit als we proberen om alle wind-initiatieven vanuit de geschetste max. variant met elkaar te bundelen in één aansluiting op het station Driebergen; Hoe past dat in het net, wat zijn de aansluitkosten, maar ook wat vraagt dat qua organisatie, samenwerking en gelijktijdigheid. Tevens willen we inzichtelijk proberen te krijgen wat de eventuele (wettelijke) belemmeringen zullen zijn. Een dergelijke situatie is voor de netbeheerder eveneens nieuw en niet op alles zal meteen al een antwoord gegeven kunnen worden. We kan geprobeerd worden de situatie in de juiste context te schetsen;

- Hoe pakt de geschetste situatie uit het tevens gebundeld wordt met de geschetste zonnevelden. Ook daar weer de context proberen te schetsen over wat vraagt dat vraagt qua organisatie, samenwerking en gelijktijdigheid.

Tabel 1: Wat kan waar worden aangesloten?

Type	Vermogen (MVA)	Netvlakken	Kosten aansluiting	Vuistregel voor afstand en vermogen
Zon op dak (500 – 5000 panelen) - Boerderijen, bedrijventerreinen - Zon op land tot max 2 hectare	0,175 – 1,75	MS-Ring 10 - 13 - 23kV	Gereguleerde tarieven	
Zon op land tussen 2 en 10 hectare	>1,75 – 10	MS-Station 10 - 13 - 23kV	Gereguleerde tarieven	Zon meestal binnen 3 km van station Vuistregel (80/20): 1MW per km
Wind op land tot max 4 windmolens				Wind meestal binnen 5 km van station Vuistregel (80/20): 0,5MW per km
Zon op land > 10 hectare	10 - 100	TS-Station 25 - 50 - 66kV	Voorcalculatorische projectkosten	Erg situatiespecifiek Vuistregel (50/50): binnen 5km 30MW, vanaf 5km >30MW
Wind op land > 3 windmolen				Erg situatiespecifiek Vuistregel (50/50): binnen 10km 30MW, vanaf 10km >30MW

De vuistregels geven een indicatie die in 80% (80/20) of 50% (50/50) van de aansluitingsmogelijkheden bruikbaar is voor globale beeldvorming. Met name voor grotere aansluitingen zijn veel factoren van invloed op de technische en financiële haalbaarheid waardoor dit erg situatiespecifiek is

Let op: de tracéelengte van een kabel is altijd groter dan de hemelsbrede afstand tussen de opweklocatie en het netstation

Tabel 2: Type station en beschikbare capaciteit

Station	Bedrijfsspanning [kV]	Beschikbare velden	Wanneer velden beschikbaar	Beschikbare capaciteit t.b.v. opwek [MVA]
Driebergen	50	Geen	Q4-2024	73
Driebergen	10	Geen	Q1-2023	54
Veenendaal 1	10	Geen	n.t.b.	65
Veenendaal 2	10	Geen	n.t.b.	40

3. Afstemming met Rijkswaterstaat over gronden rondom A12

Aanleiding

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug spelen twee initiatieven betreffende zonnepanelen langs de A12 waarvoor samenwerking met Rijkswaterstaat (RWS) gewenst is. De eerste is een aangenomen motie uit 2018, waarbij de raad vraagt om een verkenning te doen naar het plaatsen van zonnepanelen op de groenstrook tussen de Rijksweg A12 en de spoorbaan Arnhem-Utrecht over het traject tussen Driebergen en de afslag Maarn (circa 4,5 km). De tweede is een bewonersinitiatief uit 2018, waarbij contact is gezocht met RWS voor de mogelijkheid om zonnepanelen te plaatsen op het geluidsscherm tussen Driebergen en Maarn/Maarsbergen. Bij deze twee initiatieven bleek dat zonne-energie op gronden van Rijkswaterstaat langs de A12 enkel op medewerking van RWS kan rekenen indien die ontwikkeling onderzocht wordt over de gemeentegrenzen heen.

Samenwerken langs de A12

In het kader van dit afstemmingsoverleg is een aantal keer overlegd met Rijkswaterstaat over de mogelijkheden van zonne-energie langs de A12. Hierbij is niet alleen naar het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug gekeken. Daarnaast is gekeken naar de gronden van Prorail.

Opbrengst

RWS laat studies uitvoeren om tot ontwerpprincipes te komen voor ZonPV op en langs hun assets. RWS werkt aan een OER-lijst (Opwekking Energie Rijksgronden). De OER lijst is medio september aan de Tweede Kamer aangeboden. <https://www.energieoprijksgrond.nl/>

Uit de datastudie van RWS blijkt dat potentie is voor zonne-energie langs de A12. Er wordt opnieuw contact gezocht met RWS om te bespreken wat de vervolgstappen zijn om dichterbij zonnepanelen langs de A12 (oost) te komen.

4. Inventarisatie van invloed planning en ambities gericht op ZonPV op daken

Wat was het doel?

Inzichtelijk maken wat de potentie is voor zon op dak in het gebied en welke claim dit mogelijk al legt op het aansluitvermogen. Het zou onwenselijk zijn als zon op dak initiatieven geblokkeerd worden (mede) doordat grote zon/windprojecten 'aansluitruimte' hebben weggekaapt. Omdat 100% benutting daken geen realistisch uitgangspunt is, zijn diverse varianten onderzocht (15, 25 en 40% benutting).

Wat is onderzocht/gedaan?

O.b.v. GIS-gegevens provincie Utrecht is potentie voor zon op dak berekend. Een open-source database (Benchmark OverMorgen) is gebruikt om percentage reeds benut in te schatten (let op dat die inschatting niet zo accuraat/actueel is). Er is nog een kleine cross-check gedaan met een prognose die in Veenendaal is gemaakt voor zon op dak.

Wat heeft dat opgeleverd?

De tabel hieronder. Conclusie is dat er met de beschikbare capaciteit (zie tabel 2 in hoofdstuk 3) toch een aanzienlijk opwekvermogen gerealiseerd wordt i.r.t. de plaatselijke aansluitcapaciteit in met name Veenendaal. Op te merken valt dat bijvoorbeeld zonnepanelen op woningen nog niet mee zijn genomen, hetzelfde geldt voor solar carports. Onduidelijk is of bijvoorbeeld een combinatie met windenergie of laden elektrische auto's bij bedrijven de totale piekbelasting op het net niet aanzienlijk minder zal maken dan de hier weergegeven vermogens.

Wat zijn eventuele vervolgstappen?

Deze conclusies delen in de drie RES'en.

Zon op dak	GIS provincie Utrecht		Benchmark Over Morgen	Additioneel vermogen t.o.v. IST		
	Totale potentie MWh	Totale potentie MWp	Reeds benut	Scenario 15%	Scenario 25%	Scenario 40%
Woudenberg	7776	8,2	3%	0,98	1,80	3,03
Renswoude	5270	5,5	6%	0,50	1,05	1,89
Veenendaal	69.372	73,0	2%	9,49	16,80	27,75
Utrechtse Heuvelrug	10.603	11,2	5%	1,12	2,23	3,91
Rhenen	6329	6,7	5%	0,67	1,33	2,33
				12,76	23,21	38,90

Conclusie

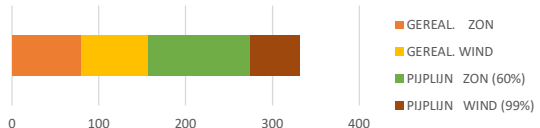
Het belangrijkste resultaat tot nu toe is dat de gemeenten in de verschillende RES-regio's elkaar weten te vinden, en op de hoogte zijn van denkrichtingen / zoekgebieden / initiatieven over elders langs de A12 (oost).

Globaal kan worden gesteld dat uit de eerste verkenningen m.b.t. het elektriciteitsnet blijkt dat het aansluiten van de ambities per gemeente volgens traditionele, niet gelijktijdige, aanvraag met relatief hoge kosten gepaard kan gaan. Dit drukt op de businesscase van mogelijke toekomstige initiatieven en kan daarmee de haalbaarheid beïnvloeden. In het afstemmingsoverleg wordt ingezet op het verder uitdiepen van alternatieven.

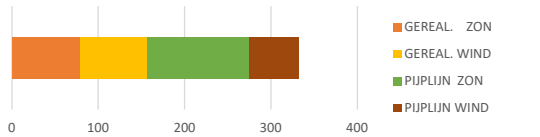
De ruimtelijke en haalbaarheid en het maatschappelijk draagvlak zijn voor sommige locaties nog erg onzeker. Veel openstaande vragen moeten nog worden onderzocht.

Gezien de wederzijdse afhankelijkheid van eventuele toekomstige projecten langs de A12 wat de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk betreft, en enkele gedeelde ruimtelijke uitdagingen is het advies om het afstemmingsoverleg voort te blijven zetten.

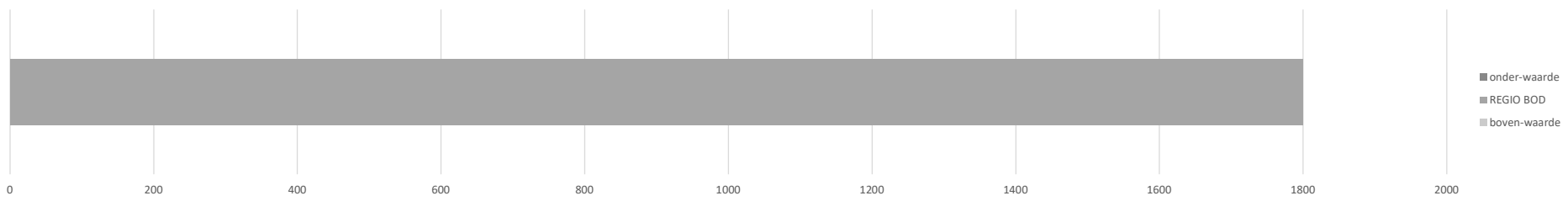
Huidige en pijplijn productie volgens PBL

Huidige en pijplijn productie volgens de regio

Regionaal bod

BIJLAGE: Bestuurlijke toelichting bij berekening van PBL van de huidige en pijplijn productie

Opsteller: NPRES
Datum: 14-12-2020

Inleiding

Op verzoek van de regio's heeft PBL een regio specifiek beeld gegeven van de cijfers. Een verdere detaillering is vooralsnog niet mogelijk gezien de globale aard en abstractheid van de concept RES'en.

NPRES heeft de getallen van PBL omgezet in een grafische weergave en de duiding van PBL bij de getallen per regio opgenomen in bijlagen voor de bestuurlijke adviesgesprekken.

Algemeen verantwoording berekening cijfers

PBL heeft voor alle regio's op [eenzelfde wijze](#) berekend wat huidige en pijplijnproductie is van de regio. Dit is gedaan op basis van de input van de regio, de brondata van CBS, PBL en RVO. Daarnaast heeft PBL een bepaalde realisatiegraad (een schatting van wat er daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden) gehanteerd voor de pijplijn productie. Dit omdat ervaringscijfers aangeven dat maar een deel van plannen daadwerkelijk word gerealiseerd.

De pijplijn productie kan variëren doordat regio's ook projecten meerekenen die nog geen SDE vergunning hebben ontvangen of dat regio's ervan uitgaan dat de geplaatste wind en zon meer gaan produceren (vollasturen) Een uitgebreide toelichting met meer detailinformatie bij de getallen van PBL zal begin januari worden gedeeld met de regio coördinatoren door NPRES. Met de mogelijkheid om dit desgewenst ook nog nader met PBL te bespreken op ambtelijk-technisch niveau.

Toelichting van PBL voor regio U16- geen informatie of toelichting door de regio. Cijfers over huidige en pijplijn productie worden gelijkgesteld aan PBL.

De regio heeft geen aanvullende toelichting gegeven naar aanleiding van de aanvraag van PBL. In het regio-document wordt huidig en pijplijn productie wel genoemd maar niet onderverdeeld in zon en wind. In de regio pdf is de optelsom huidige + pijplijn productie 208 GWh meer dan de cijfers van het PBL.

Wat zeggen deze cijfers?

Het grootste deel van het regio-bod bestaat uit een ambitie. Dit moet nog geheel ontwikkeld, vergund en gebouwd gaan worden.

Update Factsheet Zon en Wind

Deze informatie maakt onderdeel uit van de update van de [factsheet Zon en Wind](#) die op 1 februari door NPRES zal worden gepubliceerd van alle regio's. Hierin zal ook het bod van de regio worden meegenomen met een toelichting op de verschillen.

[REDACTED]

Van: Rob Jorg <R.Jorg@heugelrug.nl>
Verzonden: vrijdag 1 januari 2021 16:57
Aan: Els Otterman; Hilde de Groot; Essen, Huib van
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Uitnodiging bestuurlijk adviesgesprek RES regio U16
Bijlagen: 20201201 Grafiek bij factsheet regio U10-U16.pdf; 20201214 Bestuurlijke bijlage_regio U16.pdf

Opvolgingsvlag: Flag for follow up
Vlagstatus: Met vlag

Hallo allemaal,

Allereerst de beste wensen voor 2021.

Vandaag ontving ik bijgaande info als voorbereiding voor het bestuurlijke gesprek met het PBL van 6 jan (13.00-14.30 u).

Het is me even niet duidelijk of er meerdere bestuurders deelnemen. Ik dacht Els, maar die zie ik niet in mijn agenda bij de genodigden staan.

Met vriendelijke groet,

Rob Jorg
Wethouder

T
I www.heugelrug.nl

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 1 januari 2021 16:48
Aan: Rob Jorg; [REDACTED]
Onderwerp: Uitnodiging bestuurlijk adviesgesprek RES regio U16

Geachte heer Jorg, [REDACTED]

Graag nodigen we u uit voor het adviesgesprek voor de RES regio U16, dat reeds gepland staat op 6 januari 2021 van 13.00 uur tot 14.30 uur.

In de bijlage treft u alvast de regio-specifieke cijfers van PBL aan en een bestuurlijke bijlage met de toelichting op deze cijfers.

Zoals eerder aangegeven bespreken we met elkaar het landelijke en regionale beeld ten aanzien van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Het gesprek is gericht op de situatie in de betreffende regio, maar ook op de RES'en in samenhang tot elkaar. Het gesprek vindt plaats met u, als bestuurlijke trekker van de regio en met de RES-coördinator. Daarnaast begeleidt [REDACTED] van NP RES het gesprek en [REDACTED], de accounthouder van uw regio, is ter ondersteuning aanwezig. Daarnaast is Jop Fackeldey als portefeuillehouder namens de koepels aanwezig en [REDACTED] namens het Rijk als partner in de regio.

Het gesprek vindt plaats via MS Teams. De link heeft u in de Outlook uitnodiging ontvangen.

Concept-agenda:

1. Opening, kennismaking

2. In gesprek over de RES in de regio; de bestuurlijke opgave en dilemma's richting een haalbare en uitvoerbare RES 1.0 in de regio en in gezamenlijkheid met de andere regio's.
3. Nadere afspraken
4. Afronding

Mocht u nog vragen hebben over dit gesprek, dan horen wij dat graag.

[Redacted text block]

W: www.regionale-energiestrategie.nl

RES Amersfoort drievoudig duurzaam

Een bod van onderop door NMU en Energie Samen

In de regio Amersfoort wordt hard gewerkt aan een Regionale Energie Strategie (RES): een plan voor grootschalige energieopwekking uit zon en wind in 2030, en daarna. De RES 1.0 moet op 1 juli 2021 opgeleverd zijn en beschrijft hoe de samenwerkende overheden de regionale ambitie van 0,5 TWh (zoals vastgesteld in de concept RES) willen realiseren. Er worden kansrijke voorkeurslocaties voor projecten aangewezen, spelregels opgesteld en procesafspraken gemaakt voor de uitvoering.

Energie Samen en de NMU werken graag mee aan de realisatie van de regionale ambitie, maar constateerden ook dat de huidige concept-RES nog onvoldoende vertrouwen geeft in een goede omgang met natuur, landschap en de lokale gemeenschap. Terwijl een goede borging van deze belangen essentieel is, voor een gedragen energieplan én voor een regio die leefbaar is en blijft voor mens en natuur. Met dit 'bod van onderop' willen we daarom laten zien hoe het óók kan: energieprojecten ontwikkeld voor en door de lokale gemeenschap, met oog voor natuur en landschap. Zo maken we ook RES Amersfoort [drievoudig duurzaam!](#)

Uitgangspunten natuur en landschap

Voor een optimale omgang met natuur en landschap in RES Amersfoort – zowel bij locatiekeuze als realisatie – gaan we uit van de volgende algemene uitgangspunten:

- Geen zonnepanelen en windmolens in de **NNN**: deze is niet robuust, en heeft veel kwetsbare waarden. Het risico op schade is groot. Dit geldt ook voor weidevogelgebied en stiltegebied.
- **Openheid en stilte** zijn belangrijke landschappelijke kwaliteiten van de Eempolder.
- **Niet-beschermd gebieden** hebben óók waarde, zoals in de Gelderse Vallei. Let erop (door goed ontwerp en regie) dat die intact blijft, ondanks een optelsom van projecten.
- Sluit zoveel mogelijk aan bij **stedelijk gebied**: benut bestaande bebouwing, of zoek in de 'rafelranden' naar geschikte ontwikkellocaties.
- Geen grootschalige opwek op gevoelige locaties zonder een goede (verantwoording van de) **aanpak voor zon op grote daken** en andere voorkeurslocaties.
- In het buitengebied hebben **projecten van een grotere omvang**, en een clustering van projecten, de voorkeur. Om een 'hagelslag' van vele kleine projecten te voorkomen.
- Zoek naar win-wins en koppelkansen, zodat een **plus op natuur/landschap** kan ontstaan. Kijk daarbij ook naar de verbinding met andere gebiedsopgaven, zoals in de landbouw.
- Zoek naar mogelijkheden om opbrengsten van energieprojecten deels te benutten voor natuurontwikkeling, zoals het opzetten van een **wind voor groen** regeling.
- Creëer ruimte voor **experimenten** met functiecombinaties en nieuwe manieren van inpassen/inrichten zonnenvelden. Kansen voor 'proefboerderijen'?
- Stel een [adviesgroep natuur & landschap](#) in voor de monitoring van effecten, ook door cumulatie. De adviesgroep onderzoekt te verwachten cumulatieve effecten en ziet toe op een goede omgang met voorziene/onvoorziene schade door energieprojecten.

Uitgangspunten lokale energie

Voor een gedragen RES Amersfoort is een grote betrokkenheid van, en meerwaarde voor, de lokale gemeenschap noodzakelijk. Met deze spelregels ontstaat ruimte voor lokale energieprojecten en goede participatie:

- Werk in de Eempolder en de Gelderse Vallei met **gebiedsprocessen**: samen met o.a. boeren en grondeigenaren wordt een gebiedsvisie uitgewerkt met randvoorwaarden voor energie. Zoals omgang met natuur en landschap, en (bij wind) socialisering van grondvergoedingen.
- Maak van **50% lokaal eigendom** een vereiste voor alle energieprojecten in RES Amersfoort. Zo profiteert de omgeving altijd mee van grootschalige energieopwekking.
- Betrek bewoners en lokale stakeholders zo vroeg mogelijk in **planvorming en ontwerp**.
- Geef bewoners in de omgeving van energieprojecten **zeggenschap** in zowel de ontwikkelfase, realisatiefase als beheerfase. Betrek lokale kennis, kunde en wensen bij het maken van een passend onderhoudsplan, en de uitvoering daarvan.
- Zorg ervoor dat mensen met een **kleine beurs** ook kunnen meeprofiten van energieprojecten.

Het bod van onderop

Met de uitgangspunten als basis komen we tot de volgende invulling van de regionale ambitie van 0,5 TWh in 2030. Daarbij is tevens rekening gehouden met harde restricties, zoals minimale afstanden tot woningen en infrastructuur.¹ Ook is gezocht naar een mix van zon én wind, waarbij alle mogelijke windlocaties in de regio zijn besproken. Het bod bestaat uit vier treden met een toenemende mate van gevoeligheid.²

Trede 1: No regret en reeds vergund

Over de plannen voor zon op bebouwing in deze trede bestaat breed consensus, omdat ze maximaal aansluiten op het stedelijk gebied. Ze doen daarmee niet of nauwelijks beroep op schaarse grond of op natuur- en landschapswaarde in het buitengebied. Deze categorie bevat ook enkele grotere projecten die reeds vergund zijn, en naar verwachting op korte termijn gerealiseerd worden.

Project	Aantal	Energie in TWh ³	Onderbouwing	Aandachtspunten / werkwijze
Zon op bedrijfsdaken (incl. agrarisch bedrijf)	80 ha	0,080	Totaal beschikbaar: 165 ha. Schatting: ca. de helft is haalbaar.	Nadere analyse door Kadaster, dan programma opzetten. Voor agrarische daken: consortia van boeren die gezamenlijk traject doorlopen.
Zon op overkapt parkeerterreinen	20 ha	0,020	Totaal beschikbaar: 30 ha. Schatting: ca. 2/3 is haalbaar.	Analyse door Kadaster, dan programma opzetten.
Zon op geluidsschermen	7 ha	0,007	Totaal beschikbaar: 10 ha. Schatting: ca. 2/3 is haalbaar.	Oppakken met Rijkswaterstaat.
Gerealiseerd/ in pijplijn				
Zon op dak (gerealiseerd/gepland)		0,030	Bron: Concept-RES Amersfoort	
Zonneveld Eemnes	7 ha	0,005	Reeds gerealiseerd	Participatie en ecologische inrichting konden hier beter.
Zonneveld Maatweg (Amersfoort)	10 ha	0,010	Reeds vergund. NMU heeft meegekeken bij planvorming.	In uitvoering toezien op goed ecologisch ontwerp.
Zonnapark Hoevelakense Beek (Amersfoort)	13,5 ha	0,012	Reeds vergund. NMU heeft meegekeken bij planvorming.	In uitvoering toezien op goed ecologisch ontwerp.
Totaal		0,164		

¹ De optimale timing/volgorde van deze projecten zal mede afhangen van de netcapaciteit die nu en in de toekomst beschikbaar komt voor nieuwe energieprojecten.

² Let op: hoewel de hier genoemde projecten kansrijk lijken, zal altijd een natuurtoets en landschappelijke analyse op projectniveau noodzakelijk blijven om de werkelijke effecten te kunnen afwegen.

³ Bij het berekenen van de energieopbrengst zijn wij uitgegaan van windturbines van 5,6 MW en 3000 vollasturen, tenzij dat anders staat aangegeven. Voor zon op bebouwing geldt de aanname: 1 ha = 0,011 TWh; voor (nieuw) zon op land: 1 ha = 0,010 TWh. In de praktijk verschilt dit per project, afhankelijk van de bedekkingsgraad.

Trede 2: Zorgvuldig inpassen

In deze trede passen projecten die gevoeliger liggen vanuit natuur en landschap, maar die wij met een zorgvuldige inpassing kansrijk achten.

Project	Aantal	Energie in TWh	Onderbouwing	Aandachtspunten / werkwijze
Windmolens De Hoef (3 MW; 2000u)	3	0,018	Bij knooppunt Hoevelaken. Ligt stil vanwege business case.	Manier vinden om business case rond te krijgen.
Windmolens De Isselt (3,5 MW; 2400u)	2	0,017	Soesterwijkwiel is actief met dit project	Landschappelijk effect vanuit open landschap Eemland.
Windmolens langs A27 ten zuiden van Eemnes	2	0,034	Tussen A27 en Wakkerendijk is ruimte voor maximaal 2 molens.	Heel dicht bij woonkernen / bebouwing, onderzoeken wat haalbaar is.
Windmolens ten zuiden van Scherpenzeel	2	0,034	In de polder ten noorden van Broekerbos (NNN).	Weinig ruimte i.v.m. woningen. Instandhouding NNN is voorwaarde.
Windmolens Gelderse Vallei	2	0,034	In het buitengebied van Leusden zijn in theorie enkele turbines mogelijk.	Eerst checken: impact op bestaande ecologische verbindingen. Als kansrijk, dan gebiedsproces starten met grondeigenaren/stakeholders.
Zonneveld bij ijsbaan in Baarn	1 ha	0,001	Energiek Baarn werkt aan dit project.	Manier vinden om business case rond te krijgen.
Zonnevelden in Gelderse Vallei	50 ha	0,050	In het coulisselandschap lijkt ruimte voor enkele zonneparken. Gedegen landschapsanalyse is nodig voor bepalen locaties/inrichting.	Goed aansluiten bij landschapsstructuren. Kansen voor cable pooling met wind? En zichtbaar maken Grebbelinie.
Zon in bermten langs infra	100 ha	0,100	Noordzijde A1 ter hoogte van Baarn (50ha); westzijde N199 bij Nieuwland (30 ha); N226 bij Leusden-Zuid; N224 zuidzijde Woudenberg.	Gebiedsprocessen met grondeigenaren; aansluiten bij kavelstructuur; oog houden voor ecologische functies.
Zonnevelden aan randen Eempolder	30 ha	0,030	Langs rafelranden stedelijk gebied. Mogelijk ook als pauzeland, in afwachting van woningbouw.	Kan alleen op kleine schaal met veel oog voor biodiversiteit en landschap.
Zon op vuilstorten	48 ha	0,020	Bron: openbare GIS-data. Potentiële opbrengst is ruwe schatting.	Kansrijkheid nader onderzoeken.
Zonnevelden op Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VABs)	PM	PM	Enkele van deze locaties benutten voor realisatie van (geconcentreerde) zonnevelden ipv woningbouw.	Quickscans VABs tot 2030 en selectie meest kansrijke locaties.
Totaal		0,338		

Trede 3: Restopgave

Met de projecten in treden 1 en 2 komt de regio Amersfoort precies aan 0,5 TWh in 2030. Het is echter mogelijk dat sommige plannen bij nader inzien toch niet wenselijk of niet realiseerbaar blijken te zijn, en er dus een restopgave overblijft. De onderstaande alternatieve locaties hebben een grote impact op natuur en/of landschap. Ze zijn dus in principe niet wenselijk als zoekgebied. Eventuele nadere afweging is hier pas mogelijk na uitgebreid haalbaarheids- en effectonderzoek.

Project	Bandbreedte in Twh	Knelpunten	Kansen
Windmolens langs A27 ten noorden van Eemnes	0,017-0,034 (1-2 molens)	Heel dicht bij woonkernen / bebouwing, onderzoeken wat haalbaar is. Impact op openheid Eempolder en mogelijk op natuurwaarde Eemmeer.	Opbrengsten investeren in kwaliteit weidevogelgebied.
Windmolens langs A1 ten noorden van Baarn	0,017-0,051 (1-3 molens)	Impact op openheid Eempolder.	Opbrengsten investeren in kwaliteit weidevogelgebied

Windmolens noordwest van De Isselt	0,017-0,034 (1-2 molens)	Onderdeel open gebied en dicht bij NNN.	Opbrengsten investeren in kwaliteit weidevogelgebied.
Windmolen ten Z-O van Woudenberg	0,017 (1 molen)	Dicht bij NNN.	
Intensivering zonnevelden Gelderse Vallei	0 - 0,030 (30 ha)	Intact houden kleinschalige karakter van dit landschap en ecologische verbindingen.	Combi met waterberging en houtwallen.
<i>Koppelkansen met andere gebiedsopgaven: extensivering landbouw, verhogen waterstanden onder zonnepanelen, investeren in landschapsstructuren, afmaken Groene Contour door eco-zonneparken, etc.</i>			
Totaal	0 – 0,166		

Trede 4: Niet doen

Tot slot zijn er enkele ontwikkellocaties besproken waar wij gezien de hoge natuur- en landschapswaarden geen mogelijkheden zien om op verantwoorde wijze projecten te realiseren. De volgende opties zouden daarom uitgesloten moeten worden:

- Windturbines en zonnepanelen in of langs het Eemmeer: dit is een Natura 2000-gebied met uiterst kwetsbare natuurwaarden van internationaal belang.
- Windturbines op de Leuserheide: dit defensie terrein wordt omgeven door NNN en zal hieraan worden toegevoegd na beëindiging van het militair gebruik. Als brongebied voor diverse beschermde soorten is dit het meest waardevolle heideterrein van de provincie. Juist dankzij de beperkte mate van verstoring kan het deze vitale functie vervullen.
- Windturbines langs de A28: nabij de Leuserheide worden verkenningen gedaan voor 4 molens. Deze locatie ligt echter in de NNN, en nabij belangrijke ecoducten en corridors.
- Windturbines langs de A1 tussen Baarn en Amersfoort: een koppeling van windenergie met snelwegen ligt voor de hand, maar de percelen aan weerszijden van dit tracé behoren tot het weidevogelkerngebied. Windturbines zouden hier tot grote verstoring leiden: van leefgebied, trekroutes, en de openheid van dit landschap.
- Windturbines langs het spoor tussen Amersfoort en Utrecht: door Defensie aangewezen als kansrijk voor 2-3 turbines, maar de beoogde locatie heeft als eindbestemming NNN. Nu al zijn er veel kwetsbare soorten, ecoducten en corridors in deze omgeving.

Verantwoording

Dit manifest is uitgewerkt in nauwe samenspraak met onze achterban van lokale groepen (energie-initiatieven & natuur- en landschapsorganisaties), Natuurmonumenten, Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer. Met deze partijen is gediscussieerd over de belangrijkste natuur- en landschapswaarden in regio Amersfoort en wat dat betekent voor de energietransitie. Vervolgens is in kaart gebracht welke energieprojecten vanuit ons perspectief nodig, mogelijk en wenselijk zijn. Ook Pure Energie is daarbij geconsulteerd. Het resultaat van al deze uitwisselingen ligt hier voor u.

Colofon

Auteurs: [REDACTED] (NMU), [REDACTED] (Energie Samen)
Publicatiedatum: 11 januari 2021

Deze publicatie is een coproductie van Energie Samen en de Natuur en Milieufederatie Utrecht. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

[REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]

AGENDA

Bestuurlijk Overleg NMU/Energie Samen - RES regio Amersfoort

Datum : 14 januari 2021
Tijd : 9:30 - 10:30 uur
Locatie : MS Teams, zie link in de uitnodiging

Genodigden:

Roland van Benthem (voorzitter bestuurlijk overleg RES regio Amersfoort)
Huib van Essen (gedeputeerde provincie Utrecht)
Joris Hogenboom (directeur NMU)

Ambtelijke ondersteuning:

[Redacted text]

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

Door Roland van Benthem

2. Presentatie NMU/Energie Samen over RES regio Amersfoort: drievoudig duurzaam

- Presentatie en toelichting door NMU/Energie Samen;
- Verduidelijkende vragen n.a.v. de presentatie.

3. Vooruitblik BO RES met NMU/Energie Samen op 21 januari van 14:00 tot 15:00 uur

- Wat betekent het bod van NMU voor de afzonderlijke gemeenten, waar liggen de gevoeligheden;
- Wat betekent het bod van NMU voor het vervolgproces;
- Op welke wijze komen we tot een gezamenlijk gedragen RES 1.0.

4. Publiciteit

- 18 januari forumgesprek met volksvertegenwoordigers (bestuurders kennen het bod dan nog niet)
- 21 januari BO RES
- Openbaarheid van het stuk na die tijd: op welke wijze, persberichten, e.d.

5. Afspraken en sluiting

AGENDA

Vorbereiding Bestuurlijk Overleg RES regio Amersfoort

Datum : 14 januari 2021

Tijd : 13:00 - 14:00 uur

Locatie : MS Teams, zie link in de uitnodiging

Genodigden:

Roland van Benthem (voorzitter bestuurlijk overleg RES regio Amersfoort)

Huib van Essen (gedeputeerde provincie Utrecht)

Frans ter Maten (heemraad waterschap Vallei & Veluwe)

Ambtelijke ondersteuning:

[Redacted text]

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

Door Roland van Benthem;

21 januari bestaat uit een BO RES met NMU van 14:00 tot 15:00 uur en een regulier BO RES van 15:00 tot 16:30 uur;

Het reguliere BO RES is ijkmoment 3 op weg naar RES 1.0.

2. Stand van zaken en strategie bepalen RES 1.0

- [Redacted] geeft een presentatie over de stand van zaken van spoor 1 t/m 9 en mogelijke strategieën richting RES 1.0, met een voorstel op welke wijze we het bod van NMU/Energie Samen integreren in spoor 9: robuustheid van het bod, en komen tot een gezamenlijk gedragen RES 1.0;
- Bespreken van de opgaven en keuzes waar we voor staan tijdens het bestuurlijk overleg van 21 januari.

3. Afspraken en sluiting

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 20 januari 2021 11:01
Aan: bestuurssecretariaat montfoort.nl; bestuurssecretariaatijsselstein.nl;
bestuurssecretariaat; Essen, Huib van; Peter Bekker; Schouten, Marieke;
secretariaatvanessen; SecretariaatvanHooijdonk; Weger, Tymon de; [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Agenda bestuurlijk overleg Selectiebesluit energielandschap Rijnenburg
Bijlagen: Concept selectiebesluit Rijnenburg.pdf

Beste bestuurders van provincie en buurgemeenten,

Vrijdag geven Lot van Hooijdonk en ik graag een toelichting op het voorgenomen selectiebesluit voor energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Daarvoor gebruiken wij bijgesloten presentatie. In de presentatie worden de volgende gesprekspunten bediend:

1. Aard van het selectiebesluit: we selecteren een initiatiefnemer, niet een plan
2. Relatie met afwegingskader gemeente Woerden
3. Nedereindse Plas
4. Communicatie van het selectiebesluit

Als vierde agendapunt kunnen we het hebben over de TK-motie over een pro-actief aanwijzingsbesluit voor woningbouw.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Strategisch Projectmanager

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Ontwikkelorganisatie Ruimte

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: Duurzame Energie Rijnenburg <duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl>

Verzonden: dinsdag 8 december 2020 15:08

Aan: [REDACTED] bestuurssecretariaat montfoort.nl;
bestuurssecretariaatijsselstein.nl; bestuurssecretariaatwoerden.nl; [REDACTED] Essen, Huib van; Hooijdonk, Lot
van; [REDACTED] Peter Bekker; [REDACTED]
Schouten, Marieke; secretariaatvanessen; SecretariaatvanHooijdonk; [REDACTED]
CC: [REDACTED] Weger, Tymon de; [REDACTED]

Onderwerp: Bestuurlijk overleg Selectiebesluit energielandschap Rijnenburg

Tijd: vrijdag 22 januari 2021 13:30-14:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Online - Teams vergadering

Beste Gedupeerde en Wethouders,

De uitnodiging van 6 januari komt te vervallen. Hierbij wil ik jullie opnieuw uitnodigen voor het bestuurlijk overleg selectiebesluit energielandschap Rijnenburg op vrijdag 22 januari 2021.

Microsoft Teams-vergadering

Neem deel via uw computer of mobiele app

[Redacted text]

[Redacted text]

Selectiebesluit Energielandschap Rijnenburg

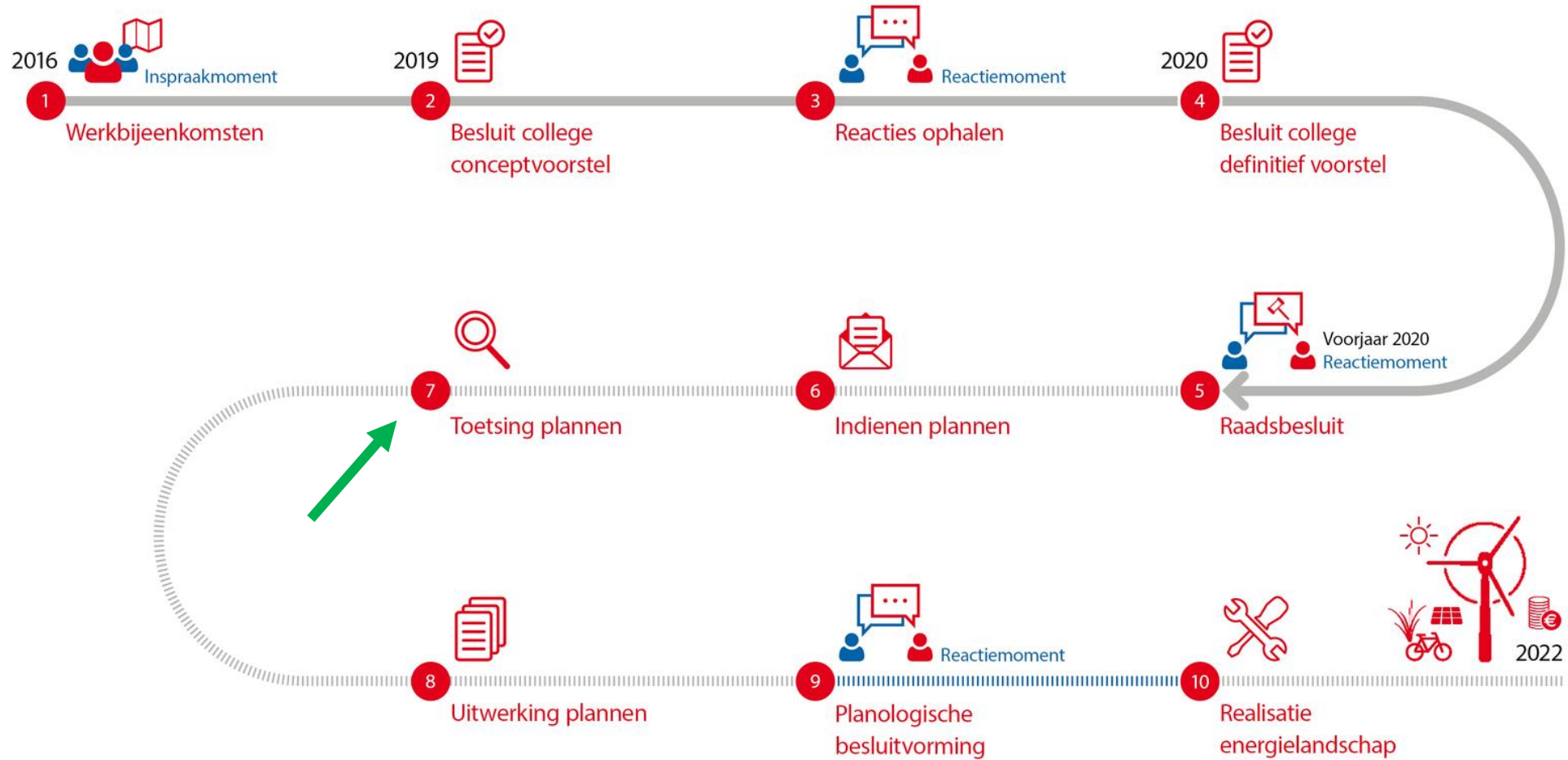
BO Buurgemeenten 22 januari 2021

Hans Kraaij

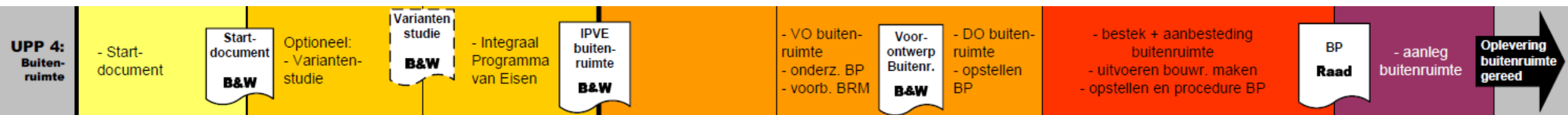
Gemeente Utrecht

Waar staan we in proces?

Voorgenomen selectiebesluit

1. Rijne Energie, Eneco en BHM Solar te selecteren als initiatiefnemer voor windmolens in Rijnenburg en Reijerscop.
2. Zonnepanelen op Nedereindse Plas deel uit te laten maken van de visieontwikkeling voor de Nedereindse Plas met de opgaven recreatie, milieu, natuur en energie.
3. Een ontwerpfase te starten voor het initiatief van Rijne Energie c.s. waarbij realisatie van een roeiwater niet onmogelijk wordt gemaakt en overige functies een plek krijgen zodra daarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.

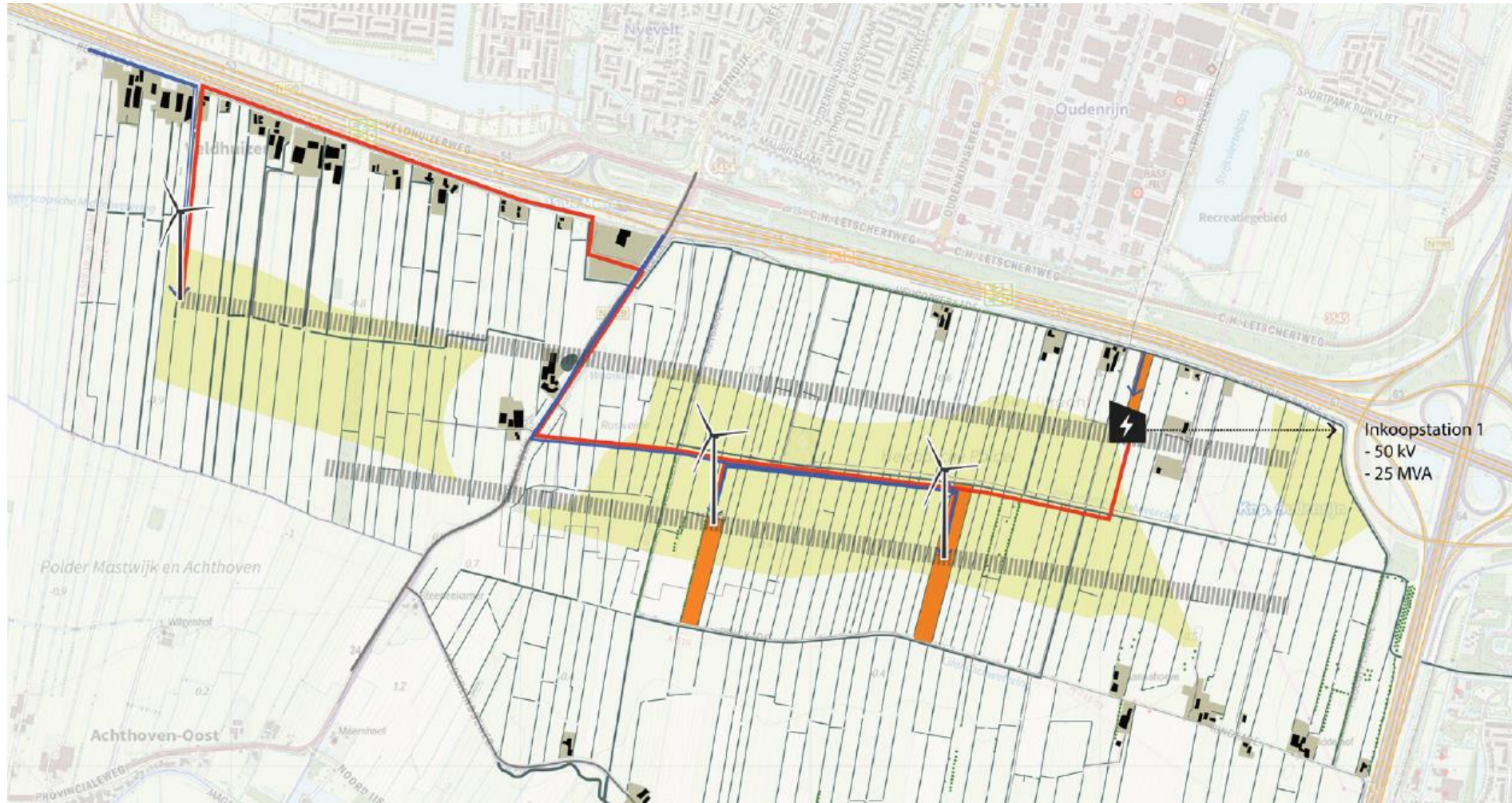
2017
Startdocument

2019
Scenario's

2020
Uitnodigingskader

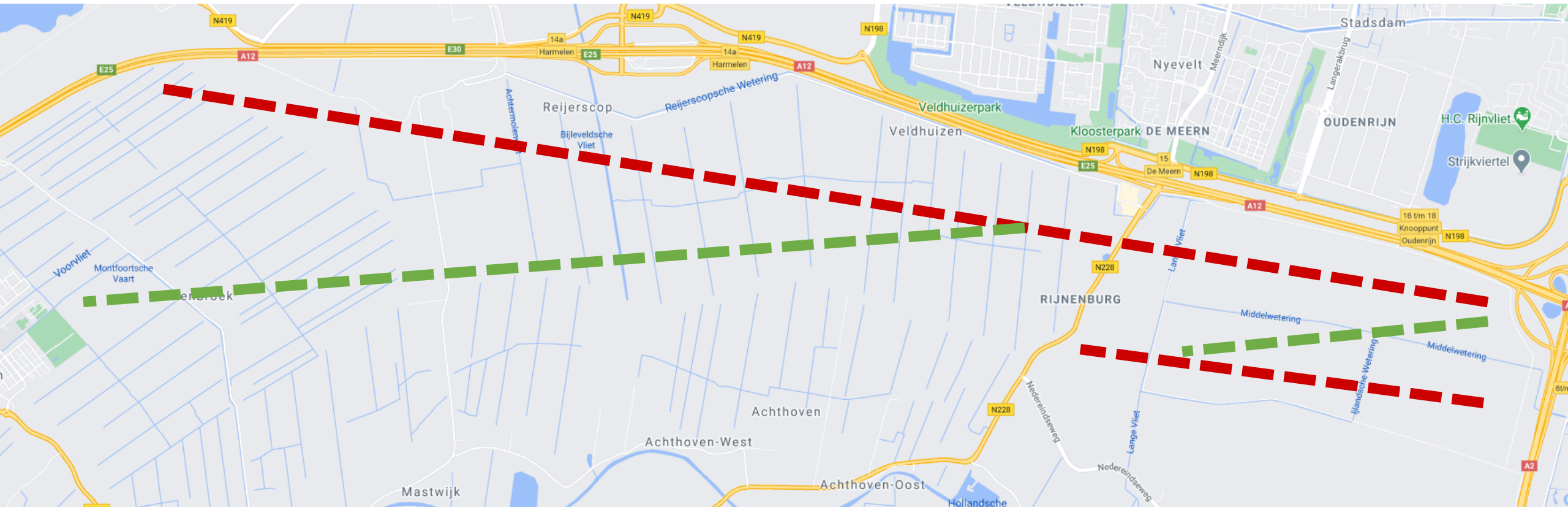
Het initiatief van Rijne Energie c.s.

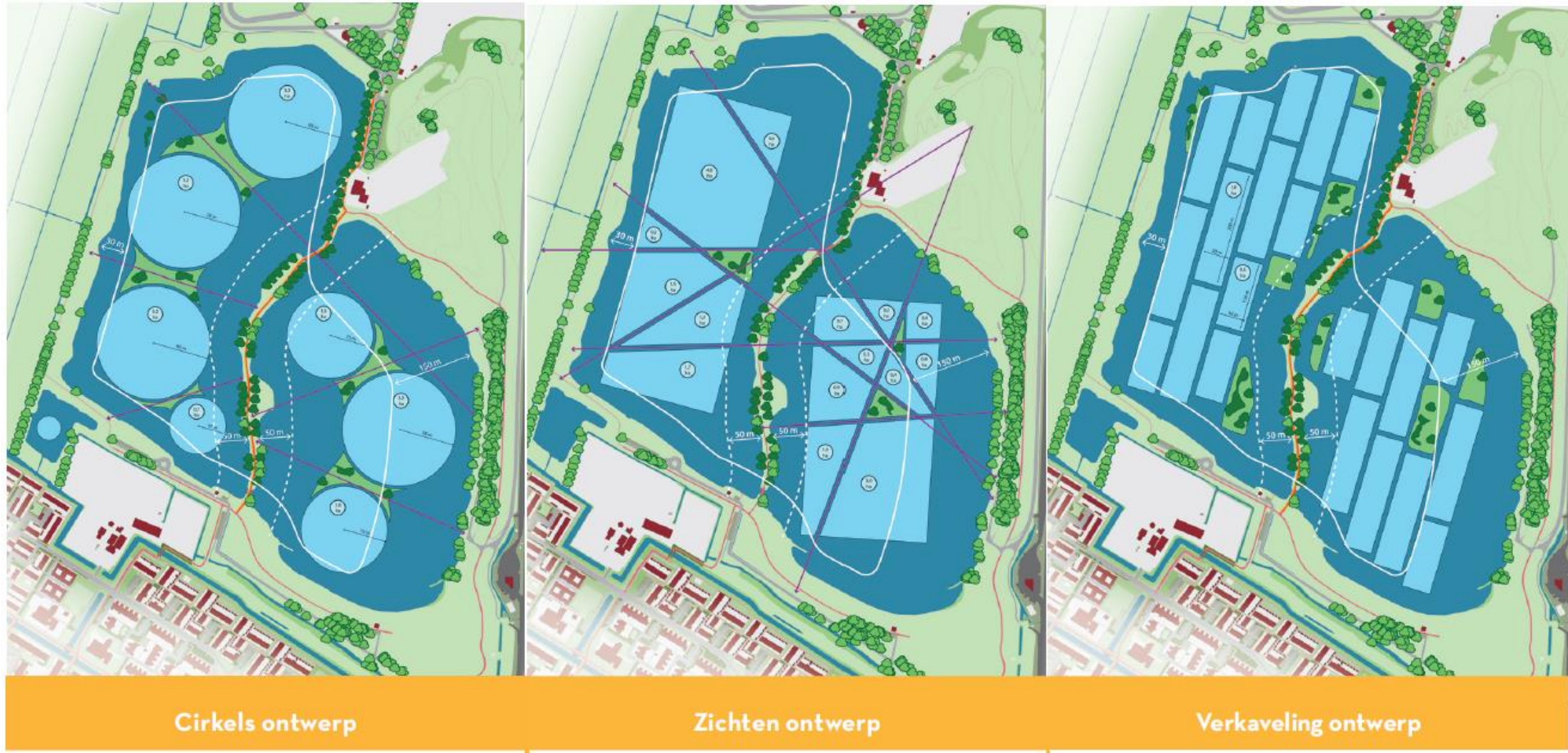
Legenda

- Kabel tracé
- Aanlegroute/weg
- Inkoopstation + vermogen
- Windmolen
- Percelen voor zonnepanelen
- Zoekzone mogelijke lijnopstelling windmolens
- Zoekgebied wind uit uitnodigingskader

Perspectief doortrekken naar Woerden

Mogelijke ontwerpen Nedereindse Plas

Besluitvorming Nedereindse Plas

- *Er zijn minimaal drie partijen geïnteresseerd om 20 ha zonnepanelen op de Nedereindse Plas te leggen (10 ha op elke plas), waaronder energiecoöperatie E-Lekstroom.*
- *BO met provincie en recreatieschap over de Nedereindse Plas op 1 februari. Doel: principebesluit over zonnepanelen op de Nedereindse Plas.*
- *Planontwikkeling zoveel mogelijk parallel schakelen met:*
 - *Besluitvorming over eigendomspositie*
 - *Toekomstvisie Nedereindse Plas*
 - *Toekomst recreatieschappen*

Communicatie

- *College neemt selectiebesluit op 9 februari (eventueel één week later)*
- *Raad wordt geïnformeerd met een raadsbrief (zal door kranten opgepakt worden)*
- *Belanghebbenden worden geïnformeerd via digitale nieuwsbrief (abonnees)*
- *Projectwebsite wordt aangepast*
- *Rijne Energie c.s. zal na selectiebesluit meer gaan communiceren*

VRAGEN?

Betreft: opnemen zoekgebied A28 in het programma Opwek Energie Rijksvastgoed (OER)

Geachte minister ,

In uw brief aan de Tweede Kamer van 30 oktober 2020 heeft u de Kamer geïnformeerd over de voortgang in de programma's voor de opwek van duurzame energie op Rijksvastgoed. U schets dat de bouwwerken, gronden en wateren van het Rijk veel potentie voor energieopwekking hebben en hiermee een substantiële bijdrage kunnen leveren aan het halen van de klimaatdoelen. Het kabinet werkt daarom aan het beschikbaar stellen van eigen vastgoed voor het opwekken van duurzame energie. Daarmee wordt ook invulling gegeven aan de voorbeeldrol van het Rijk.

In het Pilotprogramma hernieuwbare energie op Rijks(waterstaats)gronden is de eerste ervaring opgedaan met de inzet van Rijksgronden. Structurele inzet van Rijksgronden wordt geborgd in het programma Opwek Energie Rijksvastgoed (OER).

De gemeenten Utrecht, De Bilt, Zeist, Soest, Leusden en Amersfoort en de provincie Utrecht zijn in samenwerking met Rijkswaterstaat gestart met het project Duurzame opwek A28 (zon en wind). Doel van het project is om het potentieel aan duurzame opwek in kaart te brengen en zo mogelijk te realiseren, langs het hele traject van de A28, van Utrecht tot en met Amersfoort. De betrokken partijen staan voor een gezamenlijke aanpak, in plaats van verbrokkelde initiatieven per gemeente. Daarbij streven wij naar een samenhangende landschappelijke inpassing, met respect voor de aanwezige hoge natuurwaarden en een zo hoog mogelijke beeldkwaliteit. Rijkswaterstaat is blij met deze gezamenlijke aanpak.

Grootschalige duurzame elektriciteitsopwek langs A28 past in de focus zoals die is opgenomen in de Ontwerp RES U16 en RES Amersfoort om aansluiting te zoeken langs bestaande infrastructurele lijnen.

Voor het project is een quick scan uitgevoerd naar de potentiële locaties langs de A28. De kansen die voor zonne-energie uit deze quick scan naar voren komen, liggen grotendeels op gronden van Rijkswaterstaat. Dat maakt het voor een welslagen van zonne-energie langs de A28 noodzakelijk dat Rijkswaterstaat prioriteit geeft aan het zoekgebied en hier een trekkende rol in vervult. Graag verzoeken wij u dan ook het zoekgebied op te nemen in het programma OER en een opdracht aan Rijkswaterstaat te formuleren om in samenwerking met lokale partijen toe te werken naar het realiseren van zonne-energie langs de A28. Zonne-energie langs de A28 heeft ook een raakvlak met de infrastructurele projecten van Knooppunt Hoevelaken en Ring Utrecht. In het vervolgetraject onderzoeken we graag samen met Rijkswaterstaat de mogelijkheden om energieopwekking mee te koppelen met deze projecten.

De kansen voor windenergie liggen niet zo zeer op gronden van Rijkswaterstaat en die pakken we zelf op.

Realisatie van opwek door zon en wind langs de A28, met taluds, afslagen, knooppunten en geluidsschermen, past in het uitgangspunt van meervoudig ruimtegebruik, zoals geformuleerd in de Nationale Omgevingsvisie. Het levert een substantiële bijdrage aan het halen van de klimaatdoelen. De overheid vervult hiermee haar voorbeeldfunctie en houdt daarbij de voorkeursprincipes uit de zonne-ladder in gedachten, wat bijdraagt aan de kwaliteit van de invulling van de energietransitie-opgave en recht doet aan wensen uit de maatschappij. Daarmee reikt de impact van het project verder dan alleen de directe omgeving van de A28. Andersom geformuleerd: indien de overheid de

mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik langs deze infrastructuur niet benut, zal dit een negatief effect kunnen hebben op de acceptatie voor de energietransitie-opgave en de benutting van andere locaties.

De betrokken lokale overheden zijn geïnteresseerd om de mogelijkheden in het zoekgebied verder te onderzoeken en waar mogelijk te benutten. Daarbij kan een mooie samenwerking met Rijkswaterstaat ontstaan. Rijkswaterstaat in haar rol als eigenaar van een groot deel van de gronden, en meer vanuit een technische invalshoek. De lokale overheden als bevoegd gezag bij ruimtelijke procedures, als trekker van participatietrajecten en als verbinder met initiatieven langs de A28 die buiten de scope van Rijkswaterstaat vallen. Het traject A28 valt in de RES regio's RES U16 en RES Amersfoort. Beide RES'en brengen de A28 in als zoekgebieden in hun RES 1.0.

Wij vragen u de mogelijkheden voor zonnepanelen op geluidsschermen, taluds en bermen op te nemen in het programma OER en de opdracht aan Rijkswaterstaat te formuleren om in samenwerking met lokale partijen de mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie langs de A28 verder te onderzoeken en waar mogelijk te realiseren. Het heeft onze voorkeur om daarbij ook innovatieve oplossingen mee te nemen. Een en ander moet vanzelfsprekend voldoen aan de van toepassing zijnde regelgeving.

Wij sturen een afschrift van deze brief eveneens aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf.

Met vriendelijke groet,

Gemeente Utrecht

Gemeente De Bilt

Naam

Naam

Gemeente Zeist

Gemeente Soest

Naam

Naam

Gemeente Leusden

Gemeente Amersfoort

Provincie Utrecht

Naam

Agenda Bestuurlijk Overleg Vervolg Verduurzaming A28

12 februari 2021, 14.30 uur

Teamsoverleg

- Opening mededelingen en kennismaking
- Presentatie rapportage quickscan A28, eventueel reacties
- Besluit over vervolg:
 - a. Willen we blijven samenwerken?
 - b. Zo ja: dan verzoek aan EZK? → bespreken conceptbrief
- WvttK

Bijlage: conceptbrief aan de minister van EZK

Agenda

Bijeenkomst	Lokale opbrengsten windenergie	Bijlagen	Memo lokale opbrengsten
Datum	16 februari 2021	Vervolg	-
Tijdstip	16:00 – 17:00	Opgesteld door	██████████
Plaats	TEAMS		

Agendapunten

1. Doel van het overleg
2. Conclusies op basis van voorgaande overleggen
3. Hoe kunnen gemeente Utrecht, provincie en waterschap de Lopikerwaardgemeenten helpen bij realisatie van windmolens?
4. Vervolgafspraken

Deelnemers

Gemeente Utrecht (vz)	- Lot van Hooijdonk	(██████████)
Gemeente Lopik	- Gerrit Spelt	(██████████)
Gemeente Oudewater	- Bas Lont	(██████████)
Gemeente Montfoort	- Yolan Koster	(██████████)
Gemeente Woerden	- Timon de Weger	(██████████)
Provincie Utrecht	- Huib van Essen	(██████████)
HDSR	- Els Otterman	(██████████)
RES U16	- Rob Jorg	(██████████)

Toelichting per agendapunt

1. Doel van het overleg

De samenwerking sinds maart 2020 is er op gericht om de Lopikerwaardgemeenten te helpen bij hun beslissing over windmolens in hun gemeente. Doel van het overleg is om de hulpvraag van de Lopikerwaardgemeenten aan met name de gemeente Utrecht, de provincie Utrecht en HDSR scherp te krijgen.

2. Conclusies op basis van voorgaande overleggen

Op 17 maart, 25 mei en 16 oktober 2020 is bestuurlijk overleg gevoerd over de mogelijkheden om opbrengsten van windmolens ten goede te laten komen aan maatschappelijke voorzieningen. De overleggen hebben inzicht opgeleverd in de opbrengsten van windmolens en de mogelijkheden om deze ten goede te laten komen aan de gemeenschap. Deze inzichten zijn opgenomen in bijgesloten memo die niet is aangepast sinds het vorige overleg.

Na 16 oktober is wel gezocht naar gemeenten die ervaring hebben met het eigendom van windmolens. Voor zover wij kunnen nagaan is gemeente Harderwijk de eerste gemeente die concrete plannen heeft om te investeren in windmolens. Het gaat om twee molens op grondgebied van de gemeente. Zusteren is voornemens om vijf windmolens op eigen grondgebied te ontwikkelen en meerdere gemeenten hebben zich georiënteerd en hebben vaak besloten het niet te doen. Harderwijk

heeft zelf een vergunning verleend en heeft net SDE aangevraagd. Voor deze fase heeft de gemeente 2 ton geïnvesteerd en de provincie Gelderland heeft hierop aanvullend een lening van 2 ton verstrekt aan de gemeente. Ook het lokale waterschap betaalt mee, omdat die op hun grond de derde windmolen ontwikkelen. De komende fase tot start bouw is duurder, maar minder risicovol. Hierover heeft de gemeente nog geen (financieel) besluit genomen. Harderwijk stopt de winst in een gemeentelijk duurzaamheidsfonds dat zes keer zo groot is als het omgevingsfonds dat de gedragscode voor wind op land voorschrijft.

Op basis van het onderzoek tot nu toe, kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

1. De publieke opbrengsten van commerciële windmolens zijn beperkt tot een omgevingsfonds en niet vrij beschikbaar/besteedbaar door een gemeente.
2. Met name eigendom in windmolens levert significante opbrengsten op. Liefst vanaf de fase van ontwikkeling. Deze inkomsten zijn wel vrij besteedbaar.
3. Eigendom van windmolens op eigen grondgebied kan. Er zijn meerdere gemeenten die (op het punt staan) dit (te) doen.
4. Financiële participatie in windmolens op grondgebied van derden kan ook; dat is het model dat de provincie Fryslân heeft gevolgd.
5. Bij eigendom hoort een investeringsrisico dat (deels) opgevangen kan worden door een ontwikkelfonds, gevuld door andere partijen dan de betreffende gemeenten zelf.

3. Hoe kunnen gemeente Utrecht, provincie en waterschap de Lopikerwaardgemeenten helpen bij realisatie van windmolens?

Dit is allereerst een open vraag.

Meer toegespitst op het thema van lokale opbrengsten, is er behoefte om de volgende vragen te beantwoorden:

- Kan een eigendomspositie in windmolens leiden tot meewerking aan windmolens in de Lopikerwaard?
- Zo ja: Aan welke wensen zou een ontwikkelfonds moeten voldoen om gemeenten de stap te laten zetten naar gemeentelijk eigendom?

4. Vervolgafspraken

Suggestie is om de mogelijkheid van een ontwikkelfonds nader te onderzoeken. Daarvoor zal een externe adviseur ingehuurd moeten worden. Voorwaarde is wel dat de vraagstelling vanuit de Lopikerwaardgemeenten scherp is en we het gevoel hebben dat deze stap zin heeft.

Memo

Aan	Bestuurders Lop kerwaard e.o., U16 en provincie	Datum	September 2020
Onderwerp	Lokale opbrengsten windenergie	Van	[REDACTED]
Kopie		Doorkiesnummer	[REDACTED]
		E-mail	[REDACTED]
		Bijlagen	

Inleiding

In het bestuurlijk overleg van 17 maart 2020 is afgesproken dat de gemeente Utrecht nader onderzoek zal doen naar de mogelijkheden voor gemeenten om mee te profiteren van de opbrengsten van windenergie. In dit memo worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke mogelijkheden heeft een gemeente om inkomsten te genereren voor lokale voorzieningen en om welke bedragen gaat het dan?
2. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de hoogte van het lokaal fonds en de garantie dat dat fonds gevuld wordt.
3. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de besteding van de middelen in het lokaal fonds?

Het antwoord op de vragen is verkregen door interviews met energieontwikkelaars en de provincie Fryslân, voor zover bekend de enige overheid die ervaring heeft met deelname in windenergie. Alle getallen die genoemd worden, hebben een onzekerheid van 10-40%. Voldoende om een gevoel te krijgen voor de materie, maar niet voldoende om beslissingen op te baseren. Daarvoor zou een professionele adviseur ingehuurd moeten worden die waarschijnlijk alleen project-specifiek concretere uitspraken kan doen.

Vormen van deelname en bijbehorende rendementen

Eigenaarschap en financiering

Financiële participatie kan in de vorm van mede-eigenaarschap (aandelen) of door bij te dragen aan de financiering van een project. Een eigenaar deelt alle lusten en lasten. Een financier stelt investeringsgeld beschikbaar tegen een afgesproken rendement en onder afgesproken voorwaarden (bepalend voor het risico van de financiering). Een aandeelhouder heeft ook invloed op het beleid in de ontwikkeling en exploitatie. Voor een financier geldt dat niet automatisch en is die invloed op de vormgeving van het project vaak beperkt.

Als een windmolen op grond van de gemeente wordt geplaatst, dan zal een grondvergoeding worden uitgekeerd. Tegenwoordig wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van sociale grondvergoedingen, waarbij deze vergoeding gedeeld wordt met omliggende grond- en woningeigenaren. De resterende grondvergoeding is circa 30.000 euro per windmolen per jaar. Deze grondvergoeding is aanvullend op de eerder genoemde vormen van deelname.

Hoe werkt de financiering?

Voor de realisatie van een windpark moet circa 6 mln euro per windmolen van 4,5 MW geïnvesteerd worden (inclusief 0,3 mln voorbereidingskosten). Windmolenprojecten worden over het algemeen 80% tot max 90% bancair gefinancierd (vreemd vermogen). De overige 10-20% dient opgebracht te worden uit eigen vermogen: inleg van aandeelhouders en achtergestelde leningen van bijvoorbeeld de overheid of omwonenden. Een gemeente kan kiezen voor deelname als aandeelhouder (hoog risico en hoog rendement) en/of in de vorm van een lening (lager risico en lager rendement).

Wat is het rendement op een aandeel?

Aandelen worden verdeeld naar rato van inleg, gecorrigeerd voor het instaprisico. Een partij die eerder instapt krijgt per euro meer aandelen dan iemand die later instapt. Dit is het resultaat van een onderhandeling tussen de verschillende aandeelhouders. Het rendement per aandeel is voor elke aandeelhouder vervolgens gelijk. Het rendement op de investering (in de aandelen) is niet gelijk en afhankelijk van het moment van instappen. Het rendement per aandeel wordt bepaald door de opbrengsten van het windpark minus de kapitaalkosten van de afgesloten leningen. De grootste projectrisico's worden gedragen door de aandeelhouders. Het komt ook voor dat een ontwikkelaar een project ontwikkelt tot en met de vergunning en daarna het project verkoopt aan andere eigenaren die de meest risicovolle beginfase vermijden en een lager rendement op hun investering accepteren.

Het jaarlijkse maximale rendement op een aandeel in een windpark is afhankelijk van het moment van instappen:

- 12-14% bij instappen aan het begin van de planontwikkeling. Dat betekent dat meebetaald wordt aan de ontwikkelkosten (circa 5% van de investering) met het risico dat het project niet door gaat en deze kosten niet terugverdiend worden.
- Circa 8% bij instappen na financial close. Het project wordt dan zeker gerealiseerd (alleen nog risico op tegenvallers in de bouw). De projectrisico's van meevallende of tegenvallende opbrengsten liggen altijd primair bij de aandeelhouder.

Een aandeelhouder moet er rekening mee houden dat de aandelen na afloop van het project waardeloos zijn, afgezien van eventuele rechten om op de betreffende locatie een nieuwe windmolen neer te kunnen zetten. Bovenop het rendement komt dus een opslag voor aflossing: jaarlijks 5% van de investering als lineair afgeschreven wordt over een periode van 20 jaar.

Wat is het rendement op een lening?

Het rendement op een lening is afhankelijk van de mate waarin de lening (1) achtergesteld is op andere leningen en (2) afhankelijk is van de gemaakte winst. Leningen worden in principe afgesloten na de financial close. Het project gaat dan (vrijwel) zeker door en de winst is vooral afhankelijk van mee- of tegenvallers tijdens bouw of exploitatie.

Afhankelijk van de twee bovenstaande factoren, behoren leningen tegen 2 tot 6% rente tot de mogelijkheden. Daarvan moet afgetrokken worden de rente die de gemeente moet betalen om te kunnen beschikken over deze lening en de administratiekosten om de lening te formaliseren en beheren.

Zijn overheidsdeelnames juridisch toegestaan?

Deelname door een gemeente aan een privaatrechtelijk rechtspersoon kan met toestemming van de gemeenteraad en als sprake is van behartiging van een openbaar belang. Het college dient rekening te houden met vastgesteld beleid en regelgeving:

- Nota verbonden partijen van de gemeente (met daarin de speelruimte van de gemeente)
- Besluit begroting en verantwoording
- Wet markt en overheid (spelregels voor overheden die economische activiteiten verrichten)

Als de gemeente een energieproject bekostigt, kan er sprake zijn van ontoelaatbare staatssteun tenzij aangetoond kan worden dat een marktdeelnemer onder vergelijkbare omstandigheden tot eenzelfde overweging zou komen. Fryslân heeft ervoor gekozen om hun deelname niet aan te melden als staatsteun, omdat er sprake was van:

- (1) Een marktconforme rente op hun lening (iets hoger dan dat de banken vroegen);
- (2) De opbrengsten uit het aandeelhouderschap gebruikt werden voor maatschappelijk nut.

De Europese Commissie heeft deze constructie onderzocht en geen redenen gezien om bezwaar te maken. Een deelname, in combinatie met maatschappelijke besteding van de middelen, lijkt dus niet in strijd met de staatssteunregels.

OZB en overige opbrengsten en kosten gemeente

De gemeente ontvangt jaarlijks onroerendezaakbelasting (OZB) voor windmolens. De OZB-tarieven verschillen per gemeente en bedragen landelijk gemiddeld 0,09% van de waarde van het onroerend goed. Uit jurisprudentie over de wet onroerende zaken volgt dat 42% van de waarde van windmolens, op grond van de werktuigenvrijstelling, wordt meegenomen in de grondslag van de bepaling van de WOZ-waarde. Bij de gemeentefondsuitkering houdt het Rijk rekening met de mogelijkheden van gemeente om OZB-inkomsten te genereren. Dat betekent dat ongeveer 70% van de waarde van (extra) onroerend goed wordt verevend in het Gemeentefonds. De netto inkomsten uit OZB van één 4,5 MW windmolen over een periode van 20 jaar zijn hierdoor ongeveer 14.000 euro ($6 \text{ mln} \times 0,09\% \times 42\% \times 30\%$). In deze berekening is een eventuele daling van de WOZ-waarde van woningen in de nabije omgeving van de windmolens verdisconteerd.

De gemeente maakt ook kosten om in te spelen op de plaatsing van windmolens. Te denken valt aan beleidsvoorbereiding, de ruimtelijke procedure, juridische kosten en vergunning- en omgevingsmanagement. Gemeente kan deze kosten deels verhalen op de initiatiefnemer door middel van leges en kostenverhaal (af te spreken in anterieure overeenkomsten). De gemeente kan ervoor kiezen om actief in te zetten op visievorming en publieksparticipatie voordat er een initiatiefnemer geselecteerd is. Hierdoor wordt het ontwikkelrisico verkleind. Er is dan wel sprake van niet-verhaalbare of voor te schieten kosten voor de gemeente. De gemeente Utrecht heeft tot en met 2019 circa 1,5 mln euro gestoken in energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

Lokaal fonds

Wat is een lokaal fonds?

In de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land wordt aanbevolen om voor windenergieprojecten een lokaal fonds op te richten. Doel van dit fonds is om de acceptatie van omwonenden van de windmolens te vergroten. De besteding van het fonds wordt bepaald door of in overleg met deze omwonenden. Vaak wordt dit fonds gebruikt voor verduurzaming van woningen in de omgeving van de windmolens of voor bovenwettelijke hinderbeperkende maatregelen. Dit fonds is niet bedoeld als potje voor de gemeente om doelen uit te financieren die door de gemeente worden bepaald. In principe kan de gemeente, noch de initiatiefnemer beslissen over de besteding van het fonds.

Hoe groot is het fonds?

Een gemeente heeft geen bestuursrechtelijke grondslag om een initiatiefnemers te verplichten een omgevingsfonds te vullen. Hierover zal een tweezijdige privaatrechtelijke afspraak gemaakt moeten worden tussen initiatiefnemer en de gemeente. De windenergiesector heeft zichzelf verplicht om 0,40 tot 0,50 euro/MWh in een lokaal fonds te storten. Dit komt neer op 6.000-7.500 euro per jaar per molen, ofwel maximaal 150.000 euro per molen over een periode van 20 jaar. Initiatiefnemers zullen niet genegen zijn om deze inleg veel verder te verhogen. Als de gemeente zelf aandeelhouder is, dan kan ze ook zelf (mee)beslissen over de hoogte van het omgevingsfonds.

Risico's van investeren in windmolens

Risico dat project niet door gaat

Als een windmolenproject om wat voorredenen dan ook niet door gaat, dan is de ontwikkelaar zijn ontwikkelkosten kwijt. Commerciële ontwikkelaars houden er rekening mee dat een beperkt deel van hun initiatieven de eindstreep haalt en verdienen op deze projecten ook de ontwikkelkosten terug voor vastgelopen projecten. Een gemeente heeft zelf veel invloed op dit risico en is daarom voor ontwikkelaars een heel aantrekkelijke partner. Over het algemeen kan een gemeente niet investeren in de ontwikkeling van meerdere windparken en zo het risico spreiden.

Risico op hogere investeringen

De kosten van investeringen in windmolens zijn redelijk voorspelbaar, maar er is altijd een risico dat bijvoorbeeld de materiaalkosten ineens stijgen, of de overheid hogere eisen stelt, waardoor duurdere technologie nodig is.

Risico op lagere opbrengsten

De opbrengsten van windmolens zijn de laatste jaren om twee redenen veel onvoorspelbaarder geworden. Anders dan een paar jaar geleden worden de inkomsten uit de stroomproductie nog maar voor een klein gedeelte bepaald door de SDE-subsidie die bij het begin van het project vast staat voor een exploitatie periode van 15 jaar. Hierdoor wordt de exploitatie afhankelijker van de marktprijs voor elektriciteit. Het is onduidelijk of de SDE-tarifiering, die gecorrigeerd wordt voor de gemiddelde marktprijs) op dit moment voldoende rekening houdt met momentane fluctuaties in de marktprijs voor elektriciteit door onbalans in vraag en aanbod. Er is een risico dat een business case die er nu goed uitziet over 5 of 10 jaar verliesgevend is.

Kosten van kapitaal

De meeste gemeenten hebben geen financiële reserve. Dat betekent dat geld geleend moet worden als een gemeente wil investeren. De meest voor de hand liggende partij om geld bij te lenen is de BNG Bank. Deze bank leent geld uit tegen lage rentes (op dit moment 0,5-1%) onder de voorwaarde dat een overheid garant staat voor deze lening. Hierbij zijn twee varianten denkbaar:

1. De gemeente staat zelf garant voor de lening die ze aangaat.
2. De provincie staat garant voor de lening die een gemeente aangaat.

Gemeente staat garant voor de lening

Voor een garantstelling dient een gemeente een risicovoorziening in haar begroting op te nemen, ook wel weerstandsvermogen genoemd. Voorbeeld: de gemeente staat garant voor een lening van 1 mln euro en het risico dat deze lening niet wordt terugbetaald wordt geraamd op 1%. De gemeente richt in de begroting een potje in van 10.000 euro. Zo'n voorziening weerstandsvermogen werkt natuurlijk vooral goed als een gemeente meerdere garantstellingen aangaat. Het weerstandsvermogen werkt dan als een soort verzekeringspotje. Er is niet meteen een begrotingsprobleem als een risico optreedt. Een garantstelling is niet gratis en vraagt om een begrotingsbesluit van de raad.

Provincie staat garant voor de lening

De provincie kan ervoor kiezen garant te staan voor meerdere gemeentelijke investeringen in duurzame energie. Het voordeel hiervan is dat de provincie beter in staat is om risico's te spreiden over meerdere garantstellingen. Ook de provincie moet hiervoor een weerstandsvermogen oprichten en kan ervoor kiezen om dit deels te laten betalen door de gemeente waarvoor de provincie garant staat. Om een goede inschatting te maken van het faalrisico op windprojecten dient professioneel onafhankelijk advies ingewonnen te worden.

De provincie kan er voor kiezen om de garantstelling via het Energiefonds Utrecht te laten lopen. Dit heeft vooral nadelen:

1. De provincie staat nog steeds garant (want provincie staat garant voor het energiefonds), alleen is dat minder transparant.
2. Het gaat hier om garantstelling voor grote bedragen. Als een garantstelling getrokken wordt, kan het energiefonds deze mogelijk niet vanuit de eigen begroting ophoesten. Het is dan ook de vraag of de BNG Bank leningen op basis van deze garantstelling wil verstrekken. En als ze dat doen zit er mogelijk een hogere rente op de lening dan dat de provincie zelf de garantstelling verstrekt.

Opbrengsten

Opbrengsten als aandeelhouder

Als aandeelhouder draagt een gemeente het risico van tegenvallende investeringen en opbrengsten. Op de inleg moet dan een hoog rendement zitten; dit is het duurste deel van de financiering. In onderstaande tabel zijn we uitgegaan van een inleg van 10% van de investering: 600.000 euro per molen. Een hogere inleg is slecht voor de business case. Een gemeente kan helemaal op het begin van de projectontwikkeling instappen. Het rendement is dan 12% (1,5 mln euro per windmolen over een periode van 20 jaar). De gemeente loopt in dat geval ook het risico op mislukking van het project en daarmee het verlies van de gemaakt ontwikkelkosten (0,15 euro per molen). Bij instappen na financial close is het risico lager, evenals het rendement: 8% (1 mln per molen).

Opbrengsten als financier

Een gemeente kan ook een lening verstrekken. Op een lening met niet winstafhankelijke rente zal netto nauwelijks een rendement worden behaald. Op lening met een winstafhankelijke rente kan per windmolen 0,75 mln euro worden verdiend als uitgegaan worden van een lening voor 15 jaar met een omvang van 20% van de totale investering en een netto rendement van 4%. Een gemeente die een dergelijke lening verstrekt, loopt alleen het risico van tegenvallende opbrengsten.

Absolute opbrengsten

In onderstaande tabel zijn de maximale inleg en de maximale opbrengsten per windmolen opgenomen.

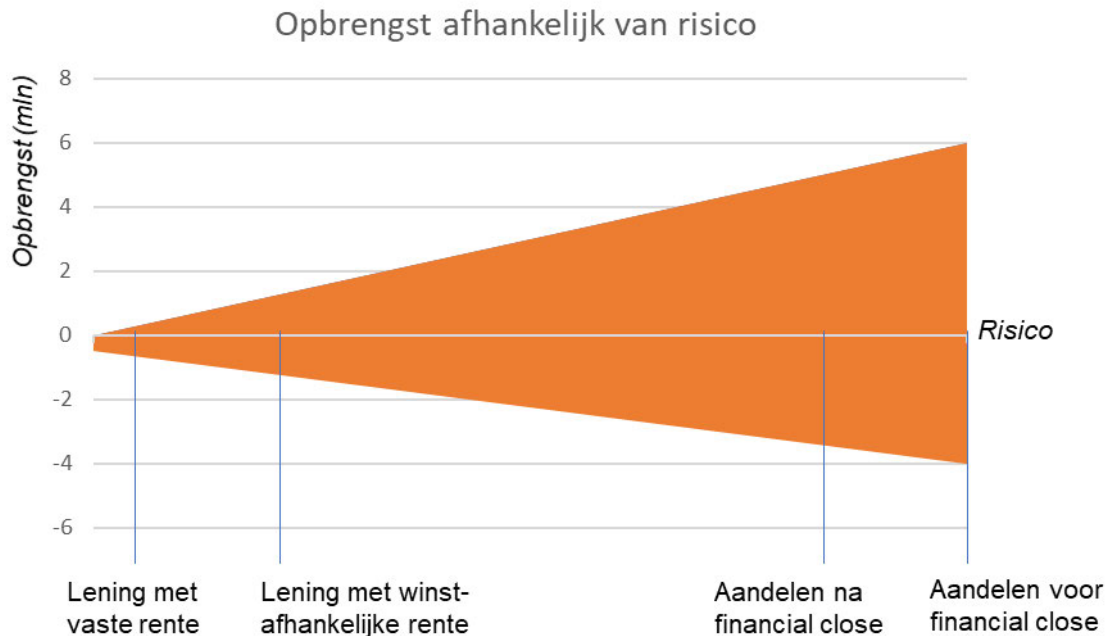
Inkomstenbron	Inleg	Winst per jaar	Winst over levensduur	Toelichting
Aandelen na financial close	0,60 mln	50.000	1,00 mln	Winst/verlies afhankelijk van mee/tegenvaller in tijdens bouw of exploitatie
Aandelen voor financial close	0,75 mln	75.000	1,50 mln	Zie boven + kans op verlies van 0,15 mln als project niet door gaat
Lening (15 jaar)	1,20 mln	72.000	1,08 mln	Winst afhankelijk van winstgevendheid windmolen en veel lager als gekozen wordt voor een vaste rente-uitkering
OZB		700	0,01 mln	Geen risico
Leges en kostenverhaal		kostendekkend		
Lokaal fonds		7.500	0,15 mln	Niet door gemeente over te beschikken
Grondvergoeding	0 mln	30.000	0,60 mln	Extra opbrengst als gemeente grondeigenaar is

De in de tabel opgenomen opbrengsten moeten nog gecorrigeerd worden voor de kosten van:

- Kapitaal: 0,5-2 % van de investering afhankelijk van het type garantstelling dat achter de lening staat.
- Opstellen en beheersen van contracten, inclusief bestuurlijke besluitvorming daarover: 0,5 tot 1 mln euro per windpark, onafhankelijk van het aantal windmolens.

Opbrengsten per inleg

Hoe hoger de inleg, hoe groter de opbrengsten. Hoe hoger het maximale rendement, hoe groter ook de kans op een potentieel verlies. In onderstaande figuur is schematisch weergegeven wat de potentieel opbrengst en het mogelijke verlies is bij een inleg van 3 mln euro (plus kosten van kapitaal en contractering).

Conclusies

Opbrengst het grootste voor grondeigenaren en eigenaren van windmolens

De makkelijkste manier om geld te verdienen aan windmolens is als grondeigenaar (0,6 mln per windmolen). In de meeste gevallen is dat voor gemeenten niet aan de orde. Als eigenaar kan maximaal 1,5 mln euro per windmolen verdiend worden, maar dan zijn er ook kosten en risico's, zelfs het risico op verlies. Voor het verstrekken van leningen geldt een vergelijkbaar risicoprofiel en een iets lagere maximale opbrengst. De netto opbrengst voor risicolozere leningen zal minimaal zijn. Zeker als een gemeente zelf geen financiële reserves heeft. Overige inkomsten uit windmolens voor gemeenten (OZB en leges) zijn niet significant.

Deelname aan windpark is niet zonder risico

Bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van een windmolenpark gelden in elke fase specifieke risico's. Een gemeente kan alleen baten genereren uit een windmolenpark als er bereidheid is om risico te lopen. Besluitvorming en contractering over dit te nemen risico vergt professioneel advies en bijbehorende kosten van 0,5 tot 1 mln euro per windpark. Deelname in een windpark is daarom vooral aantrekkelijk als het gaat over een groter aantal windmolens. De potentiële winst op een park van drie windmolens is dus maximaal 4 mln euro, maar er is ook een kans op een verlies van 1 mln euro of meer. Helaas leert de ervaring ons dat het regelmatig gebeurt dat overheidsinvesteringen in een commerciële activiteiten, vroeg of laat problematisch worden, waardoor een politiek probleem ontstaat. Er is geen reden om aan te nemen dat deze waarschuwing niet geldt voor investeringen in windmolens.

Provincie en gemeenten kunnen waarde creëren door planologische zekerheid te geven.

Risico's kunnen het beste gedragen worden door de partijen die het risico kunnen beïnvloeden. Het grootste risico tijdens de ontwikkelfase is de bestuurlijke besluitvorming. Daarom is het voor ontwikkelaars belangrijk dat het bevoegd gezag in deze fase meewerkt of deelneemt. Door meer zekerheid te geven over planologische medewerking wordt het ontwikkelrisico beperkt en kan genoeg genomen worden met een lager rendement op investeringen van de ontwikkelende partij. Hierdoor blijft meer geld over voor investeringen in het gebied of winstuitkering aan de aandeelhouders en financiers.

Voor windparken van meer dan drie windmolens is de provincie bevoegd gezag. De praktijk in Utrecht is dat de provincie de rol van bevoegd gezag laat aan de gemeenten, zolang dat de snelheid van besluitvorming ten goede komt. Deze praktijk scheidt wel onduidelijkheid voor ontwikkelaars, omdat er feitelijk twee bevoegde gezagen zijn die goedkeuring moeten even aan een initiatief voor windmolens. Zowel de kaders van de provincie (nieuwe Omgevingsvisie en omgevingsverordening) als de gemeentelijk uitnodigingskaders en afwegingskaders zijn in ontwikkeling. Voor ontwikkelaars is het van belang dat deze kaders zo duidelijk mogelijk aangeven onder welke voorwaarden op welke locaties windmolens kunnen komen.

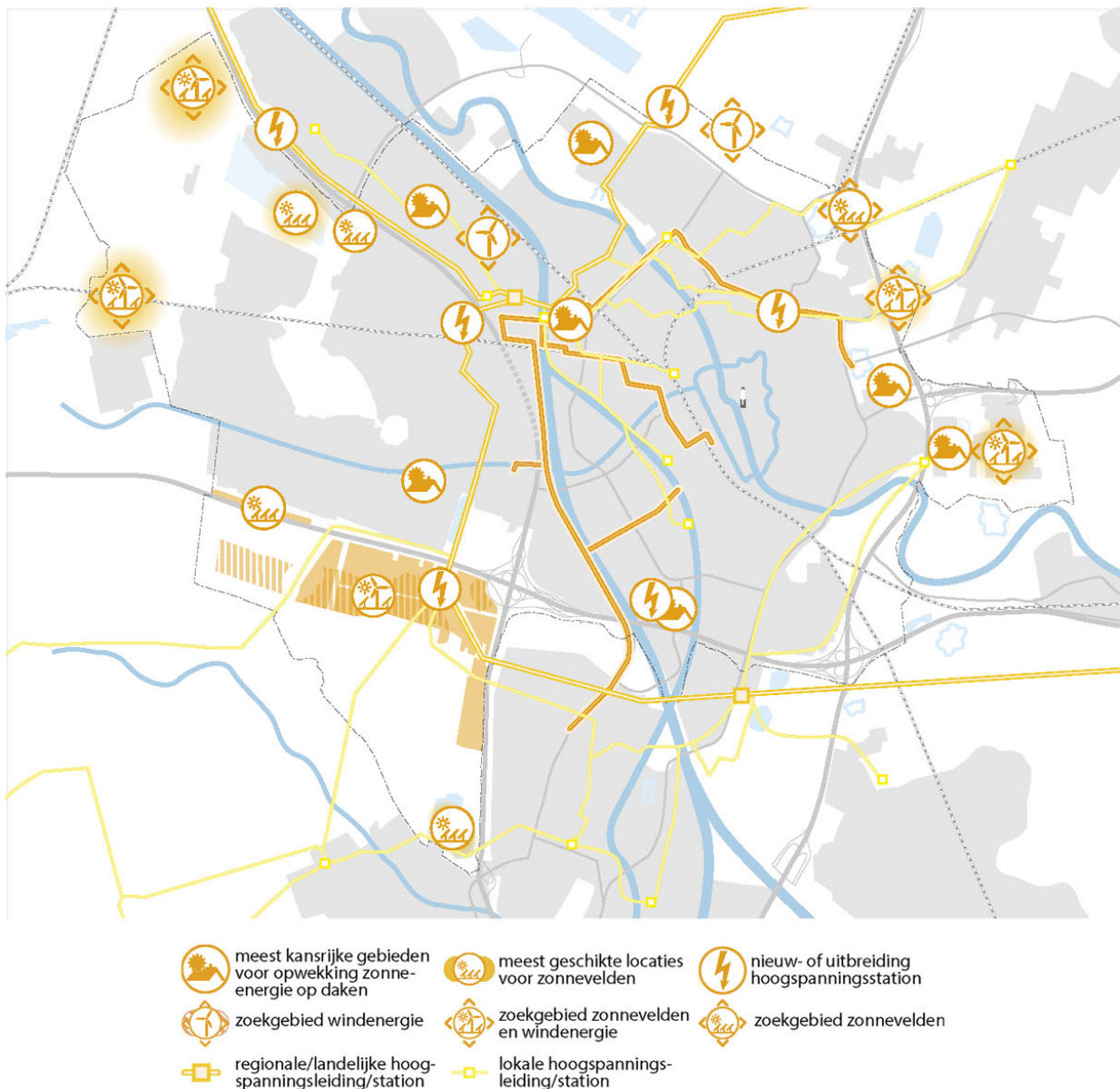
Scheiding van rollen is aandachtspunt

De rol van bevoegd gezag staat op gespannen voet met deelname aan een windpark; zeker als de planologische besluitvorming politiek gevoelig ligt. Zonder uitputtend te zijn, zijn er een aantal manieren om hiermee om te gaan die nadere verkenning verdienen:

- Provincie neemt rol van bevoegd gezag en gemeente neemt deel, of juist andersom.
- Heldere besluitvorming aan de voorkant door volksvertegenwoordiging, zowel over planologische ruimte als over voorwaarden voor deelname.
- Instappen door overheid als deelnemer na planologische besluitvorming (minder risico's en minder rendement).

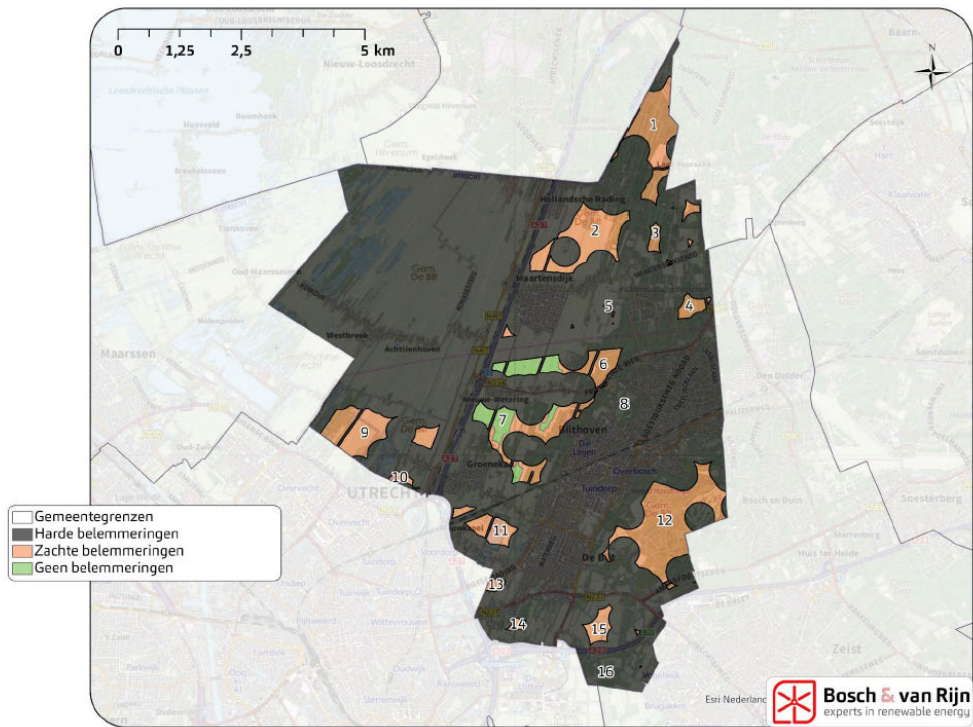
1. Welke zoeklocaties hebben de beide gemeenten in beeld (status)

Utrecht heeft in de concept Ruimtelijke Strategie Utrecht zoeklocaties opgenomen voor windmolens en zonnevelden. Zie onderstaande figuur. Deze kaart is gebaseerd op afstand tot woningen (uitgezonderd individuele woningen), nationaal beleid (externe veiligheid) en provinciaal beleid (erfgoed en natuur). In dit overleg gaat het om de locaties Voordorpse Polder en USP. De status van de zoekgebieden is dat er nog een afweging gemaakt moet worden of windmolens en zonnevelden daadwerkelijk te realiseren zijn, waaronder ook de toets aan gemeentelijk beleid.

Gemeente De Bilt werkt aan haar RES-bod en sluit windenergie daarbij niet op voorhand uit, daarom is een verkenning naar windenergie uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in 16 zoekgebieden (zie onderstaande kaart).

De status van deze zoekgebieden is net als bij gemeente Utrecht: er moet nog een afweging gemaakt worden of windmolens (en/of zonnevelden) hier daadwerkelijk te realiseren zijn.

[Redacted text]

Voor deze gebieden geldt conform het provinciale beleid dat windmolens niet zijn toegestaan tenzij de natuur hierdoor aantoonbaar verbetert. Er is dus een standpunt van de provincie nodig over deze locaties.

[Redacted text]

2. Hoe kansrijk zijn de locaties? Hoe komen we erachter of we niet aan een dood paard trekken?

Utrecht

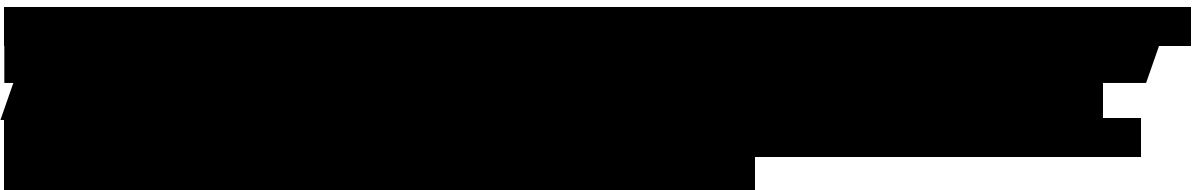
Voor windmolens op USP is de kansrijkheid onderzocht. Binnen de geldende normen voor geluid en slagschaduw is er ruimte voor minimaal één windmolen. Nader detailonderzoek moet uitwijzen of deze molen in hoogte beperkt is vanwege de externe veiligheidsnormen en of er ruimte is voor een tweede molen. De beoogde windmolenlocatie ligt buiten het voor Unesco genomineerde deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). De locatie ligt wel binnen het niet-Unescodeel van de NHW, dus het is niet uitgesloten dat ook voor deze locatie een Heritage Impact Assessment (HIA) gedaan moet worden op basis waarvan besloten wordt over de verenigbaarheid met de NHW. De beoogde locatie ligt op circa 650 meter van de beoogde nieuwbouw aan de Archimedeslaan en iets minder dan 800 meter van de woonwijk Rijnsweerd. Hinder is deze wijken is niet uit te sluiten.

Er lijkt beperkte ruimte voor één windmolen in de Voordorpse Polder. Nader onderzoek moet de ideale locatie uitwijzen waarbij een optimalisatie gevonden moet worden tussen de afstand tot de woonwijken in Utrecht (300-600 meter), woningen in de polder en de aanwezige Natuur Netwerk Nederland (NNN). Ook de aanwezigheid van (hoge) bomen is een aandachtspunt. De hele polder ligt in het Unesco genomineerde deel van de NHW, binnen een afstand van 500 meter van Fort Voordorp. Het "Afspraken kader energie in de NHW" zal bepalend zijn of een windmolen in deze polder mogelijk is. Dit afsprakenkader wordt op dit moment opgesteld in opdracht van de Liniecommissie, bestaande uit gedeputeerden van de vier provincies waarin de NHW gelegen is.

De Bilt

De feedback van de provincie Utrecht op de locaties in de Bilt heeft zich tot op heden beperkt tot een verwijzing naar de op 10 maart vastgestelde Interim Omgevingsverordening. Hierin staat het volgende:

- NNN: windenergie in NNN is alleen toegestaan onder de voorwaarde dat aantasting van de natuurwaarden worden gecompenseerd binnen een met die ruimtelijke ontwikkeling samenhangend gebied en met dusdanige activiteiten dat de uitvoering van die activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar resulteert in een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang.
- NHW: bij realisatie van windmolens worden de uitzonderlijke universele waarde van de Hollandse Waterlinies in acht genomen en worden regels vastgesteld ter instandhouding en versterking van deze waarden. Als uitzonderlijke universele waarde van de Hollandse Waterlinies gelden de kernkwaliteiten, bedoeld in de Bijlage 14 Cultuurhistorie bij deze verordening en de Gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. In het "Afspraken kader energie in de NHW" zal een praktische beoordelingssystematiek worden opgenomen om aan deze regels invulling te geven.

Conclusie

Door het nemen van de volgende stappen kunnen we er achter komen of de beoogde locaties voldoende kansrijk zijn:

1. Besluitvorming RSU, inclusief nieuwe zoeklocaties in de gemeenteraden van Utrecht en De Bilt, onder voorwaarde van verenigbaarheid met provinciaal en gemeentelijk beleid. Dit kan gezien worden als een principebesluit over acceptabele afstand tot woningen en woonwijken (en daarmee samenhangende hinder) van windmolens
2. Afsprakenkader energie in NHW afwachten.
3. Utrecht en de Bilt vragen de provincie formeel om advies over de kansrijkheid van beoogde locaties met het oog op provinciaal beleid.
4. Opstart van projecten ter voorbereiding van planologische besluitvorming

3. Wat is standpunt van grondeigenaren en van Stedin?

De grondeigenaar op USP (de UU) is enthousiast over realisatie van minimaal één windmolen en heeft zich opgeworpen als initiatiefnemer. Initiatiefnemer voor de Voordorpse Polder zijn de bewoners van de Veemarkt. Deze hebben inmiddels contact gehad met een aantal grondeigenaren die geïnteresseerd zijn. De gemeente Utrecht is ook een belangrijke grondeigenaar in het gebied. Een overzicht van de grondeigenaren wordt nog opgevraagd door gemeente De Bilt. Vervolgens worden deze partijen benaderd voor hun standpunt.

Aansluiting op het elektriciteitsnet kan op twee punten: USP (Sorbonnelaan) en Bilthoven. Op het USP is voldoende ruimte om vier windmolens en zonnevelden aan te sluiten. In Bilthoven is maximaal ruimte voor 10 MW (drie lage windmolens of ca. 15 ha zonneveld).

4. Gaan we uit van losse initiatieven (USP, Veemarkt en de Bilt) of van één masterplan?

Als windmolens in de Bilt voldoende kansrijk zijn (zie vraag 2) dan ligt het voor de hand om de windmolens is gezamenlijkheid te ontwikkelen. Reden hiervoor is dat dit de beste manier is om te borgen dat:

- De cumulatieve effecten voor geluid en slagschaduw binnen de normen blijven.
- De windmolens er hetzelfde uitzien.
- De windmolens gelijktijdig gerealiseerd worden en gebruik maken van dezelfde aansluiting.

Als de windmolens in de Bilt niet kansrijk zijn, dan is de ruimtelijke samenhang tussen USP en Voordorpse Polder beperkt. Utrecht kan deze twee locaties dan in samenhang of los van elkaar behandelen. Los van elkaar vergroot de kansen van USP (niet afhankelijk van eventuele problemen in de Voordorpse Polder) en verkleint de kansen voor de Voordorpse Polder (ontwikkelen van solitaire windmolen is moeilijk rendabel te krijgen).

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

6. Wie doet wat en wie betrekken we daarbij?

Voorstel

Stap 1: Raadsbesluiten RES voorbereiden (actie Utrecht en De Bilt)

Stap 2: Besluit over afsprakenkader energie in NHW (actie provincie)

Stap 3: Adviesaanvraag gemeenten aan provincie over kansrijkheid zoekgebieden (actie Utrecht en De Bilt)

Stap 4: Projectstartup (actie Utrecht of provincie)

Ter voorbereiding van stap 4 worden de volgende acties ondernomen door de gemeenten:

- Omgevingsvisie USP met ruimte voor windmolens eind 2021 ter besluitvorming aan de raad.
- Vaststellen of integrale gebiedsontwikkeling (met meerdere functies dan energie) wenselijk is in de Voordorpse Polder, als uitwerking van de RSU.

[Redacted]

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 19 april 2021 12:16
Aan: secretariaatvanessen; [REDACTED]; SecretariaatvanHooijdonk; 'weger.t@woerden.nl'; [REDACTED]; 'bestuurssecretariaat@oudewater.nl'; 'bestuurssecretariaat@lopik.nl'; [REDACTED]; 'els.otterman@hdsr.nl'; [REDACTED]; 'bestuurssecretariaat@montfoort.nl'; [REDACTED]; 'Yolan Koster'
CC: Duurzame Energie Rijnenburg
Onderwerp: Agenda BO Lokale opbrengst windenergie
Bijlagen: Memo Eigendom gemeenten windenergie - 14-4-2021.pdf
Categorieën: ACTIE

Beste mensen,

Vrijdag treffen we elkaar weer om met elkaar te spreken over de mogelijkheden voor het benutten van de lokale opbrengsten van windenergie. Dit overleg is een vervolg op:

1. Het BO van 16 februari waarin is afgesproken dat we nader onderzoek zouden doen naar de mogelijkheden van eigendom door gemeenten en benutting van de instrumenten van de provincie (ontwikkelfonds)
2. De afspraak uit het BO RES van 14 april dat er flankerend beleid komt door de provincie en de stad Utrecht.

Zie bijlage voor memo over het eigendom van windmolens (conform afspraak vorige BO)

Voorstel voor de agenda:

1. Vragen over memo.
2. Reflectie op idee van 100% lokaal eigendom (i.p.v. 50%).
3. Inventarisatie behoeften voor verdere uitwerking flankerend beleid door provincie en de stad Utrecht.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Ontwikkelorganisatie Ruimte

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: Duurzame Energie Rijnenburg <duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl>

Verzonden: vrijdag 19 februari 2021 21:46

Aan: Duurzame Energie Rijnenburg; secretariaatvanessen; [redacted]

[redacted] SecretariaatvanHooijdonk; Hooijdonk, Lot
van; [redacted] bestuurssecretariaat@oudewater.nl';

'bestuurssecretariaat@montfoort.nl';

; 'bestuurssecretariaat@lopik.nl'; [redacted]

'els.otterman@hdsr.nl'; [redacted]

Onderwerp: Vervolg BO Lokale opbrengst windenergie

Tijd: vrijdag 23 april 2021 14:00-15:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Beste Gedupeerde en Wethouders,

Na aanleiding van het bestuurlijk overleg van 16 februari " Vervolg BO Lokale opbrengst windenergie" is er afgesproken om een vervolgoverleg in te plannen in April.

Graag nodigen wij u uit voor dit vervolg overleg.

Microsoft Teams-vergadering

[redacted]
[redacted]
[redacted]

Eigendom gemeenten windenergie

Inleiding

Op verzoek van de Lopikerwaardgemeenten en Woerden zijn de mogelijkheden voor gemeenten om mee te profiteren van de opbrengsten van windenergie onderzocht. In het memo "Lokale opbrengsten windenergie" zijn de volgende vragen beantwoord:

1. Welke mogelijkheden heeft een gemeente om inkomsten te genereren voor lokale voorzieningen en om welke bedragen gaat het dan?
2. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de hoogte van het lokaal fonds en de garantie dat dat fonds gevuld wordt.
3. Hoe kan een gemeente invloed uitoefenen op de besteding van de middelen in het lokaal fonds?

Op basis van de antwoorden op deze vragen is geconstateerd dat alleen eigenaarschap voor gemeenten het beoogde doel dient: inkomsten genereren voor het open kunnen houden van sociale voorzieningen. Eigenaarschap door energiecoöperaties is ook een optie, maar dan is er geen directe invloed van gemeenten op benutting van de opbrengsten. Daarom is deze variant hier niet uitgewerkt. In dit memo wordt geschetst op welke manieren het eigenaarschap door gemeenten ingevuld kan worden.

Vormen van eigendom

De drie belangrijkste variabelen bij het bepalen van de eigendomspositie zijn (1) het moment van instappen, (2) het eigendomsaandeel en (3) de verdeling van risico's en rendementen tussen de gemeente en de andere aandeelhouders. Hoe eerder ingestapt wordt, hoe groter de opbrengsten en hoe groter ook de risico's. Hoe groter het aandeel, hoe groter de inleg en de daarmee samenhangende opbrengsten. Hoe meer risico's bij een andere eigenaar worden gelegd, hoe lager het rendement is dat verwacht mag worden.

In veel moderne windmolenprojecten wordt het eigendom gedeeld tussen ontwikkelaars/energiebedrijven en energiecoöperaties. De overheid zou een derde partij zijn die eigendom neemt. Met name ontwikkelaars energiebedrijven zullen geen genoegen nemen met een te kleine aandeel; zeker niet als het gaat om en beperkt aantal windmolens. De potentiële winst staat dan niet meer in verhouding tot het ontwikkelrisico dat voor kleine windmolenprojecten niet veel lager is dan voor grote windmolenprojecten.

Bij eigendom gaat het om aandeelhouderschap. Varianten met alleen financiering (bijvoorbeeld door het verstrekken van leningen) of regierollen waarbij gestreefd wordt naar een goede besteding van het gebiedsfonds zijn altijd mogelijk, maar in dit memo niet verder beschreven, omdat de opbrengsten voor de gemeentelijke begroting (en daarmee een directe sturing op de besteding van de middelen) in deze gevallen klein zijn.

Moment van instappen in relatie tot de risico's

Het grootste risico voor een windmolenproject is dat het project niet doorgaat, omdat er geen vergunning voor wordt afgegeven. Dit risico wordt bijna 100% bepaald door gemeenten, ervan uitgaande dat alle projecten aan de wet- en regelgeving voldoen. Uitgaande van het principe dat risico's het beste gedragen kunnen worden door de partij die dit risico het beste kan beheersen, is het logisch dat overheden zo vroeg mogelijk instappen. Hierdoor ontstaat weliswaar een vermenging tussen privaatrechtelijke belangen en publiekrechtelijke belangen, maar het is de vraag hoe zwaar hier aan getild moet worden.

Immers: er zijn drie alternatieven:

- Een gemeente(raad) wil wel windmolens → er is een vermenging tussen politieke en publiekrechtelijke belangen die net zoveel wantrouwen oplevert richting overheid.
- Een gemeente(raad) wil geen windmolens → de eigendomssituatie is niet relevant; de windmolens gaan er niet komen.
- Het is onduidelijk wat de gemeente(raad) wil → de gemeente krijgt van de raad waarschijnlijk geen toestemming om een eigendomssituatie nemen aan de voorkant, de ontwikkelaar loopt een groot risico en de kans op een riant vergoeding voor deelname door de gemeente na financial close is klein.

Hoe moeilijk het ook is: de principe-uitspraak van de gemeente is van groot belang. De derde variant lijkt aantrekkelijk voor gemeenten, maar leidt in de praktijk tot hoge voorbereidingskosten. Dat is het geval in Rijnenburg waar deze kosten (meer dan 1,5 mln) door de gemeente zijn gedragen. Er zullen weinig ontwikkelaars zijn die bereid zijn (voor relatief kleine) windparken risicovolle voorbereidingskosten van deze omvang voor hun rekening te nemen. Maatschappelijk gezien is dit het duurste scenario. In dit memo is daarom het scenario uitgewerkt dat gemeenteraad aan de voorkant besluit om windmolens mogelijk te maken (binnen wettelijke en eventueel aanvullende voorwaarden) en vanaf dat moment eigenaarschap neemt.

Eigendomsaandeel

Eigendom betekent een verantwoordelijkheid voor (1) ontwikkelen, (2) realiseren, (3) beheren en (4) verkoop van energie. Gemeenten hebben geen expertise in huis om deze taken te realiseren. In principe zijn al deze taken uit te besteden aan gespecialiseerde partijen. Hierbij hoort echter een zeer professioneel opdrachtgeverschap, want het gaat om grote bedragen en forse risico's als er iets mis gaat. Aannemers zullen niet makkelijk accepteren dat deze risico's ook 100% uitbesteed worden. Dit soort constructies zijn dikwijls de formule voor overheidsschandalen die jaren na contractering optreden. Als ook hier het principe wordt gehanteerd om de risico's neer te leggen bij de partij die deze het beste kan beheersen, dan ligt het voor de hand om een project samen te ontwikkelen met een gespecialiseerd (energie)bedrijf en de meeste risico's voor de uitvoering neer te leggen bij dit bedrijf. De meeste energiebedrijven zijn hiertoe bereid, als hun aandeel maar groot genoeg is. In dit memo is uitgegaan van een aandeel van de overheid van circa 50%.

Organisatie van eigendom

Voor gedeeld eigendom in een project moet een joint venture opgericht worden. Hiervoor bestaan verschillende juridische vormen die ook nog achter elkaar geschakeld kunnen worden, zoals bijvoorbeeld een BV binnen en coöperatie, of een CV binnen een BV. Daar gaat deze memo nu niet op in. De basis onder deze joint venture is een samenwerkingsovereenkomst tussen partijen waarin afspraken vastgelegd worden over verdeling van aandelen en verdeling van risico's en winst. Het moeilijkste zal zijn om afspraken te maken over de eerste risicovolle fase: wie draagt het risico van het niet doorgaan van het project. Dit risico is veel geld waard. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de wind op zee projecten, waarbij het rijk de vergunningen en de aansluiting op het elektriciteitsnet regelt en vervolgens een tender uitschrijft. Deze windmolenparken worden (praktisch) zonder SDE-subsidie gerealiseerd. Feitelijk heeft het Rijk deze subsidie aan de voorkant verstrekt en is daarmee goedkoper uit.

Het model voor wind op zee is voor gemeenten alleen te volgen als er sprake is van windmolens op eigen grond. Dat is in de meeste gevallen het geval. De realisatie van windmolens is dan sowieso afhankelijk van de bereidwilligheid van grondeigenaren om een windmolen op hun grondgebied toe te staan. Die bereidwilligheid is niet vrijblijvend, omdat de grondvergoedingen niet meer zijn zoals vroeger en de weerstand van omwonenden (buren van de grondeigenaren) is toegenomen.

De huidige praktijk is dat interesseerde grondeigenaren zelf kiezen met welke ontwikkelaar ze in zee gaan. De overheid voert hier hoogstens regie op om te voorkomen dat ontwikkelaars van windmolens elkaar in de weg gaan zitten waardoor realisatie onmogelijk wordt. Op deze manier ontstaan er initiatiefnemers (combinatie van ontwikkelaar en grondeigenaren). Zonder overleg met initiatiefnemers loopt de overheid het risico om een concreet plan te ontwikkelen dat markteconomisch niet aantrekkelijk is of waar grondeigenaren niet in geïnteresseerd zijn. Kortom: het verdient de voorkeur om vanaf de eerste fase een combinatie te maken tussen overheid en initiatiefnemer en de risico's van deze eerste fase in grote mate naar te leggen bij de overheid omdat die de risico's het beste kan beheersen en deze risicobeheersing geld waard is in de samenwerking. In de fase na vergunningverlening kunnen de risico's beter belegd worden bij de ontwikkelaar/exploitant.

Dekking van de voorbereidingskosten

Als uitgegaan wordt van een gemeente die risico draagt in de voorbereidende fase van het project, dan is de volgende stap om de hierbij horende kosten en risico op verlies af te dekken. Het gaat namelijk om circa 150.000 euro per windmolen waarbij de kosten voor opzet van de joint venture bij moeten worden opgeteld (0,5 tot 1 mln euro per windpark). De Lopikerwaardgemeenten hebben aangegeven deze kosten niet vanuit hun begroting te kunnen dekken. Daarom is gezocht naar een fonds dat deze kosten of dit risico kan dekken. Het meest voor de hand liggende fonds is het Ontwikkelfonds voor energiecoöperaties van Energie Samen.

Wat is het Ontwikkelfonds?

Energie Samen (landelijke koepelorganisatie voor energiecoöperaties) heeft samen met het ministerie van EZK, InvestNL het Ontwikkelfonds voor energiecoöperaties opgezet dat wordt beheerd door het Groenfonds. Op dit moment doen vier provincies mee, waaronder de provincie Utrecht die zelf 1 mln euro heeft ingelegd die door EZK verdubbeld is. Met het Ontwikkelfonds wordt een deel van de aanloopkosten voor coöperatieve lokale duurzame energieprojecten; wind- en (grotere) zonprojecten voorgefinancierd. Het gaat specifiek om de kosten die gemaakt worden in de (risicovolle) voorfase van een project, wanneer nog niet bekend is of het project doorgaat. Gemeenten kunnen geen gebruik maken van dit fonds. Daarvoor is het nodig dat een energiecoöperatie (ook) initiatiefnemer is voor een project.

Rol van de energiecoöperatie

Deelname van een energiecoöperatie is om meerdere redenen gewenst. In het klimaatakkoord is de ambitie opgenomen van 50% lokaal eigendom om daarmee draagvlak te realiseren. Dat zou ervoor pleiten dat gemeente en energiecoöperatie de koek van circa 50% eigendom verdelen en daarmee samen invulling geven aan het lokaal eigendom. Dit is ook optimaal voor de beheersing van het politieke risico: beheersing van het risico van niet doorgaan van het project door de gemeente wordt makkelijker als de gemeenteraad weet in welke mate er sprake is van draagvlak via de energiecoöperatie. De gemeente kan met de energiecoöperatie afspraken maken over verdeling van de opbrengsten tussen direct omwonenden, een gebiedsfonds, leden van de coöperatie en sociale voorzieningen via de gemeentelijke begroting. Sociale voorzieningen kunnen in principe ook betaald worden uit een gebiedsfonds, maar daarover het de gemeente in principe geen directe zeggenschap. Het is, op basis van de huidige inzichten, niet af te dwingen dat de inkomsten van het gebiedsfonds besteed worden aan zaken waarvoor de gemeente financieel verantwoordelijk is.

Wie doet de ontwikkeling?

Met de lening van het Ontwikkelfonds kunnen projectleiders en onderzoekers ingehuurd worden. Projectleiders kunnen geleverd worden uit de (semiprofessionele) projectleiderspoule en gespecialiseerde adviseurs van Energie van Utrecht, de provinciale koepelorganisatie voor energiecoöperaties. Energie van Utrecht is zelf ook een energiecoöperatie met de lokale

energiecoöperaties als lid en heeft een startsubsidie ontvangen van de provincie Utrecht. Onder de coöperatie hangt een BV met daarin de professionele adviseurs.

Hoe groot is de bijdrage van het Ontwikkelfonds?

De bijdrage van het Ontwikkelfonds is een lening. Deze lening moet terugbetaald worden op het moment dat het project gerealiseerd wordt, plus een vooraf afgesproken risicotoeslag. Deze risicotoeslag wordt gebruikt voor leningen die niet terugbetaald worden als een project niet door gaat. Om te voorkomen dat kansloze projecten subsidie krijgen en om de risicotoeslag te bepalen wordt vooraf een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Hiervoor worden door het ontwikkelfonds vouchers uitgegeven van maximaal 10.000 euro. Op basis van de haalbaarheidsstudie wordt ook de omvang van de lening bepaald die op kan lopen tot 200.000 euro. Als deze lening niet dekkend is voor de voorbereidingskosten, dan zijn de volgende aanvullende bronnen denkbaar:

1. De commerciële initiatiefnemer (energiebedrijf) → gaat ten kosten van winstverdeling voor gemeente/coöperatie.
2. De betreffende gemeente.
3. Een aanvullend fonds gefinancierd door RES-gemeenten (dit fonds zou opgezet moeten worden).
4. Het waterschap (in dit geval HDSR).

Welke opbrengsten heeft een project naast de financiële opbrengsten?

Een rol voor HDSR kan een positief verschil maken als er geen goed alternatief is voor de voorbereidingskosten. Consequentie is wel dat HDSR ongetwijfeld iets terug wil hebben voor hun deelname, waardoor de koek over nog meer partijen verdeeld moet worden. Daarom is met HDSR gekeken naar andere waarden in het project dan financiële opbrengst. Deze waarden zijn:

1. Levering van groene stroom: HDSR wil, met het oog op de duurzaamheidsdoelstellingen, het liefste groene stroom achter de meter, maar dat is alleen mogelijk bij energieproductie in de directe nabijheid van en waterzuivering.
2. Groencertificaten (GvO's): Een windmolenproject levert automatisch garanties van oorsprong (GvO's) op. Op basis van de huidige SDE-regeling zijn deze GvO's voor de exploitant waardeloos, omdat de opbrengsten van de verkoop van GvO's worden afgetrokken van de SDE-subsidie. Voor organisaties met een maatschappelijk oogmerk zijn deze GvO's wel waardevol. Hierbij ontstaat de mores dat aan GvO's meer (maatschappelijke) waarde wordt toegekend naar mate ze dichterbij de afnemer "geproduceerd" worden. Een windmolen in de eigen gemeente wordt dus beter gewaardeerd dan waterkracht uit Noorwegen. Met name lokale GvO's zijn schaars en worden steeds duurder. Het lijkt slim dat (bijvoorbeeld) HDSR voorbereidingskosten betaald in ruil voor goedkope GvO's na realisatie. HDSR hoeft dan geen dure GvO's op de markt te kopen. Dit zou nader onderzocht moeten worden.

Conclusie

Zonder eigendom geen opbrengsten

In het vorige memo over memo "Lokale opbrengsten windenergie" is geconcludeerd dat de meeste opbrengsten uit windenergie gegenereerd worden als eigenaar. Dit eigendom kan gedeeld of verdeeld worden over ontwikkelaars, energiecoöperaties (bewoners), gemeenten en eventueel het waterschap. Het voordeel van gedeeld eigendom is dat risico's gespreid kunnen worden. Het nadeel is dat de koek over meerdere partijen verdeeld moet worden en de opbrengsten per windmolen dalen.

Risico's kunnen het beste gedragen worden door de partij die deze kan beheersen

Het grootste risico voor een windmolenproject is dat het niet door gaat. Er wordt geen vergunning afgegeven. Dit risico wordt hoofdzakelijk beheerst door het bevoegd gezag: de gemeente of desgewenst de provincie. Door dit risico bij de markt (ontwikkelaars) te leggen vloeit de winst van

geslaagde projecten weg naar deze marktpartijen (hoog risico wordt uitbetaald met hoge winst). Er zijn twee modellen om dit ontwikkelrisico te laten dragen door het bevoegd gezag:

1. Gemeente neemt eigendom vanaf de eerste fase, met goedkeuring van de gemeenteraad, die dan wel een bereidheid moet hebben om het project te vergunnen als dat past binnen wet en regelgeving.
2. Een energiecoöperatie neemt eigendom vanaf de eerste fase en de ontwikkelkosten worden via het ontwikkelfonds (EZK en provincies) voorgefinancierd.

Er is ook een combinatie van deze twee modellen denkbaar waardoor het ontwikkelrisico wordt gedeeld tussen gemeente en provincie. Het waterschap kan bijspringen als ontwikkelaar, maar heeft slechts een beperkte rol in het beheersen van de ontwikkelrisico's. Ook kunnen gemeenten en het waterschap (naar vermogen) financieel bijdragen aan het ontwikkelfonds. De essentie van beide modellen is dat uitgegaan wordt van 100% lokaal eigendom, waarbij de commerciële ontwikkelaars geen rol meer hebben. De benodigde expertise voor ontwikkeling moet worden ingehuurd.

Winstoptimalisatie door schaalgrootte

De ontwikkelkosten zijn slechts deels afhankelijk van de omvang van een project en ook de business case voor windmolenprojecten wordt beter naar mate er sprake is van meer windmolens. Hoe groter een project hoe meer winst er te verdelen is. Deze schaalvergroting kan in Utrecht alleen door over gemeentegrenzen te plannen. Daarmee ligt het voor de hand dat de provincie de rol van bevoegd gezag neemt. Dat kan ook met respect voor de rol van gemeenten in de ruimtelijke ordening en ook in combinatie met de rol van gemeenten als mede-eigenaar. Voordeel voor de provincie is dat ze als bevoegd gezag zelf beter het risico van de ontwikkelkosten (via het omgevingsfonds) kan beheersen.

Schaalgrootte betekent opschaling

Op dit moment is de regio U16 nog niet klaar voor een model met 100% lokaal eigendom. Het ontwikkelfonds is spiksplinternieuw en heeft haar succes nog niet kunnen bewijzen. Het ontwikkelfonds is waarschijnlijk te klein (2 mln) om een groot aantal projecten in de U16 voor te financieren, maar er kan wel een begin gemaakt worden met enkele projecten. De provincie heeft geen capaciteit om invulling te geven aan de rol van bevoegd gezag. Deze capaciteit en expertise zal aangetrokken moeten worden als deze rol gepakt wordt.

Belangrijkste uitgangspunten

- Zonder eigendom onvoldoende opbrengsten
- Hoe groter de schaal, hoe groter de opbrengst/winst
- Risico's kunnen het beste gedragen worden door de partij die deze kan beheersen → bevoegd gezag
- Ontwikkelfonds kan risico's van 100% lokaal eigendom ondervangen (wel opschaling nodig)
- Energie van Utrecht kan de expertise voor ontwikkeling leveren (nog wel leertraject)
- Nog verdere uitwerking nodig indien deze koers gewenst is

3 Varianten

	Verleden	Huidig	Toekomst?
<i>Lokaal eigendom</i>	0%	50%	100%
<i>Bestuurlijk draagvlak</i>	Onduidelijk	Onduidelijk	Duidelijk
<i>Risico's en winst</i>	Ontwikkelaars	Coöperaties + Ontwikkelaars	Coöperaties + Gemeenten
<i>Middelen</i>	Investering ontwikkelaars	Ontwikkelfonds	Ontwikkelfonds + aanvulling
<i>Bijdrage voor omgeving</i>	Gebiedsfonds	Gebiedsfonds + leden coöperatie	Gebiedsfonds + leden coöperatie + voorzieningen

Van: Bestuurssecretariaat Veenendaal <bestuurssecretariaat@veenendaal.nl>
Verzonden: maandag 3 mei 2021 10:56
Aan: secretariaatvanessen
Onderwerp: Afspraak wethouder Verloop - gedeputeerde Van Essen

Categorieën: WOB

Beste [REDACTED]

Zoals telefonisch besproken onderstaand de aanleiding voor een afspraak met gedeputeerde Huib van Essen.

- Het gaat over de RES Regio Foodvalley, en dan in het bijzonder over de zoekgebieden voor windenergie aan de grenzen van de gemeente Veenendaal.
- De zoekgebieden voor windmolens in Renswoude en Overberg (Utrechtse Heuvelrug) roepen veel weerstand op bij de bevolking en gemeenteraad van Veenendaal.
- Inwoners en gemeenteraad zoeken naar middelen om de daadwerkelijke plaatsing van windmolens in genoemde (zoek)gebieden tegen te gaan.
- Dit zou ertoe kunnen leiden dat de gemeenteraad van Veenendaal de RES Regio Foodvalley amendeert of zelfs verwerpt.
- De bespreking in de gemeenteraad (raadscommissie en raadsvergadering) heeft nog niet plaatsgevonden, dus de definitieve stellingname van de raad is nog niet bekend, maar de signalen als bovengenoemd zijn sterk.
- Graag verneemt de wethouder van de gedeputeerde hoe hij hier tegenaan kijkt en wat eventueel de (re)actie van de provincie Utrecht op deze situatie zal zijn.
- Voor de wethouder is van belang om deze stellingname te kennen voor de discussie, zodat hij daar de raad ook zonedig op kan wijzen.

Graag verneem ik wanneer gedeputeerde Van Essen op korte termijn ruimte heeft in zijn agenda, mag eventueel ook vroeg in de ochtend.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
dhr. Dr. Ir. C.M. Verloop
dhr. D.S.K. Lochtenberg

E: bestuurssecretariaat@veenendaal.nl

Gemeente Veenendaal
Postadres: Postbus 1100 – 3900 BC Veenendaal
Bezoekadres: Raadhuisplein 1 – 3901 GA Veenendaal

POSTADRES Postbus 250 T [REDACTED]
3640 AG Mijdrecht F [REDACTED]
BEZOEKADRES Croonstadlaan 111 E gemeente@derondevenen.nl
3641 AL Mijdrecht I www.derondevenen.nl

De heer, mevrouw

DATUM 6 juli 2021
UW KENMERK --
ONS KENMERK 0051463/RU-VI&AD
UW BERICHT VAN --
CONTACTPERSOON [REDACTED]
DOORKIESNUMMER [REDACTED]
E-MAIL [REDACTED]

ONDERWERP

Bijdrage De Ronde Venen aan de RES

Beste colleges van B&W in de regio U16, Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht en Dagelijks Besturen van waterschappen in de provincie Utrecht,

Onze gemeenteraad vindt het belangrijk dat De Ronde Venen haar steentje bijdraagt aan de RES. Via deze brief laten wij u weten dat de gemeenteraad van De Ronde Venen een besluit heeft genomen over onze bijdrage aan de RES 1.0

De gemeenteraad heeft een bijdrage van 0,114 TWh aan de RES 1.0 vastgesteld

De gemeenteraad van De Ronde Venen heeft een amendement aangenomen over de bijdrage van De Ronde Venen aan de RES 1.0. Daarin staat dat De Ronde Venen een bijdrage levert van 0,114 TWh (410 TJ) voor 2030.

Onze bijdrage bestaat uit de opwek door zonnepanelen op grote daken en zonnevelden

We verwachten 0,026 TWh (92 TJ) op te wekken met zonnepanelen op grote daken. Daarnaast verwachten we 0,088 TWh (318 TJ) op te wekken met zonnevelden in de zoekgebieden. Zo komen wij op een bijdrage van 0,114 TWh (410 TJ) voor 2030. Het amendement en een afbeelding van de zoekgebieden vindt u in de bijlage. De zoekgebieden zijn donkergroen gemarkeerd.

De gemeenteraad heeft nog niet besloten over de RES 1.0

Het vaststellen van een bijdrage aan de RES 1.0 staat los van besluitvorming over de RES 1.0 zelf. In september 2021 ligt de RES 1.0 voor aan de gemeenteraad van De Ronde Venen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente De Ronde Venen,

Ruud Kleijnen
secretaris

Maarten Divendal
burgemeester

BIJLAGE(N)

--

REGISTRATIENUMMER

VERSLAG BESPREKING

PROVINCIE :: UTRECHT

DATUM	21-5-2021
AANWEZIG	Hans Marchal (weth. WbD, HM), Wil Kosterman (weth. WbD, WK) Huib van Essen (gedeputeerde PU, HvE), [REDACTED]
AFWEZIG	--
VERSLAG	BO Wijk bij Duurstede inzake RES en woningbouw

HvE opent het overleg en geeft aan dat we op verschillende borden met elkaar schakelen. Het zijn 2 afzonderlijke dossiers, maar, mede in het licht van het advies van Wouter de Jong, wil hij verkennen wat de mogelijkheden zijn om op beide gebieden vooruitgang te boeken.

HM geeft aan dat dit voor groot deel van de raad een bespreekbare optie is. We zitten om woningen te springen, wat t zwaarst is moet het zwaarst wegen.

1. RES

Er ligt een RESbod, enige aanpassing last minute is mogelijk. Gezamenlijk wordt verkend wat er over de windlocatie in de RES 1.0 kan worden opgenomen. Dit zou wenselijk zijn ten behoeve van de dynamiek binnen U16. Geconcludeerd wordt dat 'Bouwblok 3' niet haalbaar is, maar door zowel PU als WbD worden mogelijkheden gezien voor 'Bouwblok 4', bijvoorbeeld door in de tekst van de RES te laten blijken dat windlocatie WbD onderzocht gaat worden, zonder concrete locaties te noemen. Participatietraject en onderzoek wordt opgepakt.

2. Woningbouw

Voor wonen is door PU ambtelijk een voorzet gemaakt. Kern is de ophoging met 280 woningen naar 530, met de afspraak om komende tijd de effecten goed te gaan monitoren. Met de afspraak om over 5 jaar te bezien of de volgende stap, richting 2030 ook verantwoord is.

WbD geeft aan dat evaluatiemoment over 5 jaar eigenlijk te ver weg is. Bovendien willen zij dat gekeken wordt naar verkeer vanuit de kern WbD in de spits. Verwacht wordt dat de bijdrage van WbD in de spits zeker niet groter wordt als gevolg van deze woningbouwontwikkeling. WbD is nog niet helemaal gelukkig met de 280 woningen, extra, zij zouden graag 400 woningen extra willen bouwen.

PU geeft aan dat evaluatiemoment over 5 jaar is afgeleid van het (binnenstedelijke) woningbouwprogramma van 265 woningen tot 2025. Eerdere evaluatie zal lastig worden omdat gegevens niet voorhanden zijn. De mobiliteitseffecten van deze binnenstedelijke woningbouw zijn ook nog niet duidelijk, maar zal zeker invloed hebben. Met WbD eens dat gekeken moet worden naar spitsbelasting. Indien tot een afspraak wordt gekomen, zal ambtelijk de wijze van evaluatie verder moeten worden uitgewerkt. Evaluatiemoment kan worden vervroegd naar 2025 (over 4 jaar). Indien we gaan voor 400 woningen, moet er wel sprake zijn van een 'noodknop' zodat we kunnen ingrijpen als e.e.a. uit de hand dreigt te gaan lopen qua bereikbaarheid.

Afgesproken wordt dat er komende dagen over en weer wordt overlegd over de formulering van afspraken over beide onderwerpen op een zodanige wijze, dat beide colleges hier achter staan. Daarbij is wel sprake van wederkerigheid: PU en WbD moeten dan beide hun nek uitsteken. A.s. dinsdag worden de te formuleren afspraken in beide colleges besproken.